

Tuarascáil 2025 maidir le comhionannas inscne san Aontas Eorpach

Ceartas agus
Tomhaltóirí

An Coimisiún Eorpach

An Bhruiséal, 7.3.2025
SWD(2025) 67 críochnaitheach

Doiciméad Inmheánach Oibre de chuid an Choimisiúin

Tuarascáil 2025 maidir le comhionannas inscne san Aontas Eorpach

Doiciméad a d'ullmhaigh Pierre Dieumegard d'Eoraip-Daonlathas-Espe [ranto](#)

Is é is cuspóir don doiciméad “sealadach” seo cur ar chumas níos mó daoine san Aontas Eorpach a bheith ar an eolas faoi dhoiciméid a tháirgeann an tAontas Eorpach (agus a mhaoinítear as a gcánacha).

Mura bhfuil aon aistriúchán ann, eisiatarsaoránaighón díospóireacht.

Isi [mBéarla amháin a bhí andoiciméad seor fáil](#), i gcomhad pdf. Ón gcéad chomhad, chruthaíomar comhad odt, arna ullmhú ag bogearraí Oifig Libre, le haghaidh meaisínáistriúcháin go teangacha eile. Tá na torthaí ar fáil anois [i ngach teanga oifigiúil](#).

Tá sé inmhianaithe go nglacfaidh riarachán AE chuige féin aistriúchán ar dhoiciméid thábhachtacha. Ní hamháin gur dlíthe agus rialacháin iad ‘doiciméid thábhachtacha’, ach is faisnéis thábhachtach iad freisin a theastaíonn chun cinntí eolasacha a dhéanamh le chéile.

Chun ár dtodhchaí choiteann a phlé le chéile, agus chun aistriúcháin iontaofa a chumasú, bheadh an teanga idirnáisiúnta Esperanto an-úsáideach mar gheall ar a simplíocht, a rialtacht agus a cruinneas.

Déan teagmháil linn:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Clár ábhair

RÉAMHRÁ.....	4
SAOR IN AISCE ó FHÓGRAÍOCHT AGUS TREORACHA.....	6
Deireadh a chur leis an bhforéigean inscnebhunaithe.....	6
Cibearfhoréigean inscnebhunaithe.....	12
Gnéaschiapadh ag an obair.....	14
Gáinneáil ar dhaoine.....	15
Tacaíocht a thabhairt d’íospartaigh an fhoréigin inscnebhunaithe.....	16
Dúshlán a thabhairt do steiréitiopaí inscne.....	18
Trioblóid in eacnamaíocht ghinearálta.....	20
Deireadh a chur leis na bearnaí idir na hinscní i margadh an tsaothair.....	20
An bhearna chúraim idir na hinscní a dhúnadh.....	31
Aghaidh a thabhairt ar na bearnaí pá agus pinsin idir na hinscní.....	37
Rannpháirtíocht chomhionann abhaint amach ar fud earnálacha éagsúla den gheilleagar.....	41
CEANNTÉIDEAL IOMLÁN NA TRÍÚ SCEIDEAL.....	46
Mná sa chinnteoireacht pholaitiúil.....	46
Mná sa chinnteoireacht eacnamaíoch.....	52
Monaraíocht an Ghinearáil.....	59
Comhionannas inscne i réimsí beartais éagsúla de chuid an Aontais.....	59
Príomhshruthú inscne i mbuiséad an Aontais.....	71
Trasnachas i gcur chun feidhme an bheartais comhionannais inscne.....	76
Comhionannas inscne agus cumhachtú na mban a chosaint ar fud an domhain.....	78
Cogadhfoghadh na Rúise i gcoinne na hÚcráine.....	78
Príomhshruthú inscne i ngníomhaíocht sheachtrach an Aontais.....	80
Comhpháirtíochtaí domhanda agus iarrachtaí iltaobhacha anAontais maidir le comhionannas inscne.....	82
Deireadh a chur leis an bhforéigean inscnebhunaithe.....	84
Mná, an tsíocháin agus an tslándáil.....	86
Rannpháirtíocht chomhionann agus cumhachtú eacnamaíoch.....	89
Conclúid.....	91
Barúlacha.....	92

RÉAMHRÁ

Ba bhliain thábhachtach í 2024 don chomhionannas inscne san Aontas. I mí na Bealtaine, glacadh an chéad Treoir riamh maidir le foréigean in aghaidh na mban agus foréigean teaghlaigh a chomhrac chomh maith le dhá Threoir maidir le ról na gcomhlachtaí comhionannais a neartú. Leis an gcéad cheann, tugadh isteach, inter alia, sainmhínte ar leibhéal an Aontais ar roinnt coireanna, go háirithe maidir leis an gcibearfhoréigean. Leis an Treoir, déantar daingniú Choinbhinsiún Iostanbúl ag an Aontas in 2023 a chur chun feidhme, a threisiú agus a chomhlánú. Tá géarghá leis sin: ¹léirítear sa suirbhé uile-Aontais ar fhoréigean inscnebhunaithe, a rinne Eurostat, Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha agus an Institiúid Eorpach um Chomhionannas Inscne agus a foilsíodh i mí na Samhna 2024 go bhfuil foréigean in aghaidh na mban fós forleatach: d'fhulaing bean amháin as gach triúr foréigean fisiciúil (lena n-áirítear bagairtí) nó foréigean gnéasach agus iad ina ndaoine fásta, d'fhulaing bean amháin as gach seisear foréigean gnéasach, lena n-áirítear éigniú agus d'fhulaing bean amháin as gach cúigear foréigean teaghlaigh — go háirithe foréigean fisiciúil nó gnéasach óna bpáirtí, ó ghaol, nó ó dhuine eile dá dteaghlach.

Rinneadh an Eorabharaiméadar maidir le steiréitíopaí inscne² i gcomhthráth le flais-Eorabharaiméadar inar díriodh go sonrach ar steiréitíopaí inscne i gcomhthéacs an fhoréigin in aghaidh na mban³. Cé go bhfuil feabhsuithe beaga ann i réimsí áirithe (amhail an tionchar a bhíonn ag poist lánaimseartha máithreacha ar shaol an teaghlaigh agus ar ról na mban agus na bhfear) i gcomparáid le blianta beaga anuas, ní hamhlaidh atá i gcoitinne (e.g. maidir le hinniúlacht nádúrtha chun cúraimí tí a dhéanamh). Léiríonn na torthaí freisin go bhfuil deighilt mhéadaithe tuairimí idir mná óga agus fir óga, agus go mbíonn claonadh ag fir óga aontú níos mó le tuairimí steiréitípciúla.

Léiríonn an Eorabharaiméadar maidir le steiréitíopaí inscne go n-aontaíonn daoine san Aontas go dtéann an comhionannas inscne chun tairbhe don tsochaí. Aontaíonn trí cheathrú de na freagróirí go mbainfeadh fir tairbhe as comhionannas idir mná agus fir freisin. Mar sin féin, tá leibhéal suntasach comhaontaithe fós ann le ráitis steiréitípciúla. Ceapann thart ar an gceathrú cuid de na freagróirí go bhfuil sé neamhtharraingteach do mhná tuairimí láidre a chur in iúl go poiblí.

Tá comharthaí dearfacha eile ann freisin. De réir Innéacs Comhionannais Inscne 2024 arna thiomsú ag an Institiúid Eorpach um Chomhionannas Inscne,⁴ is é 71 as 100 pointe an scór le haghaidh comhionannas inscne ar fud an Aontais, feabhas 7.9 pointe ó 2010 i leith, agus dul chun cinn beag ach dearfach i dtreo 'Aontas Comhionannais' le bliain anuas. Dá bhrí sin, ag an luas atá ann faoi láthair, thógfadh sé thart ar 60 bliain chun comhionannas inscne a bhaint amach.

1 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gender-based-violence>

2 Le hEorabharaiméadar Speisialta 545 maidir le Steiréitíopaí Inscne, cumhdaíodh braistintí maidir le comhionannas inscne agus steiréitíopaí ginearálta faoi ról agus tréithe inscne agus iompraíochtaí inghlactha; braistintí ar steiréitíopaí inscne maidir le saol an teaghlaigh agus an saol gairmiúil agus braistintí ar steiréitíopaí inscne sa pholaitíocht agus i bpoist cheannaireachta. [Ar fáil ar líne](#). Nóta ón aistritheoir: Tá an nasc a cuireadh ar fáil mícheart. Tá an bhunchóip ar fáil i mBéarla ag <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974>; tá meaisín aistriúcháin ar fáil i dteangacha oifigiúla uile an Aontais Eorpaigh ag <https://europokune.eu/article35/2024sp545stergen>

3 Chumhdaigh Flais-Eorabharaiméadar 544 steiréitíopaí inscne i gcomhthéacs an fhoréigin in aghaidh na mban. [Ar fáil ar líne](#)

4 <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2024>

I bhfianaise an mhéid sin, i dtuarascáil 2025 maidir le comhionannas inscne san Aontas, déantar breithniú ar na príomhthionscnaimh ó mhí an Mhárta 2024 go dtí mí Feabhra 2025 chun comhionannas inscne a chur chun cinn i bpríomhréimsí na Straitéise maidir le Comhionannas Inscne,⁵eadhon:

- deireadh a chur leis an bhforéigean inscnebhunaithe agus aghaidh a thabhairt ar steiréitíopaí;
- a bheith faoi bhláth i ngeilleagar atá comhionann ó thaobh inscne de;
- a bheith chun tosaigh go cothrom i ngach réimse den tsochaí;
- príomhshruthú inscne agus cistiú; agus
- comhionannas inscne agus cumhachtú na mban a chur chun cinn ar fud an domhain.

Dírítear sa tuarascáil ar phríomhghníomhaíochtaí agus ar phríomhéachtaí institiúidí an Aontais agus na mBallstát sa réimse sin le bliain anuas. Tugtar samplaí spreagúla ann freisin de thionscnaimh náisiúnta maidir le comhionannas inscne agus de thionscadail a fhaigheann maoiniú ón Aontas agus atá dírithe ar chomhionannas inscne (i mboscaí).

Is é an t-eagrán seo den tuarascáil an cúigiú ceann lena gcumhdaítear Straitéis an Aontais maidir le Comhionannas Inscne 2020-2025. Breathnaíonn sé siar den chuid is mó ar an mbliain dheireanach den chéad Choimisiún a bhfuil an tUachtarán Von der Leyen i gceannas air, cé go gcumhdaítear leis freisin na chéad mhíonna dá dara sainordú, a thosaigh an 1 Nollaig 2024, le coláiste nua Coimisinéirí, lena n-áirítear Coimisinéir um Chomhionannas, Brigitte Lahbib.

An 5 Márta 2025, tá sé beartaithe ag an gCoimisiún Treochlár maidir le cearta na mban a ghlacadh, rud atá ina príomhsprioc insólathartha de threoirlínte polaitiúla an Uachtaráin von der Leyen. Leagfar amach sa Treochlár príomhphrionsabail an chomhionannais inscne do na blianta amach romhainn. Cuideoidh sé le creat a chur ar an obair le haghaidh Straitéis nua maidir le Comhionannas Inscne agus beidh sé ina threoir chun comhionannas inscne níos fearr a bhaint amach san Aontas. Léireofar an dul chun cinn atá déanta sna heagráin a bheidh ann amach anseo den Tuarascáil maidir le Comhionannas Inscne. Cuirfear i láthair i Straitéis nua maidir le Comhionannas Inscne tar éis 2025 na gníomhaíochtaí, na bearta agus na tionscnaimh nithiúla a bhfuil sé beartaithe ag an Aontas tabhairt fúthu sna blianta amach romhainn. Deis a bheidh sa treochlár agus sa straitéis araon dlús a choinneáil le hathruithe beartais a bhfuil géarghá leo fós, rud a fhágfaidh go bhféadfar an fhís fhadtéarmach maidir le comhionannas iomlán inscne a leagtar amach sa treochlár a fhíorú.

5 Féach freisin Tairseach Faireacháin na Straitéise maidir le Comhionannas Inscne ina gcuirtear sonraí ar fáil go héasca maidir le staid na himeartha i ndáil le cuspóirí beartais na Straitéise maidir le Comhionannas Inscne a bhaint amach, láidreachtaí agus deiseanna a shainaithint agus forbairtí a leanúint le himeacht ama: <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/ges-monatóir> Thairis sin, féach ar an bhfaireachán réigiúnach ar chomhionannas inscne a d'fhorbair JRC i gcomhar le AS REGIO lena n-áirítear Innéacs um Ghnóthachtáil Ban (FemAI) agus Innéacs um Míbhuntáiste Ban (FemDI).

SAOR IN AISCE Ó FHÓGRAÍOCHT AGUS TREORACHA

Tá an foréigean inscnebhunaithe fós ar cheann de na dúshlán is mó atá roimh an tsochaí. Tá cásanna gruama fós sna ceannlínte, agus tá athshondas mór acu ar fud na hEorpa. Meabhraíonn siad go láidir go bhfuil an foréigean inscnebhunaithe fréamhaithe go domhain sa neamhionannas inscne agus go mbuanaíonn sé é. Bíonn tionchar mór fisiciúil, síceolaíoch agus eacnamaíoch aige ar íospartaigh, rud a chuireann bac ar a gcumas páirt iomlán a ghlacadh sa tsochaí. Sin an fáth a bhfuil sé ar cheann de cholúin na straitéise um chomhionannas inscne 2020-2025 deireadh a chur leis an bhforéigean inscnebhunaithe. In 2024, lean an Coimisiún d'aghaidh a thabhairt ar an tsaincheist sin.

Deireadh a chur leis an bhforéigean inscnebhunaithe

An 7 Bealtaine 2024, glacadh an Treoir maidir le foréigean in aghaidh na mban agus foréigean teaghlaigh a chomhrac. Tháinig⁶ sé i bhfeidhm an 14 Meitheamh 2024, agus tá go dtí an 14 Meitheamh 2027 ag na Ballstáit chun é a thrasú sa reachtaíocht agus sa bheartas náisiúnta. Oibreoidh an Coimisiún i ndlúthchomhar leis na Ballstáit chun trasú tráthúil agus iomlán a áirithiú. Cloch mhíle is ea an Treoir: is é an chéad ionstraim dlí chuimsitheach ar leibhéal an Aontais é lena dtéitear i ngleic leis an bhforéigean in aghaidh na mban agus leis an bhforéigean teaghlaigh.

Tá dhá chuspóir ag an Treoir: is é is aidhm dó cearta íospartaigh an fhoréigin in aghaidh na mban agus an fhoréigin teaghlaigh a chosaint ar bhealach níos fearr ar fud an Aontais, agus leitheadúlacht an fhoréigin sin a laghdú san fhadtéarma. Déantar coir as ciorrú ball giniúna ban, pósadh éigeantais agus na cineálacha cibearfhoréigin is coitianta (comhroinnt neamhthoiliúil ábhair phearsanta nó chúbláilte, cibearstalcaireacht, cibearchiapadh, chomh maith le cibearghríosú chun fuathchainte inscnebhunaithe). Cuireann sé bearta spriocdhírithé cosanta, tacaíochta agus rochtana ar cheartas ar fáil freisin d'íospartaigh aon chineál foréigin in aghaidh na mban agus foréigin teaghlaigh i gcás ina ndéantar coir díobh faoin dlí náisiúnta nó faoi dhlí an Aontais. Ar deireadh, ceanglaítear leis ar na Ballstáit bearta coisctheacha a dhéanamh, lena n-áirítear bearta sonracha chun éigniú a chosc agus chun ról lárnach an toilithe i gcaidrimh ghnéis a chur chun cinn.

Tá an Treoir bunaithe ar Choinbhinsiún Iostanbúl lena gcuirtear forálacha i réimse an chomhair bhreithiúnaigh in ábhair choiriúla i ndlí an Aontais chun feidhme. Chuir aontachas an Aontais leis an gCoinbhinsiún teachtaireacht chumhachtach chuig an domhan mór go bhfuil an tAontas díongbháilte ina thiomantas deireadh a chur leis an bhforéigean in aghaidh na mban agus leis an bhforéigean teaghlaigh. Ceapadh an Coimisiún mar chomhlacht comhordúcháin an Aontais faoin gCoinbhinsiún, rud a chiallaíonn go bhfuil sé freagrach as comhordú, cur chun feidhme, faireachán agus meastóireacht a dhéanamh ar bheartais agus ar bhearta chun gach cineál foréigin a chumhdaítear leis an gCoinbhinsiún a chosc agus a chomhrac.

In 2024 rinne an Coimisiún roinnt céimeanna tábhachtacha chun seasamh leis na caighdeáin uailmhianacha chuimsitheacha a leagtar síos leis an gCoinbhinsiún agus chun iad a chur chun feidhme. I mí na Bealtaine agus i mí na Nollag 2024, ghlac an Coimisiún páirt i gcrúinnithe débhlíantúla Choiste na bPáirtithe i gCoinbhinsiún Iostanbúl. Le linn na gcrúinnithe, ghlac an tAontas páirt i nglacadh moltaí agus conclúidí do pháirtithe stáit maidir le cur chun feidhme an Choinbhinsiúin bunaithe ar thuarascálacha ó GREVIO,⁷ an comhlacht saineolaithe neamhspleácha atá freagrach as faireachán a dhéanamh ar chur chun feidhme an Choinbhinsiúin ag a Páirtithe.

6 Treoir (AE) 2024/1385 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 14 Bealtaine 2024 maidir le foréigean in aghaidh na mban agus foréigean teaghlaigh a chomhrac, IO L 2024/1385, 24.5.24.

7 <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/grevio>

I mí Eanáir 2025, sheol GREVIO a nós imeachta meastóireachta bonnlíne maidir le cur chun feidhme an Choinbhinsiúin ag an Aontas. Ceanglaítear ar an Aontas tuarascáil oifigiúil a chur isteach maidir leis na bearta reachtacha agus na bearta eile a glacadh chun éifeacht a thabhairt d'fhorálacha an Choinbhinsiúin ar bhonn ceistneora⁸. Ina dhiaidh sin, tabharfar cuairt mheastóireachta i mí na Bealtaine/mí an Mheithimh 2026 agus ina dhiaidh sin eiseoidh GREVIO tuarascáil maidir leis na bearta a rinne an tAontas chun an Coinbhinsiún a chur chun feidhme. Iarradh ar an gCoimisiún, ina cháil mar chomhlacht comhordaithe an Aontais, atá freagrach as na hoibleagáidí tuairiscithe faoi shásra faireacháin an Choinbhinsiúin a chomhlíonadh, an ceistneoir a dháileadh ar na hinstiúidí, na comhlachtaí agus na gníomhaireachtaí, trína bhfreagraí a chomhordú agus trí leagan comhdhlúite de Thuarascáil an Aontais a chur faoi bhráid GREVIO faoin 28 Samhain 2025.

In 2024, rinne an Laitvia céim mhór chun cinn sa chomhrac i gcoinne an fhoréigin in aghaidh na mban agus an fhoréigin teaghlaigh trí bheith ar an 39ú Páirtí i gCoinbhinsiún Iostanbúl, a tháinig i bhfeidhm don Laitvia an 1 Bealtaine 2024. ⁹Ina theannta sin, d'fhorbair an Laitvia a céad Phlean Náisiúnta um Fhoréigean in aghaidh na mBan agus Foréigean Teaghlaigh a Chosc agus a Chomhrac do 2024-2029. Tá ceithre threo gníomhaíochta sa phlean: (1) foréigean in aghaidh na mban agus foréigean teaghlaigh a chosc; (2) bearta tacaíochta a chur ar fáil agus a fheabhsú d'íospartaigh an fhoréigin; (3) freagracht dhéantóirí na coire a neartú agus seirbhísí athshlánaithe a chur ar fáil chun iompar foréigeanach a laghdú; (4) beartas aontaithe agus comhordaithe a bhunú chun foréigean in aghaidh na mban agus foréigean teaghlaigh a chomhrac agus a chosc.

In 2024, d'eagraigh an Coimisiún dhá chruinniú de líonra an Aontais maidir le foréigean inscnebhunaithe agus foréigean teaghlaigh a chosc, i mí Aibreáin agus i mí na Samhna. Díríodh i gcruinniú mhí Aibreáin ar 'Rannpháirtíocht a thabhairt do dhaoine óga, go háirithe fir agus buachaillí óga: Ról an oideachais agus na meán digiteach'. Thug rannpháirtithe ó Bhallstáit an Aontais a saineolas speisialaithe amach chun aghaidh a thabhairt ar na dúshlán a bhaineann le foréigean inscnebhunaithe agus foréigean teaghlaigh a chosc agus roinn siad dea-chleachtais náisiúnta i réimse an oideachais. Bhí an plé dírithe ar oideachas foirmiúil agus neamhfhoirmiúil, ar oideachas digiteach, agus ar fheachtais chumarsáide roghnaithe ó thíortha éagsúla. Díríodh i gcruinniú mhí na Samhna ar 'íomhánna dlúthphearsanta neamh-chomhthoiliúla (NCII) agus ar an gcibearchaint ar bhonn inscne: saincheisteanna coisc tar éis theacht i bhfeidhm na Treorach maidir le Foréigean in aghaidh na mBan (Treoir maidir le Foréigean in aghaidh na mBan)'. Chomhroinn Ballstáit AE dea-chleachtais náisiúnta maidir le mí-úsáid inscnebhunaithe NCII agus cibearfhuathchaint a chosc. Díríodh sa phlé ar bhearta coisctheacha i gcoinne mhí-úsáid NCII agus na cibearchainte, ar ardáin agus meáin ar líne a mhealladh, agus ar shraith feachtas roghnaithe a mhol na rannpháirtithe.

Príomhspríoc insoláthartha eile in 2024 ab ea sonraí shuirbhé an Aontais maidir le foréigean inscnebhunaithe (EU-GBV) ¹⁰ a eisiúint do thíortha uile an Aontais. Chomhordaigh Eurostat bailiú sonraí in 18 mBallstát, áit ar chuir údaráis staidrimh náisiúnta an suirbhé chun feidhme. Roinn an Iodáil sonraí inchomparáide maidir leis na príomhtháscairí bunaithe ar a suirbhé náisiúnta. I gcás 8 mBallstát, rinne Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha (FRA) agus an Institiúid Eorpach um Chomhionannas Inscne (EIGE) comhordú ar an mbailiú sonraí i gcomhréir le treoirlínte suirbhé AE-GBV. D'eisigh Eurostat, FRA agus EIGE sonraí uile-Aontais, lena n-áirítear foilseachán comhpháirteach, an 25 Samhain 2024. Cuirtear i láthair sa tuarascáil príomhthorthaí

8 <https://rm.coe.int/questionnaire-on-legislative-and-other-measures-giving-effect-to-the-p/1680b34281>

9 Go dtí seo, tá Coinbhinsiún Iostanbúl sínithe ag Ballstáit uile an Aontais, agus tá sé daingnithe ag gach Ballstát seachas cúig Bhallstát.

10 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gender-based-violence/database>

shuirbhé an Aontais ar fhoréigean inscnebhunaithe bunaithe ar shonraí ó gach ceann de na 27 mBallstát¹¹. Ar fud an Aontais, cuireadh 114 023 bhean faoi agallamh faoina n-eispéiris¹². Díritear sa tuarascáil ar leitheadúlacht cineálacha éagsúla foréigin in aghaidh na mban san Aontas. I suirbhé an Aontais ar fhoréigean inscnebhunaithe, bailítear sonraí sonracha freisin faoi eispéiris na mban ar fhoréigean, lena n-áirítear maidir le hiarmhairtí an fhoréigin agus teagmhálacha le seirbhísí éagsúla a chuireann cúnaimh ar fáil d'íospartaigh, mar mharthanóirí foréigin. Léiríonn príomhthorthaí an tsuirbhé gur fhulaing bean amháin as gach triúr san Aontas foréigean fisiciúil nó gnéasach nó bagairtí ina ndaoine fásta. Tá foréigean gnéasach fulaingthe ag bean amháin as gach seisear san Aontas agus iad ina ndaoine fásta. Maidir le foréigean teaghlaigh, is minic nach áit shábháilte é an baile do go leor ban, toisc go raibh foréigean fisiciúil nó gnéasach ag páirtí dlúthchaidrimh, gaol, nó ball eile dá dteaghlach ar dhuine as gach cúigear. Ceann de na príomh-shaincheistanna a sainathnódh sa suirbhé is ea neamhthuaisciú an fhoréigin: cé gur labhair tromlach na mban a d'fhulaing foréigean le duine atá gar dóibh faoi seo, ní dhearna ach duine as gach cúigear teagmháil le soláthraí cúraim sláinte nó seirbhíse sóisialta, agus níor thuairiscigh ach duine as gach ochtar díobh an teagmhas do na póilíní¹³.

In 2024, lean an Coimisiún de chistiú tiomnaithe a chur ar fáil do thionscadail a théann chun tairbhe d'eagraíochtaí na sochaí sibhialta agus d'institiúidí poiblí a chuireann gníomhaíochtaí sonracha chun feidhme, lena n-áirítear foréigean inscnebhunaithe a chosc agus a chomhrac, faoin gClár um Shaoránaigh, Comhionannas, Cearta agus Luachanna (CERV).

Faoi ghlaó CERV Daphne 2024 ar thograí (maidir le foréigean inscnebhunaithe agus foréigean in aghaidh leanaí a chosc agus ¹⁴ a chomhrac), cuireadh isteach 498 dtogra, an líon is mó riamh, lena gcumhdaítear ceithre thosaíocht an ghlaó: (i) gníomhaíochtaí trasnáisiúnta mórscála agus fadtéarmacha chun dul i ngleic le foréigean inscnebhunaithe; (ii) gníomhaíochtaí chun íospartaigh agus marthanóirí foréigin inscnebhunaithe a chosaint agus chun tacaíocht a thabhairt dóibh; (iii) gníomhaíochtaí chun foréigean inscnebhunaithe a chosc sa réimse baile, i ndlúthchaidrimh, agus ar líne, lena n-áirítear trí ghníomhaíochtaí spriocdhírith le déantóirí coire; agus (iv) gníomhaíochtaí spriocdhírith lena n-oibreoidh córais chomhtháite cosanta leanaí go praiticiúil. Tar éis na meastóireachta ar na tograí, roghnaíodh 30 togra le haghaidh buiséad iomlán EUR 24.5 milliún.

Díríonn tionscnaimh shonracha ar mhí-úsáid ghnéasach leanaí (CSA), coir ghránna a théann i bhfeidhm go mór ar shábháilteacht agus ar fholláine leanaí. Tarlaíonn sé as líne agus ar líne araon, as a dtagann tráma fisiceach, meabhrach agus mothúchánach agus is minic a bhíonn iarmhairtí ar feadh an tsoil mar thoradh air. Cé go mbíonn tionchar ag mí-úsáid ghnéasach leanaí ar chailíní agus ar bhuachaillí araon, tá gné shoiléir inscne ag baint léi. Bunaithe ar mheastacháin dhomhanda UNICEF, faigheann cailín amháin as gach cúigear agus buachaill amháin as gach seachtar cineál éigin foréigin ghnéasaigh roimh a 18ú breithl¹⁵. Is iad na cailíní fós na príomhíospartaigh de mhí-úsáid ghnéasach leanaí ar líne. In 2023, léirigh 97 % de na tuarascálacha ar líne ar ábhar mí-úsáide gnéasaí leanaí ar líne a phróiseáil an Internet Watch Foundation mí-úsáid ghnéasach cailíní

11 Eurostat, FRA, EIGE (2024), suirbhé an Aontais ar fhoréigean inscnebhunaithe — Príomhthorthaí. Taithe na mban in AE-27, Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, Lucsamburg. [Ar fáil ar líne.](#)

12 Déanann an suirbhé ionadaíocht ar mhná idir 18-74 bliana d'aois san Aontas.

13 Taispeánfar rogha de na táscairí sin ar Fhaireachán na Straitéise maidir le Comhionannas Inscne <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/ges-monitor>.

14 <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2024-daphne?eochairfhocail=CERV-2024-DAPHNE&programme=Part>

15 <https://data.unicef.org/topic/child-protection/violence/sexual-violence/>

amháin¹⁶. Maidir le ciontóirí, cé go bhfuil sonraí leitheadúlachta gann, léirítear i roinnt staidéar go bhféadfadh neamhord péidifileach a bheith ag thart ar 3 % den daonra fireann¹⁷.

Is í straitéis an Aontais maidir le mí-úsáid ghnéasach leanaí ¹⁸ a chomhrac ar bhealach níos éifeachtaí an príomhchreat tagartha do ghníomhaíochtaí an Aontais sa réimse sin le linn na tréimhse 2020–2025. Áirítear sa Straitéis 8 dtionscnamh, idir thionscnaimh reachtacha agus thionscnaimh neamhreachtacha, chun creat dlíthiúil láidir a chur i bhfeidhm agus chun cur chuige comhordaithe a éascú ar fud an iliomad gníomhaithe a bhfuil baint acu le leanaí a chosaint agus tacú leo — lena gcuimsítear cosc, cúnaimh d'íospartaigh agus imscrúduithe agus ionchúisimh.

Faoin gcreat sin, rinneadh dul chun cinn sa chaibidlíocht le linn 2024 maidir leis an togra ón gCoimisiún le haghaidh Rialachán chun mí-úsáid ghnéasach leanaí a chosc agus a chomhrac. An 6 Feabhra 2024, mhol an Coimisiún freisin athmhúnú a dhéanamh ar Threoir 2011/93/AE ¹⁹ chun an dlí coiriúil maidir le mí-úsáid ghnéasach leanaí agus teacht i dtír ghnéasach ar leanaí a neartú. Leis na rialacha athbhreithnithe, leathnaítear na sainmhínte ar chionta, tugtar isteach pionóis níos airde agus ceanglais níos sonraí maidir le cosc agus cúnaimh d'íospartaigh.

Ina theannta sin, i gcomhréir le straitéis an Aontais, leis an Rialachán Eatramhach, a tháinig i bhfeidhm an 2 Lúnasa 2021, cuirtear ar chumas soláthraithe seirbhíse leanúint dá gcleachtas dheonacha chun mí-úsáid ghnéasach leanaí ar líne a bhrath agus a thuairisciú agus ábhar mí-úsáide gnéasaí leanaí a bhaint. I mí Feabhra 2024, chomhaontaigh na comhreachtóirí síneadh a chur leis na rialacha eatramhacha go dtí an 3 Aibreán 2026. ²⁰

Leanadh den obair chun an líonra um mí-úsáid ghnéasach leanaí a chosc (CSAPN) a bhunú, ²¹ lena dtabharfar le chéile taighdeoirí, cleachtóirí túsline agus páirtithe leasmhara eile atá ag obair sa réimse. Beidh sé d'aidhm ag CSAPN cabhrú le Ballstáit an Aontais bearta coisctheacha a chur i bhfeidhm a bheidh inúsáidte, a ndéanfar dianmheastóireacht orthu agus a bheidh éifeachtach, agus malartú dea-chleachtas a éascú chun cuidiú le leitheadúlacht mí-úsáide gnéasaí leanaí san Aontas a laghdú.

Lean an Coimisiún de bheith i mbun comhar il-gheallsealbhóra chun mí-úsáid ghnéasach leanaí a chosc agus a chomhrac, e.g. trí thacú leis an gComhaontas Domhanda um Mí-úsáid Ghnéasach Leanaí ar Líne (WPGA) ²² a Chosaint, rannpháirtíocht le soláthraithe seirbhíse ar líne a chur chun cinn trí Fhóram Idirlin an Aontais Eorpaigh (EUIF), ²³ agus comhar oibríochtuil a shaothrú le forfheidhmiú an dlí trí Ardán Eorpach Ildisciplíneach i gCoinne Bagairtí Coiriúla (EMPACT) de chuid Europol ²⁴

Thacaigh roinnt tionscadal a maoiníodh faoin gCiste Slándála Inmheánaí agus faoin gclár Fís Eorpach le cur chun feidhme Straitéis an Aontais maidir le mí-úsáid ghnéasach leanaí a chomhrac ar bhealach níos éifeachtaí. Chlúdaigh na tionscadail raon leathan gníomhaíochtaí, ó fhorbairt uirlisí

16 <https://www.iwf.org.uk/annual-report-2023/trends-and-data/unique-image-analysis/>

17 <https://www.msmanuals.com/professional/psychiatric-disorders/paraphilias-and-paraphilic-disorders/pedophilic-disorder>

18 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/protecting-children-sexual-abuse/what-eu-doing-protect-children-sexual-abuse_en

19 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2024%3A60%3AFIN>

20 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/04/29/the-council-gives-the-final-green-light-to-the-prolongation-of-a-child-sexual-abuse-protection-measure/>

21 https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/child-sexual-abuse-prevention-network-csapn_en

22 <https://www.weprotect.org/>

23 https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-union-internet-forum_en

24 <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/empact>

d'fhorfheidhmiú an dlí, go múscailt feasachta do leanaí agus do dhaoine óga, cúnamh d'íospartaigh agus do mharthanóirí, agus cláir chun déantóirí coire a chosc.

An 13-14 Meitheamh 2024, rinne an Laitvia agus an Phortaingéil comhóstáil ar sheimineár foghlama frithpháirtí i Ríge maidir le ‘Dul i ngleic leis an athrú: ag obair le lucht déanta an fhoréigin inscnebhunaithe agus an fhoréigin teaghlaigh’, ar ar fhreastail 14 Bhallstát eile agus ionadaithe ón gCoimisiún, ó EIGE agus ón Líonra Eorpach um Obair le Buaitoirí Foréigin Teaghlaigh. Thug sé aghaidh ar shaincheisteanna amhail inrochtaineacht agus dearadh seirbhísí do dhéantóirí an fhoréigin inscnebhunaithe agus an fhoréigin teaghlaigh, conas gnéithe combhionannais inscne a ionchorprú sna seirbhísí sin, agus conas meastóireacht a dhéanamh orthu.²⁵

Ar cheann de na tionscadail ar éirigh leo a maoiníodh faoin tsraith DAPHNE in 2021 tá XAJI: Líonra Gníomhach don Óige le haghaidh Combhionannais: ról na hóige agus ról eiseamláir na bhfear maidir le foréigean in aghaidh na mban a chosc agus combhionannas inscne a chur chun cinn. Cuireadh chun feidhme é ón 1 Meitheamh 2022 go dtí an 30 Meitheamh 2024 agus rinneadh oiliúint, fothú acmhainneachta agus múscailt feasachta do dhaoine óga, lena n-áirítear buachaillí sna déaga (idir 12 agus 15 bliana d’aois), chun foréigean a chosc agus chun cabhrú le patrúin mhí-úsáideacha a bhrath agus dearthaí cothromaíocha agus combhionanna ó thaobh inscne de agus samhlacha caidrimh a chur chun cinn. Chuir an tionscadal oiliúint ar bheagnach 200 déagóir, ar buachaillí 40 % díobh, i 10 scoil sa Spáinn (an Chatalóin) agus sa Phortaingéil. Tar éis chur chun feidhme an tionscadail, gheall scoileanna an oiliúint a shíneadh go dtí an chéad scoilbhliain eile (2024/2025), agus chuir gairmithe scoile i scoileanna eile in iúl go raibh siad toilteanach cuireadh a thabhairt d’fhoireann tionscadail XAJI oiliúint a fháil ar na téamaí a dtugann an tionscadal aghaidh orthu.

Leasaigh an Chróit a Cód Coiriúil (Iris Oifigiúil, 36/24)²⁶ chun sainmhíniú a thabhairt ar fhoréigean inscnebhunaithe mar ‘fhoréigean atá dírithe ar bhean toisc gur bean í, agus cineálacha foréigin a dhéanann difear díréireach do mhná’. Tugadh isteach feileonacht nua leis na leasuithe freisin: ‘mórmharú mná’ (feimeamharú). Chun a chinneadh an dtagann cás faoi choir an fheimeamharaithe, déanfaidh údaráis na Cróite measúnú ar cé acu a rinneadh nó nach ndearnadh díobháil don íospartach d’aon ghnó mar gheall ar a hinscne. Chomh maith leis sin, cuireadh ‘dianmharú mná’ leis an gcatalóg feileonachtaí gan aon reacht teorannaithe.

25 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/who-we-work-gender-equality/mutual-learning-programme-gender-equality_en

26 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_03_36_570.html

Ag Gradam 2024 Phríomhchathracha Ionchuimsithe agus Éagsúlachta na hEorpa, bhuaigh cathracha sa tSlóivéin, sa Spáinn agus sa tSualainn duais shonrach a bhí tiomnaithe d'údaráis a chumasaíonn bailte, cathracha agus réigiúin shábháilte do mhná ina n-éagsúlacht uile, trí aghaidh a thabhairt ar fhoréigean in aghaidh na mban. Bronnadh an Gradam Óir ar chathair Liúibleána, an tSlóivéin, as tacú le hiarrachtaí dlúthpháirtíochta, i gcomhar leis an tsochaí shibhialta, chun córas cuimsitheach tacaíochta a bhunú chun aghaidh a thabhairt ar fhoréigean in aghaidh na mban. Bronnadh an Gradam Airgid ar chathair Miranda de Ebro, an Spáinn, as lucht déanta beartas, oideoirí, seirbhísí sóisialta agus an tsochaí shibhialta a thabhairt le chéile le rannpháirtíocht ghníomhach na mban lena mbaineann, mar shampla trí thionscnamh ina raibh údaráis forfheidhmithe dlí agus seirbhísí sóisialta páirteach chun dídean shábháilte agus cóiríocht éigeandála a chur ar fáil d'íospartaigh. Chuaigh an Gradam Cré-Umha chuig bardas Växjö na Sualainne as a phleanáil straitéiseach maidir le maoiniú, tacaíocht agus ardú feasachta, chomh maith lena roinn tiomnaithe a thugann aghaidh ar fhoréigean in aghaidh na mban.²⁷

Sa tSeicia,²⁸ tháinig leasú ar an gCód Coiriúil (Acht Uimh. 40/2009 Coll.) i bhfeidhm i mí Eanáir 2025 lena ndéantar coir an éignithe a athshainiú agus lena neartaítear cosaint dhlíthiúil d'íospartaigh an fhoréigin teaghlaigh agus inscnebhunaithe. Faoin sainmhíniú nua, déanfar aon chás de chaidreamh collaí gan toiliú an íospartaigh a cháiliú mar éigniú; Ní gá fórsa fisiceach a úsáid a thuilleadh. Cásanna ina n-aithneofar 'reo' an íospartaigh go sainráite mar éigniú. Fuair an bille tacaíocht ó pháirtithe an rialtais agus ón bhfreasúra araon.

Sa dara leath de 2023, d'fhorbair Aireacht Saothair agus Beartais Shóisialta na Bulgáire, le cúnadh ó na comhordaitheoirí um chomhionannas idir mná agus fir ar leibhéal an cheantair, coimre de chleachtais áitiúla chun cineálacha éagsúla foréigin a chosc agus chun tacú le híospartaigh. Bailíonn an choimre beartais áitiúla agus chuir sé bearta agus tionscnaimh i bhfeidhm, mar atá comhroinnte ag 21 riarachán ceantair, agus dea-chleachtais sheanbhunaithe á dtabhairt chun tosaigh ag an am céanna. Is é an aidhm atá ann saibhreas na taithí áitiúla a scaipeadh, malartuithe a neartú, agus cabhrú le hathmhachnamh a dhéanamh ar bheartais atá ann cheana agus beartais nua a chruthú.²⁹

Cibearfhoréigean inscnebhunaithe

Tá an cibearfhoréigean inscnebhunaithe fós chun tosaigh i saol an iomarca ban agus cailíní ar fud an Aontais.³⁰ Aithnítear i straitéis 2020-2025 an Aontais um chomhionannas inscne go bhfuil foréigean ar líne atá dírithe ar mhná tar éis éirí forleathan agus go bhfuil iarmhairtí sonracha, fí aige sin ar mheabhairshláinte agus ar shláinte shíceach na mban. Níl sé sin inghlactha agus is bacainn é ar rannpháirtíocht na mban sa saol poiblí, agus, dá bhrí sin, is bagairt é ar an daonlathas freisin. Ó cuireadh an straitéis i láthair, tá saincheist an chibearfhoréigin inscnebhunaithe níos forleithne fós.

Cloch mhíle mhór sa chomhrac i gcoinne an chibearfhoréigin inscnebhunaithe³¹ is ea glacadh na Treorach maidir le foréigean in aghaidh na mban agus foréigean teaghlaigh a chomhrac.

27 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/av/ip_24_2285

28 <https://msp.gov.cz/web/msp/tiskove-zpravy/-/clanek/poslanci-jednomyslnе-schvalili-redefinici-znasilneni-kopirovat->

29 <https://www.mlsp.government.bg/uploads/41/test/2023-sbornik-s-praktiki-nasilie-po-oblasti.pdf>

30 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún, COM(2020) 152 final.

31 Treoir (AE) 2024/1385 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 14 Bealtaine 2024 maidir le foréigean in aghaidh na mban agus foréigean teaghlaigh a chomhrac, IO L 2024/1385, 24.5.2024.

Soláthraítear leis sainmhínte aonfhoirmeacha sa dlí coiriúil ar na cineálacha cibearfhoréigin is coitianta, ceanglaítear ar na Ballstáit a áirithiú go mbainfear anuas ábhar áirithe ar líne a dhéantar a choiriúil faoin Treoir agus go gcuirfear sainseirbhísí tacaíochta ar fáil d'íospartaigh na cibearchoireachta. Spreagann an Treoir freisin comhar féinrialála idir ardáin, lena n-áirítear trí chóid iompair a bhunú.

Ina theannta sin,³² is Rialachán ríthábhachtach de chuid an Aontais é an Gníomh um Sheirbhísí Digiteacha (DSA) i ndáil le hardáin ar líne agus na rioscaí gaolmhara, lena n-áirítear ábhar idirdhealaitheach a scaipeadh, e.g. ábhar cibearfhoréigneach inscnebhunaithe a scaipeadh ar ardáin ar líne.

Dírítear go díreireach ar mhná, go háirithe iad siúd a mbíonn orthu aghaidh a thabhairt ar an iliomad cineálacha idirdhealaithe, lena n-áirítear sa saol poiblí,³³ le cineálacha éagsúla cibearfhoréigin inscnebhunaithe, amhail ciapadh ar líne, stalcaireacht, docsáil, comhroinnt neamhthoiliúil íomhánna dlúthphearsanta, agus úsáid íomhánna domhainbhrionnaithe atá ceaptha chun dochar agus míchlú a dhéanamh dóibh. Faoi chreat measúnaithe riosca DSA, tá sé d'oibleagáid ar ardáin an-mhór ar líne (VLOPanna) agus ar innill chuardaigh (VLOSEnna) rioscaí sistéamacha a shainaitheint, a mheasúnú agus a mhaolú go héifeachtach, lena n-áirítear scaipeadh ábhair fhoréignigh inscnebhunaithe, a eascraíonn as dearadh, feidhmiú nó úsáid a seirbhísí, chomh maith le mí-úsáid a d'fhéadfadh na húsáideoirí a bhaint astu. Ba cheart na bearta maolaithe sin a bheith réasúnach, comhréireach, éifeachtach, agus curtha in oiriúint do na rioscaí sistéamacha sonracha, chun díobháil fhisiciúil, ghnéasach, shíceolaíoch, shóisialta, pholaitiúil nó eacnamaíoch a mhaolú.

Faoin nGníomh um Sheirbhísí Digiteacha, ceanglaítear ar ardáin ar líne tuarascálacha trédhearcachta a fhoilsiú ina bhfuil faisnéis maidir lena gcleachtais modhnóireachta inneachair. Agus tagairt á déanamh do Threoir an Aontais maidir le foréigean in aghaidh na mban agus foréigean teaghlach a chomhrac, leagtar amach sa ghníomh cur chun feidhme catagóirí chun cinntí modhnóireachta ábhair a dhéanann difear do mhná agus do chailíní a thuairisciú. Áirítear orthu sin cibearbhulaíocht agus imeaglú, cibearchiapadh agus cibearstalcaireacht, bréagaisnéis inscne, gríosú neamhdhleathach chun foréigin agus fuatha, comhroinnt neamhthoiliúil ábhar dlúthchaidrimh, lena n-áirítear domhainbhrionnú nó teicneolaíocht chomhchosúil.³⁴ Ní mór do sholáthraithe na chéad tuarascálacha comhchuibhithe a fhoilsiú ag tús 2026. Ina theannta sin, tugann DSA sainordú do sholáthraithe rochtain a thabhairt ar shonraí le haghaidh taighde ar rioscaí sistéamacha san Aontas a bhrath, a shainaitheint agus a thuiscint agus ar leordhóthanacht, éifeachtúlacht agus tionchair na mbeart maolaithe riosca a dhéanann soláthraithe.

Chun sábháilteacht na mban a chosaint ar líne, tá forbairt creata nua le haghaidh comhair idir ardáin idirlín á héascú ag an gCoimisiún, mar cheann de na spriocanna insoláthartha deireanacha a fógraíodh sa Straitéis maidir le Comhionannas Inscne 2020-2025.

32 Rialachán (AE) 2022/2065 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Deireadh Fómhair 2022 maidir le Margadh Aonair do Sheirbhísí Digiteacha agus lena leasaítear Treoir 2000/31/CE (an Gníomh um Sheirbhísí Digiteacha) (Téacs atá ábhartha maidir le LEE), IO L 277, 27.10.2022, lch. 1.

33 Hicks, J. (2021). Fianaise dhomhanda ar leitheadúlacht agus ar thionchar an fhoréigin inscnebhunaithe ar líne. Tuarascáil Dheasc Chabhrach K4D. Institiúid Staidéar Forbartha. [DOI:10.19088/K4D.2021.140](https://doi.org/10.19088/K4D.2021.140).

34 Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) ón gCoimisiún an 4 Samhain 2024 lena leagtar síos teimpléid a bhaineann le hoibleagáidí tuairiscithe trédhearcachta soláthraithe seirbhísí idirghabhálacha agus soláthraithe ardán ar líne faoi Rialachán (AE) 2022/2065 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, C(2024) 7005 final agus Iarscríbhinn a ghabhann le Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) C(2024) 7005 final ón gCoimisiún.

Leis an nGníomh um an Intleacht Shaorga,³⁵ cuirtear cosc ar chórais an-díobhálach a d'fhéadfadh foréigean inscnebhunaithe a chumasú. Go nithiúil, cuirtear toirmeasc leis ar chleachtais dhíobhálacha IS is féidir a úsáid chun foréigean in aghaidh na mban agus na gcailíní a bhuanú nó a éascú, amhail córais intleachta saorga ionramhála nó dúshaothraithe chun daoine aonair, lena n-áirítear mná agus cailíní, a rianú agus a chúbláil ar bhealaí atá díobhálach go mór. Thairis sin, sainordaítear leis an nGníomh ceanglais trédhearcachta maidir le hábhar a ghintear go sintéiseach, lena n-áirítear domhainbhrionnuithe.

Ar deireadh, agus ceithre ardán ábhair do dhaoine fásta ainmnithe mar VLOPanna, tugann an Coimisiún aghaidh ar réimse ábhar, gníomhaíochtaí agus cleachtas neamhdhleathach lena mbaineann gné inscneach amhail scaipeadh ábhair mí-úsáide gnéasaí leanaí, comhroinnt neamhthoiliúil ábhair phearsanta nó chúbláilte, gáinneáil ar dhaoine agus sclábhaíocht nua-aimseartha. In 2024, sheol an Coimisiún chuig trí cinn acu (Pornhub, Stripchat agus XVideos) iarrataí ar fhaisnéis faoi DSA chun iarraidh ar na cuideachtaí faisnéis níos mionsonraithe a chur ar fáil maidir leis na bearta a rinneadh chun measúnú agus maolú dícheallach a dhéanamh ar rioscaí a bhaineann le cosaint mionaíseach ar líne, scaipeadh ábhair neamhdhleathaigh agus cosc agus rioscaí foréigin inscnebhunaithe. D'iarr an Coimisiún sonraí freisin maidir le sásraí dearbhaithe aoise arna nglacadh ag na hardáin sin. Ina theannta sin, tá an Coimisiún ag comhoibriú le saineolaithe ar phornagrafaíocht dhigiteach chun an creat dlíthiúil chun ábhar do dhaoine fásta a rialáil ar líne ar leibhéal an AE agus na mBallstát a mhapáil. Tá siad ag cur forbheathnú ar fáil freisin ar an tionscal pornagrafach agus ag bunú píblíne fianaise chun rioscaí sistéamacha agus éifeachtacht na mbeart maolaithe gaolmhar a aithint agus a anailísiú.

I mí Feabhra, d'fhoilsigh EIGE tuarascáil inar moladh creat tomhais do na Ballstáit a úsáid chun leitheadúlacht staidrimh, minicíocht agus cásanna tuairiscithe de fhoirmeacha sonracha cibearfhoréigin in aghaidh na mban agus na gcailíní a thomhas agus chun na sonraí a bhailítear a thuirisciú ar bhealach inchomparáide³⁶.

In 2024, rinneadh treoir maidir leis an gcibearfhoréigean do ghairmithe a oibríonn le híospartaigh a aistriú agus a fhoilsiú san Eastóin. Cuireann sé tacaíocht luachmhar agus moltaí praiticiúla ar fáil chun cabhrú go héifeachtach agus go híosgair le híospartaigh, chun rioscaí a bhainistiú, agus chun cabhrú le braistint slándála na n-íospartach a athbhunú. Deartha chun obair speisialtóirí a éascú, cuireann an treoir seo treoracha nithiúla agus dea-chleachtais ar fáil. Mar acmhainn ríthábhachtach, cuidíonn sé le gairmithe tuiscint a fháil ar thionchar an chibearfhoréigin agus cinntíonn sé tacaíocht chuimsitheach do gach duine atá buailte.

Gnéaschiapadh ag an obair

Tá sé de cheart ag mná maireachtáil agus oibriú saor ó fhoréigean agus ó chiapadh. Mar sin féin, cé go nglactar leis sin go ginearálta, tá foréigean agus ciapadh fós forleathan i saol na hoibre. De réir sonraí le déanaí ó shuirbhé AE maidir le foréigean inscnebhunaithe, d'fhulaing 4.3 % de mhná a bhí ag obair i gcónaí gnéaschiapadh ag an obair le 12 mhí anuas, 12.8 % le 5 bliana anuas agus 30.8 %

35 Rialachán (AE) 2024/1689 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 13 Meitheamh 2024 lena leagtar síos rialacha comhchuibhithe maidir leis an intleacht shaorga agus lena leasaítear Rialacháin (CE) Uimh. 300/2008, (AE) Uimh. 167/2013, (AE) Uimh. 168/2013, (AE) 2018/858, (AE) 2018/1139 agus (AE) 2019/2144 agus Treoracha 2014/90/AE, (AE) 2016/797 agus (AE) 2020/1828 (an Gníomh um an Intleacht Shaorga) (Téacs atá ábhartha maidir le LEE).

36 EIGE (2025), An cibearfhoréigean in aghaidh na mban agus na gcailíní a chomhrac: Creat tomhais AE a fhorbairt, Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, Lucsamburg. [Ar fáil ar líne.](#)

le linn aosachta. Níor thuiriscigh ach 37.3 % díobh an eipeasóid do sheirbhís tacaíochta oifigiúil nó do phóilíní nó d'oifigigh ag an obair.

Cuireann foréigean in aghaidh na mban agus ciapadh ar mhná san ionad oibre bac ar chumhachtú na mban, cuireann sé srian ar a rochtain ar mhargadh an tsaothair agus buanaíonn sé leithscaradh inscne ceirde. Is minic a bhíonn sé fréamhaithe i ndinimic cumhachta inscne éagothrom, steiréitíopaí inscne, luachanna patrarcacha agus neamhionannais stairiúla idir fir agus mná.

An 25 Márta 2024, tar éis trí bliana go leith de chaibidlíocht, chomhaontaigh an Chomhairle a iarraidh ar na Ballstáit Coinbhinsiún na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair maidir le Foréigean agus Ciapadh, 2019 (Uimh. 190) a dhaingniú.³⁷ Bhí ról gníomhach ag an Aontas agus a Bhallstáit i nglacadh Choinbhinsiún Uimh. 190 ag an 108ú Comhdháil Idirnáisiúnta Saothair in 2019. Go dtí seo, tá an Coinbhinsiún daingnithe ag 12 Bhallstát de chuid an Aontais: An Bheilg, an Danmhairg, Éire, an Fhionlainn, an Fhrainc, an Ghearmáin, an Ghréig, an Iodáil, an Ostair, an Phortaingéil, an Rómáin agus an Spáinn.

Is fadhb é ciapadhinscnebhunaithe ag an obair freisin i réimse an taighde agus na nuálaíochta (T&F;I).³⁸ Chun an feiniméan sin a chomhrac, d'fhorbair foghrúpa Fhóram an Limistéir Eorpaigh Taighde (LET) 'Comhionannas Inscne Cuimsitheach' i ndlúthchomhar leis an gCoimisiún Eorpach in 2024, cód iompair neamhfhulaingthe maidir le gníomhú in aghaidh foréigean inscnebhunaithe, lena n-áirítear gnéaschiapadh, i gcóras taighde agus nuálaíochta an Aontais.³⁹ Is é is aidhm don chód iompair, a d'fhorbair foghrúpa Fhóram LET, aghaidh a thabhairt ar theagmhais foréigin inscnebhunaithe i dtimpeallachtaí taighde agus ardoideachais trí chur chuige comhchoiteann, sainmhínithe agus liosta prionsabal a leagan amach chun na Ballstáit agus geallsealbhóirí agus daoine aonair eile a threorú, chun timpeallacht Eorpach T&F;I a chruthú atá saor ó gach cineál foréigin inscnebhunaithe, bunaithe ar luachanna an chomhionannais inscne agus na cuimsitheachta, an mheasa, na dínite agus na sábháilteachta. Chun tacú le cód an iompair agus lena phrionsabail, d'fhoilsigh tionscadal GenderSAFE de chuid Fís Eorpach gealltanais⁴⁰ agus d'iarr sé ar gheallsealbhóirí, ar chleachtóirí agus ar mhic léinn páirt a ghlacadh i bpobal cleachtais tiomnaithe⁴¹.

Thairis sin, in 2024, i gcomhar leis na Ballstáit agus le geallsealbhóirí T&F;I, eagraíodh plé painéil dar teideal Towards an ERA Free from Gender-Based Violence in Science [I dtreo LET atá saor ó Fhoréigean Inscnebhunaithe san Eolaíocht] le linn na Laethanta Taighde agus Nuálaíochta.⁴²

Gáinneáil ar dhaoine

Is coir í an gháinneáil ar dhaoine a scriosann saol daoine aonair trína ndínit, a saoirse agus a gcearta bunúsacha a bhaint díobh. Is minic gur coir fhoréigeanach í a dhéanann líonraí coiriúla eagraithe.

Ceann de phríomhspríocanna insoláthartha straitéis 2021-2025 an Aontais maidir leis an ngáinneáil ar dhaoine a chomhrac in 2024 ba ea an mheastóireacht ar Threoir Frithgháinneála an Aontais agus glacadh na Treorach leasaithe maidir le Frithgháinneáil⁴³. Leis an Treoir leasaithe maidir le

37 Cinneadh (AE) 2024/2018 ón gComhairle an 25 Márta 2024 lena n-iarrrtar ar na Ballstáit Coinbhinsiún na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair maidir le Foréigean agus Ciapadh, 2019 (Uimh. 190) a dhaingniú (IO L 2024/1018, 2.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/1018/oj>)

38 <https://unisafe-gbv.eu/project-news/results-from-the-largest-european-survey-on-gender-based-violence-in-academia/>

39 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6ce8aef5-70b3-11ef-a8ba-01aa75ed71a1/language-en>

40 <https://gendersafe.eu/the-gendersafe-pledge-for-zero-tolerance-to-gender-based-violence/>

41 <https://gendersafe.eu/community-of-practice/>

42 <https://www.youtube.com/watch?v=9-L-evh48GU>

43 Treoir (AE) 2024/1712 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 13 Meitheamh 2024, lena leasaítear Treoir 2011/36/AE, maidir le gáinneáil ar dhaoine a chosc agus a chomhrac agus na híospartaigh atá thíos léi a chosaint,

Frithgháinneáil, neartaítear a thuilleadh cosc, tacaíocht d'íospartaigh agus comhar trasteorann. Leagtar béim ann ar chur chuige atá íogair ó thaobh inscne de, lena n-áirithítear cosaint níos fearr do mhná, do leanaí, do dhaoine faoi mhíchumas agus do ghrúpaí leochaileacha eile. Áirítear sa Treoir leasaithe dúshaothrú máthairionadaíochta, pósta éigeantais agus uchtaithe neamhdhleathaigh i measc na gcineálacha dúshaothraithe. Leagtar béim níos mó ann freisin ar an ngné ar líne, trí theacht i dtír gnéasach a dhéantar trí úsáid a bhaint as teicneolaíochtaí faisnéise agus cumarsáide a mheas mar imthoisc ghéaraitheach. Thairis sin, is cion coiriúil é úsáid fheasach a bhaint as seirbhísí arna soláthar ag íospartaigh na gáinneála, amhail seirbhísí striapachais, agus é mar aidhm leis sin an t-éileamh lena gcothaítear gáinneáil a laghdú. Tá bailiú sonraí ar fud an Aontais maidir le gáinneáil ar dhaoine bunaithe ar tháscairí sonracha éigeantach, lena soláthraítear léargais níos cuimsithí agus lena bhfeabhsaítear an t-eolas faoin bhfeiniméan.

I réimse na himirce, foilsíodh glao ar ⁴⁴ thograí i mí na Bealtaine 2024, le buiséad EUR 6 mhilliún faoin gCiste um Thearmann, Imirce agus Lánpháirtíocht (AMIF) 2021-2027. ⁴⁵ Is é is aidhm don ghlaó cúnamh, tacaíocht agus lánpháirtíú íospartaigh náisiúnta tríú tír na gáinneála ar dhaoine ar náisiúnaigh tríú tír iad a neartú. Díritear sa ghlaó ar íospartaigh a chosc, a shainnithint, feasacht a mhúscailt maidir le gáinneáil, agus tacaíocht a thabhairt d'íospartaigh saothair agus teacht i dtír gnéasach, chomh maith le híospartaigh coiriúlachta éigeantais. Áirítear leis sin cúnamh speisialaithe agus tacaíocht d'íospartaigh náisiúnta tríú tír na gáinneála ar dhaoine, agus a riachtanais shonracha á gcur san áireamh, amhail aois, gnéas, agus iarmhairtí fisiciúla agus síceolaíocha fhoirm nó fhoirmeanna an dúshaothraithe a ndearnadh orthu.

Ina theannta sin, i mí na Samhna 2023, cistíodh an tionscadal VANGUARD 3 bliana laistigh de Bhraisle 3 Fís Eorpach 'Slándáil Shibhialta don tSochaí' le ranníocaíocht EUR 4.5 milliún ón Aontas. Is é is aidhm don tionscadal seo an comhrac i gcoinne na gáinneála ar dhaoine (THB) a neartú ag an nasc idir réitigh ardteicneolaíochta, tuiscint, ardú feasachta agus oiliúint, d'fhonn cur isteach ar shlabhra na gáinneála go luath agus aghaidh a thabhairt ar chultúr na saoirse ó phionós. Go háirithe, cuirfidh VANGUARD pictiúr faisnéise feabhsaithe ar fáil maidir le gáinneáil ar dhaoine, agus béim ar leith á leagan ar gháinneáil ar dhaoine ar mhaithe le dúshaothrú gnéasach, dúshaothrú saothair agus coiriúlacht éigeantais.

Neartaíodh ⁴⁶ plean gníomhaíochta oibríochtúil EMPACT maidir le gáinneáil ar dhaoine chun aghaidh a thabhairt ar na rioscaí a bhaineann le gáinneáil i bhfianaise líon ard na ndaoine leochaileacha, mná agus leanaí den chuid is mó, atá ag lorg cosanta san Aontas mar gheall ar chogadh foghach na Rúise i gcoinne na hÚcráine. Coinníodh fócas sonracha na ngníomhaíochtaí oibríochtúla sa phlean gníomhaíochta oibríochtúil nua do 2024-2025 agus tá sé ionchorpraithe go hiomlán anois i roinnt gníomhaíochtaí, mar shampla maidir le dúshaothrú saothair, gáinneáil ar leanaí nó faireachán gréasáin.

Tacaíocht a thabhairt d'íospartaigh an fhoréigin inscnebhunaithe

Seachas glacadh Threoir VAW i mí na Bealtaine 2024, ina leagtar amach bearta saincheaptha tacaíochta d'íospartaigh an fhoréigin inscnebhunaithe (féach an roinn 'Deireadh a chur le foréigeán inscnebhunaithe' thuas), rinneadh dul chun cinn in 2024 maidir le hathbhreithniú a dhéanamh ar an

IO L 2024/1712, 24.6.2024.

44 AMIF-2024-TF2-AG-THB.

45 Rialachán (AE) 2021/1147 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2021 lena mbunaítear an Ciste um Thearmann, Imirce agus Lánpháirtíocht.

46 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/law-enforcement-cooperation/empact-fighting-crime-together_en

Treoir maidir le Cearta Íospartach: an 14 Meitheamh, ghlac an Chomhairle cur chuige ginearálta maidir leis an téacs ⁴⁷ agus i mí Aibreáin, d'fhorpheas an Pharlaimint a sainordú dul i mbun caibidlíocht idirinstiúideach. Cuireadh tús leis na cruinnithe tríthaobhacha ag deireadh 2024. ⁴⁸ Is é is aidhm don togra, a ghlac an Coimisiún an 12 Iúil 2023, cearta íospartaigh na coireachta san Aontas a neartú a thuilleadh, lena n-áirítear cearta na n-íospartach is leochailí, amhail íospartaigh an fhoréigin in aghaidh na mban agus an fhoréigin teaghlaigh. ⁴⁹ Ar an gcaoi sin, tá sé d'aidhm aige dul i ngleic leis na fadhbanna a sainaithníodh sa mheastóireacht ar an Treoir maidir le Cearta Íospartach a glacadh i mí an Mheithimh 2022. ⁵⁰

Ina theannta sin, faoi straitéis an Aontais maidir le cearta íospartach (2020-2025), tá ⁵¹ an Coimisiún ag obair ar ghníomhaíochtaí neamhrechtacha chun feabhas a chur ar chearta íospartaigh an fhoréigin inscnebhunaithe agus an fhoréigin teaghlaigh san Aontas. Áirítear ar na gníomhaíochtaí sin: (i) struchtúir a chur chun cinn lena gcuirtear tacaíocht spriocdhírithé chomhtháite ar fáil d'íospartaigh a bhfuil riachtanais speisialta acu, amhail íospartaigh an fhoréigin inscnebhunaithe agus an fhoréigin teaghlaigh; agus (ii) cur chun feidhme fheachtas an Aontais maidir le cearta íospartach lena n-áirítear sraith maidir le foréigeaninscnebhunaithe⁵². Is é an leabhar is mó a bhfuil tóir air ná *The Girl Who Kept Her Eyes Open*. Ardaíonn sé feasacht maidir le cearta íospartaigh coireanna cogaidh (ar mná agus leanaí iad den chuid is mó) faoi rialacha an Aontais agus spreagann sé daoine san Aontas a 'súile' a bheith oscailte dá gcás. Thairis sin, faoi raon feidhme Bhraisle 3 'Slándáil Shibhialta don tSochaí' den chlár Fís Eorpach, maoinítear dhá thionscadal, IMPROVE agus ISEDA, le haghaidh EUR 5.7 milliún san iomlán de ranníocaíocht an Aontais, arb é is aidhm dó foréigean in aghaidh na mban agus foréigean teaghlaigh a chomhrac ó chosc trí bhrath go tacaíocht an íospartaigh, agus úsáid á baint as meascán de chineálacha cur chuige teicneolaíocha agus sochaíocha.

Rith Parlaimint na Gearmáine dlí ⁵³ chun 'ciapadh cosáin' ag lucht freasúra an ghinmhille a chosc i ngarchomharsanacht ionad comhairleoireachta do mhná torracha agus clinicí ginmhille. Tá sé mar aidhm ag an dlí mná torracha a chosaint go héifeachtach ar an gcineál ciaptha seo atá ag dul i méid agus a chinntiú gur féidir leo leas a bhaint as seirbhísí comhairleoireachta agus rochtain a bheith acu ar shaoráidí a dhéanann ginmhilleadh. Tháinig an dlí i bhfeidhm an 13 Samhain 2024.

47 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/06/13/victims-rights-council-finalises-position-on-strengthened-eu-law/>

48 [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/en/procedure-file?reference=2023/0250\(COD\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/en/procedure-file?reference=2023/0250(COD))

49 Togra le haghaidh Treoir ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle lena leasaítear Treoir 2012/29/AE lena mbunaítear íoschaighdeáin maidir le cearta, tacaíocht agus cosaint íospartaigh na coireachta, agus a chuirtear in ionad Chinneadh Réime 2001/220/CGB ón gComhairle.

50 Meastóireacht ar Dhoiciméad Inmheánach Oibre de chuid an Choimisiúin ar Threoir 2012/29/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Deireadh Fómhair 2012 lena mbunaítear íoschaighdeáin maidir le cearta íospartaigh na coireachta, maidir le tacaíocht a thabhairt dóibh agus maidir le hiad a chosaint, agus a chuirtear in ionad Chinneadh Réime 2001/220/CGB ón gComhairle, SWD/2022/0179 final.

51 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún Straitéis an Aontais maidir le Cearta Íospartach (2020-2025), COM/2020/258 Final.

52 <https://victims-rights.campaign.europa.eu/en/country/all/crimes>

53 <https://dip.bundestag.de/vorgang/zweites-gesetz-zur-%C3%A4nderung-des-schwangerschaftskonfliktgesetzes/308701>

I mí Iúil 2024, d'fhoilsigh an Ostair 'Straitéis um Chosaint an Fhoréigin le haghaidh comhordaithe agus comhair ina ndírítear ar chomhairleoireacht do mhná a ndéanann foréigean difear dóibh', a forbraíodh faoi cheannaireacht Ard-Stiúrthóireacht na mBan agus an Chomhionannais i bpróiseas rannpháirtíochta, ina raibh níos mó ná 200 páirtí leasmhar rannpháirteach. Is é is aidhm don straitéis tacú le híospartaigh uile an fhoréigin ar mná agus cailíní iad ag céim luath. Ina theannta sin, leagtar síos tosaíochtaí straitéiseacha sa chóras institiúideach foriomlán maidir le foréigean a chosaint agus a chosc i gcomhréir le Coinbhinsiún Iostanbúl, rud a chuideoidh le cearta na mban agus na gcailíní a neartú⁵⁴.

Dúshlán a thabhairt do steiréitíopaí inscne

Ag tús 2024, chuir an Coimisiún bailchríoch ar a fheachtas maidir le steiréitíopaí inscne a chomhrac. Dhírigh an ⁵⁵ feachtas #EndGenderStereotypes ar dhaoine fásta óga den chuid is mó ar na meáin shóisialta, ach freisin trí thionchairí agus trí fhor-rochtain sna meáin. Chuaigh an feachtas i ngleic le steiréitíopaí inscne i réimsí éagsúla den saol, amhail roghanna gairme, freagrachtaí cúraim a roinnt agus cinnteoireacht. Bronnadh Dámhachtainí Sóisialta Forbes 2023 ar an bhfeachtas. Tá na hábhair ar fáil i ngach teanga oifigiúil de chuid an Aontais go fóill ar shuíomh gréasáin an fheachtais agus is féidir le páirtithe leasmhara iad a íoslódáil agus a úsáid.

In 2024, d'fhoilsigh an Coimisiún dhá shuirbhé Eorabharaiméadair maidir le steiréitíopaí inscne: flais-Eorabharaiméadar maidir le steiréitíopaí inscne a bhaineann le foréigean in aghaidh na mban (Samhain) agus ceann eile lena gcumhdaítear steiréitíopaí inscne ar bhonn níos leithne (Nollaig).

An 25 Samhain 2024, d'fhoilsigh an Coimisiún torthaí an fhlais-Eorabharaiméadair a rinneadh chun tuiscint níos fearr a fháil ar dhearcthaí na hEorpa i leith an fhoréigin, agus ar choibhneasú iompraíochtaí foréigneacha nó uiríslithe. ⁵⁶ Léirigh na torthaí go n-easaontaíonn tromlach na nEorpach le hagóidiú na mban agus steiréitíopaí maidir le foréigean gnéasach, ach freisin go bhfuil roinnt steiréitíopaí fós ann, go háirithe i roinnt Ballstát. Mar shampla, cé nach n-aontaíonn níos mó ná 9 as 10 bhfreagróir (93 %), ar an meán ar fud AE, leis an ráiteas 'is féidir le fear céile nó buachaill gnéas a bheith aige lena bhean chéile nó lena chailín gan a toiliú', tá an sciar sin idir 85 % sa Danmhairg agus 97 % i Lucsamburg agus i Málta. Ar an gcaoi chéanna, cé go measann 92 % de na freagróirí ar an meán ar fud AE go bhfuil sé do-ghlactha d'fhear a bhean chéile/a chailín a chapadh ó am go chéile, is mó seans go mbeidh sé do-ghlactha do mhná ná d'fhir (95 % vs 89 %), agus tá na céatadáin idir 87 % san Fhionlainn agus 97 % i Lucsamburg. ⁵⁷

Ar deireadh, maidir le feasacht agus tuiscint ar shaincheist an fhoréigin in aghaidh na mban, aontaíonn thart ar 7 as 10 bhfreagróir (71 %), ar an meán, go bhfuil foréigean páirtí dlúthchaidrimh in aghaidh na mban 'an-choitianta' nó 'coitianta go cothrom' ina dtír agus nach bhfreagraíonn ach an tríú cuid de na freagróirí (33 %) an rud céanna faoi fhoréigean páirtí dlúthchaidrimh in aghaidh na bhfear. Arís, tá éagsúlacht mhór ann ar fud na dtíortha, ó 91 % sa Rómáin go 44 % sa

54 <https://www.coordination-vaw.gv.at/nachrichten/gewaltschutzstrategie-zur-koordinierung-und-vernetzung-mit-fokus-auf-beratung-gewaltbetroffener-frauen-soll-beratungsnetz-sichtbarer-machen.html> agus <https://www.bundeskanzleramt.gv.at/bundeskanzleramt/nachrichten-der-bundesregierung/2024/07/frauenministerin-susanne-raab-praesentiert-oesterreichweite-gewaltschutzstrategie.html>

55 https://end-gender-stereotypes.campaign.europa.eu/index_en

56 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3252>

57 I gcás na Liotuáine, is é 55 % an céatadán, ach eisiadh é ó ríomh an mheáin mar asluiteach. D'fhéadfadh an toradh a bheith mar thoradh ar shaincheist aistriúcháin leis an bhfocal 'slapping' nach bhfuil aistriúchán beacht aige go Liotuáinis agus a d'fhéadfaí a léirmhíniú mar ionsaí fisiciúil nach bhfuil chomh dian céanna.

Danmhairg, agus de réir inscne le 78 % de mhná ag smaoineamh go bhfuil foréigean páirtí dlúthchaidrimh in aghaidh na mban coitianta ina dtír féin in aghaidh 63 % d'fhir.

Rinneadh iniúchadh ⁵⁸ i suirbhé speisialta Eorabharaiméadair eile ar bhraistintí maidir le steiréitíopaí inscne, agus ar a mhéid atá siad sin fós coitianta i measc shaoránaigh an Aontais. Bhain ceisteanna le róil inscne agus le hiompraíochtaí inghlactha; steiréitíopaí inscne maidir le saol an teaghlaigh agus an saol gairmiúil; agus steiréitíopaí inscne sa pholaitíocht agus i bpoist cheannaireachta. Chuir an suirbhé go páirteach le staidéir speisialta Eorabharaiméadair roimhe seo maidir le comhionannas inscne a rinneadh ar an ábhar 'Comhionannas inscne' in 2009⁵⁹, 2014⁶⁰ agus 2017.⁶¹

Léiríonn na torthaí go bhfuil roinnt steiréitíopaí inscne fós forleathan go leor. Aontaíonn níos mó ná seisear as gach deichniúr freagróir gur mó an seans go ndéanfaidh mná cinní bunaithe ar a gcuid mothúchán agus aontaíonn thart ar cheathrar as gach deichniúr gurb é an ról is tábhachtaí atá ag fear airgead a thuilleamh (42 %, -1 pc ó 2017) agus gurb é an ról is tábhachtaí atá ag bean aire a thabhairt dá teach agus dá teaghlach (38 %, -6 pc). Baineann éagsúlachtaí i mbraistintí ar fud Bhallstáit an Aontais 64 phointe céatadán amach.

Ar an iomlán, diúltaítear don chuid is mó de steiréitíopaí a bhaineann le cinní oibre is saoil, ach tá tuairimí steiréitíopiciúla fós ag sciar suntasach díobh maidir le hiompraíochtaí na mban atá inmhianaithe go sóisialta. Mar shampla, ní aontaíonn ach beagán os cionn leath (51 %, + 3 phointe céatadán ó 2009), má tá pá an athar níos ísle ná pá na máthar, gurb é an duine ar cheart dó éirí as an obair chun aire a thabhairt do na leanaí, má chinneann teaghlach go gcaithfidh tuismitheoir amháin é sin a dhéanamh. Tá torthaí measctha freisin a mhéid a bhaineann le braistintí ar thréithe inscne sa bhaile agus freagróir amháin as gach cúigear ag aontú gur cheart an focal deiridh a bheith ag fir i gcás cinní tábhachtacha teaghlaigh agus go bhfuil tuairimí roinnte maidir le cé acu, ar an iomlán, nach bhfuil fir chomh hinniúil céanna go nádúrtha ná mná chun cúraimí tí a dhéanamh nó nach bhfuil (49 % 'aontaím' vs 49 % 'easaontaím').

58 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974>

59 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/808>

60 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2048>

61 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2154>

Trioblóid in eacnamaíocht ghinearálta

In 2024 chonacthas roinnt treochtaí eacnamaíocha spreagúla maidir le comhionannas inscne. Léirigh na sonraí is déanaí atá ar fáil (le haghaidh 2023) gur sháraigh fostaíocht na mban san Aontas an marc 70 % den chéad uair riamh. Tharla an fhorbairt sin i gcomhthéacs an mhéadaithe fhoriomláin ar an ráta fostaíochta san Aontas go 75.3 %. Thairis sin, cé go raibh an méadú do mhná níos ísle ná mar a bhí sa dá bhliain roimhe sin, bhí sé níos airde ná an méadú d'fhir. Ba é an toradh a bhí air sin an bhearna fostaíochta is ísle idir na hinscní le 10.2 pointe céatadáin (pp) (-0.5 pointe céatadáin ar 2023). Tá an fhorbairt seo ag teacht le treocht fhadtéarmach ó 2009, cé go bhfuil difríochtaí suntasacha ann i measc tíortha.

Léirítear an treocht dhearfach sin i dtáscairí eile maidir leis an mbearna idir na hinscní. De réir Thuarascáil 2024 na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair maidir leis an mBearna Dhomhanda idir na hInscn, ⁶² léiríonn an méadú foriomlán ar rannpháirtíocht i margadh an tsaothair aistriú chuig sciar níos mó d'oibrithe baineanna, scothaosta, ardoilte, arna chumasú ag méadú ar shoghluaisteacht an lucht saothair, cúram leanaí fóirdheonaithe, agus beartais saoire teaghlaigh, scéimeanna coinneála poist, agus scor moillithe. Mar sin féin, cuireann EIS na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair in iúl freisin go gcuireann easpa infheistíochta poiblí agus príobháidí i gcúram leanaí agus i seirbhísí cúraim fhoirmiúil eile, agus dearchtaí éagothroma seanbhunaithe i leith gníomhaíochtaí cúraim go mór le costas eacnamaíoch agus sóisialta an chúraim do mhná den chuid is mó. Is ionann sin agus acmhainneacht mhór neamhshaothraithe dár ngeilleagair mar a léiríodh e.g. i meastacháin ó EIGE ina dtuairtar ráta fostaíochta 80 % faoi 2050 má tá feabhsuithe suntasacha ar chomhionannas inscne ann⁶³.

Deireadh a chur leis na bearnaí idir na hinscní i margadh an tsaothair

I ngach Ballstát, tá rátaí fostaíochta níos airde d'fhir ná do mhná. Mar phatrún ginearálta, dá ísle an ráta fostaíochta do mhná i dtír, is ea is leithne an bhearna fostaíochta idir na hinscní. In 2023, ba é 80.4 % an ráta fostaíochta d'fhir san Aontas agus ba é 70.2 % an ráta fostaíochta do mhná, rud a d'fhág go raibh bearna fostaíochta 10.2 pointe céatadáin ann idir na hinscní. ⁶⁴

Tá méadú comhsheasmhach agus mall tagtha ar rátaí fostaíochta do mhná agus d'fhir araon le 10 mbliana anuas, agus níor chuir an phaindéim isteach orthu go dtí 2020. Ó 2018 i leith, áfach, is gnách go mbíonn an méadú do mhná beagán níos airde agus, dá bhrí sin, laghdaigh an bhearna fostaíochta idir na hinscní ó 11.3 pc in 2018 agus 11.0 pc in 2020 go 10.2 pc in 2023.

Tá difríochtaí móra idir na bearnaí fostaíochta idir na hinscní ar fud na dtíortha agus na réigiúin san Aontas. Mar chuid dá ghealltanais fostaíochta chuimsitheach a chur chun cinn, ⁶⁵ tá sprioc leagtha síos i bPlean Gníomhaíochta Cholún Eorpach na gCeart Sóisialta méadú foriomlán 78 % ar fhostaíocht san Aontas a bhaint amach faoi 2030 lena n-áirítear trí iarracht a dhéanamh an bhearna fostaíochta idir na hinscní a laghdú faoina leath ar a laghad i gcomparáid le 2019. In 2023, ba é 75.3 % an ráta fostaíochta do dhaoine idir 20 agus 64 bliana d'aois san Aontas, mar sin is cosúil

62 EIS, *Tuarascáil dhomhanda GAP maidir le hInscne, 2024*. [Ar fáil ar líne](#).

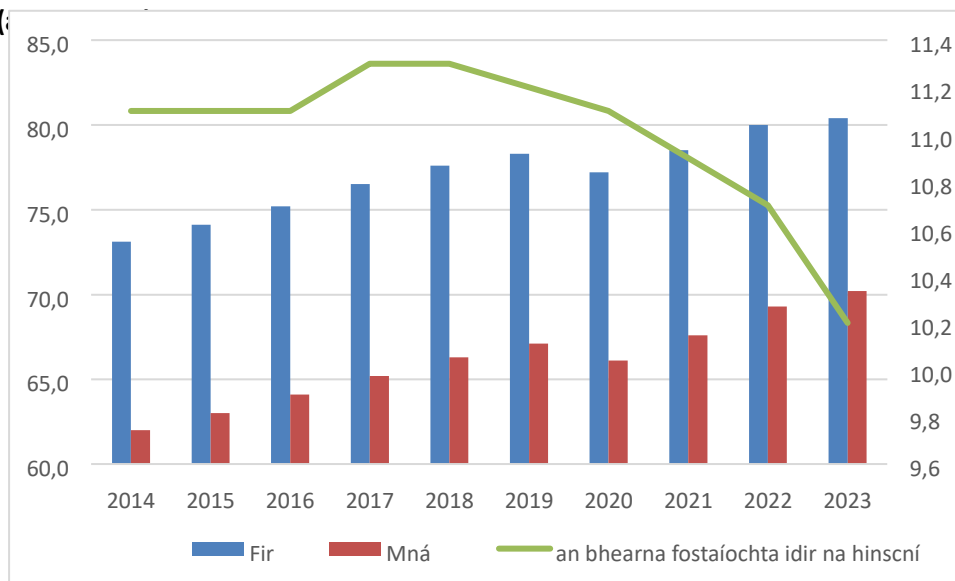
63 EIGE, *Economic Benefits of Gender Equality in the European Union [Na Tairbhí Eacnamaíochta a bhaineann le Comhionannas Inscne san Aontas Eorpach]*, 2017. [Ar fáil ar líne](#).

64 Eurostat ([lfsa_organ](#)).

65 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiúin dar teideal The European Pillar of Social Rights Action Plan [Plean Gníomhaíochta Cholún Eorpach na gCeart Sóisialta], COM(2021)102 final.

nach mbeifear in ann sprioc 2030 a bhaint amach. In 2023, tháinig laghdú -0.5 pointe céatadáin ar an mbearna fostaíochta idir na hinscní, níos mó ná mar a bhí sa bhliain roimhe sin.

Fíor 1 Rátaí fostaíochta idir 20–64 bliana d’aois de réir inscne agus na bearna fostaíochta idir na hinscíní (%)

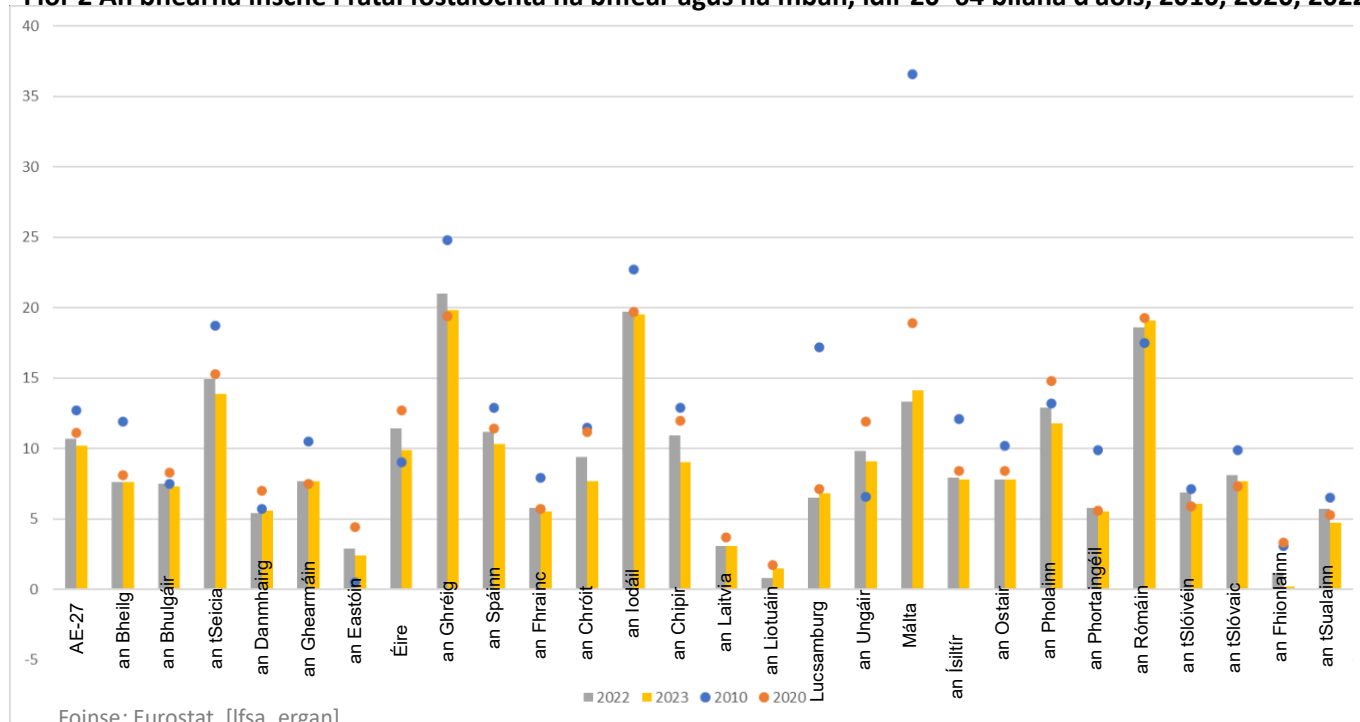

Foinse: Eurostat, [lfsi_emp_a].

Tabhair faoi deara: Sainmhínítear an bearna inscne mar an difríocht idir ráta fostaíochta na mban agus na bhfear i bpointí céatadán.

In 2023, ní raibh ach seacht mBallstát de chuid an Aontais (an Spáinn, an Pholainn, an tSeicia, Málta, an Rómáin, an Iodáil agus an Ghréig) a raibh bearnaí fostaíochta níos mó idir na hinscíní iontu ná an bearna don Aontas ina iomláine. San Iodáil, sa Ghréig agus sa Rómáin, bhí rátaí fostaíochta na mban an-íseal agus iad faoi bhun 60 % (56.5 %, 57.6 % agus 59.1 %, faoi seach), i gcomparáid le thart ar thrí cheathrú de na fir (76.0 %, 77.4 % agus 78.2 %, faoi seach).

Fíor 2 An bearna inscne i rátaí fostaíochta na bhfear agus na mban, idir 20–64 bliana d’aois, 2010, 2020, 2022, 2023

Foinse: Eurostat, [lfsa_ergan].

Tá an laghdú ar an mbearna fostaíochta idir na hinscní i bhformhór na dtíortha ó 2010 i leith ag teacht leis an méadú ar rátaí fostaíochta foriomlána agus méadú ag teacht ar fhostaíocht na bhfear níos lú ná fostaíocht na mban. I Málta, tá an méadú do mhná suntasach go háirithe le níos mó ná 32 pp i 13 bliana, cé go bhfuil an bhearna fostaíochta idir na hinscní fós ard. Tacaíodh leis an athrú sin le bearta beartais chun níos mó ban a mhealladh chuig an margadh saothair amhail sosanna cánach agus íocaíochtaí árachais náisiúnta le blianta anuas chun aire a thabhairt do leanaí, cláir oiliúna, cúram leanaí saor in aisce agus iompar scoile saor in aisce.

Tá difríochtaí suntasacha sa bhearna fostaíochta idir na hinscní ar fud réigiúin an Aontais, agus tá siad leanúnach le himeacht ama. I réigiúin bheagfhorbartha an Aontais, bhí an bhearna fostaíochta idir na hinscní in 2022 (16 phointe céatadán) thart ar dhá oiread níos mó ná mar a bhí i réigiúin níos forbartha (8 bpointe céatadán) agus i réigiúin trasdula (9 bpointe céatadán). Bhí an bhearna i bhfad níos leithne i mBallstáit an deiscirt (15 pc) ná mar a bhí i mBallstáit an iarthuaiscirt (7 pc) agus i mBallstáit an oirthir (12 pc). Bhí sé os cionn 20 pc i ngach réigiún sa Ghréig, i ndeisceart na hIodáile agus i réigiúin thoir na Rómáine (Fíor 3). Tháinig méadú ar ráta fostaíochta na mban i gcoibhneas le ráta fostaíochta na bhfear i réigiúin níos forbartha agus níos trasdula idir 2013 agus 2022, agus i mBallstáit iarthuaiscirt chomh maith. Os a choinne sin, tháinig laghdú air i réigiúin bheagfhorbartha agus i dtíortha an deiscirt ina bhfuil rátaí fostaíochta níos ísle agus ina bhfuil cúram leanaí ar ardchaighdeán agus ar phraghas réasúnta in easnamh.⁶⁶

Athraíonn an bhearna fostaíochta idir na hinscní go mór de réir aoisghrúpa: i measc daoine óga idir 15 agus 24 bliana d'aois, tá an bhearna fós ar an mbearna is ísle ag 4.3 pointe céatadán in 2023. I roinnt tíortha, bhí sé diúltach fiú, rud a chiallaíonn go raibh an ráta fostaíochta níos airde i measc na mban óg ná i measc na bhfear óg (Éire, an Liotuáin, an Danmhairg, an Fhionlainn agus an Eastóin). Ba cheart a thabhairt faoi deara, áfach, go bhfuil difríochtaí suntasacha idir tíortha i ráta fostaíochta na mban san aoisghrúpa sin, idir 76.2 % san Ísiltír agus 13.7 % sa Rómáin. I gcás daoine idir 20 agus 24 bliana d'aois méadaíonn sé go 6.3 pp agus buaiceanna don chatagóir aoise 55-64 ag 12.1 pp, le difríochtaí móra ar fud tíortha. Tá tionchar ag an méadú atá tagtha ar mheánfhad an tsaoil oibre⁶⁷ d'fhir san Aontas ar an méid sin: agus 39.0 bliain de ré ionchasach an tsaoil oibre d'fhir, agus 34.7 bliain do mhná, bhí an bhearna inscne 4.3 bliain in 2023, den chuid is mó mar gheall ar sciar níos mó d'fhreagrachtaí cúraim neamhfhoirmiúil a bhrúigh mná amach as margadh an tsaothair níos luaithe ná fir. An tráth céanna, tháinig laghdú suntasach ar an mbearna idir na hinscní san aois scoir iarbhír le 10 mbliana anuas, agus tháinig méadú ar an aois scoir iarbhír i bhformhór na dtíortha idir 2014 agus 2023 don dá inscne. Ar an iomlán, mhéadaigh aois scoir iarbhír na mban níos mó ná aois scoir na bhfear in 18 dtír⁶⁸. I naoi gcinn de na tíortha sin,⁶⁹ tháinig méadú níos mó ná bliain amháin ar aois scoir iarbhír na mban ná aois scoir na bhfear. Tá aois inphinsin níos ísle ag seacht dtír do mhná ná mar atá ag fir⁷⁰.

Tá na bearnaí inscne sin níos leithne fós do dhaoine a bhfuil leanaí acu — rud a léiríonn tionchar díréireach na tuismíochta ar ghairmeacha na mban. In 2023, ar leibhéal an Aontais, ba é 74.9 % an

66 Féach an Coimisiún Eorpach: Ard-Stiúrthóireacht an Bheartais Réigiúnaigh agus Uirbigh, Durán Laguna, J., D'Apice, P., Grzegorzewska, M., De Franceschi, F. et al., *Naoú tuarascáil ar chomhtháthú eacnamaíoch, sóisialta agus críochach*, Durán Laguna, J. (eagarthóir), Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, 2024. [Ar fáil ar líne.](#)

67 Is é atá sa táscaire maidir le fad an tsaoil oibre meastachán ar líon na mblianta a bhfuil coinne leis go mbeidh duine, atá 15 bliana d'aois faoi láthair, sa lucht saothair (i.e. a bheith fostaithe nó dífhostaithe) ar feadh a shaoil. Is é is aidhm dó dearcadh difriúil a thabhairt ar an margadh saothair, ag féachaint ar shaolré iomlán na ndaoine sa lucht saothair seachas ar stáit shonracha sa saolré, amhail dífhostaíocht i measc na hóige nó tarraingt siar luath ón lucht saothair.

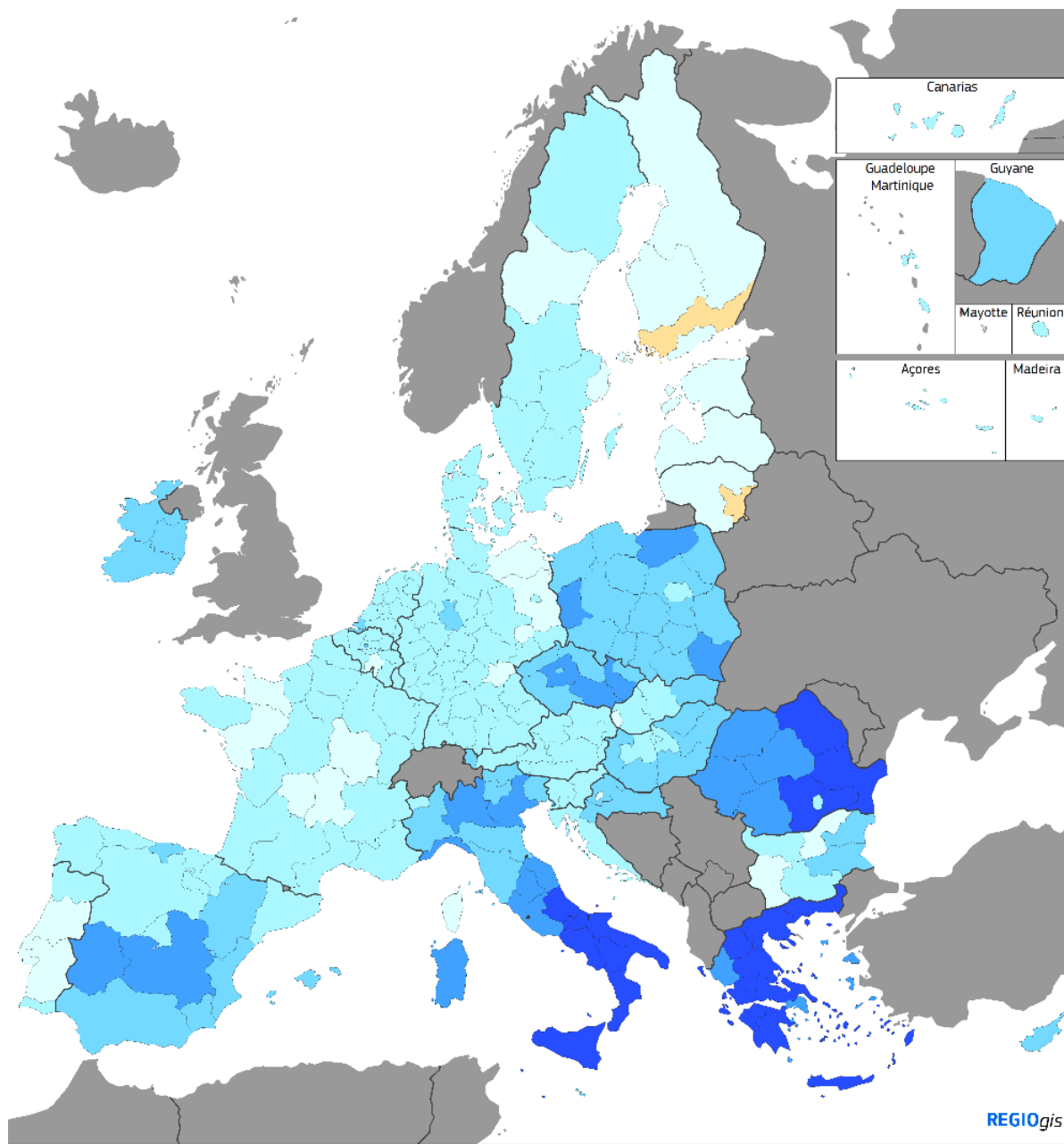
68 BE, CY, CZ, DK, EE, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, NL, RO, SE, SI, SK.

69 CY, CZ, DK, EL, HR, IE, LT, SI, SK.

70 AT, BG, CZ, HR, PL, RO, SK.

ráta fostaíochta do mhná idir 25 agus 54 bliana d'aois a raibh leanaí acu, i gcomparáid le 91.9 % d'fhir a raibh leanaí acu. Dá bhrí sin, shroich an bhearna fostaíochta idir na hinscní 17.0 pc i measc na ndaoine sin a bhfuil leanaí acu, agus b'ionann í agus 4 pc i measc na ndaoine sin nach bhfuil leanaí acu.

Léaráid 3: Éagsúlacht réigiúnach sa bhearna fostaíochta idir na hinscíní san Aontas, 2022

Difríocht idir rátaí fostaíochta na mban agus na bhfear (20-64 bliana d'aois), 2022

Difríocht pointe céatadáin (baineann — fireann)

- < -20
- -20 - -15
- -15 - -10
- -10 - -5
- -5 - 0
- >= 0
- no data

AE-27 = -10.7

Foinse: Eurostat (lfst_r_lfe2emprt)

Foinse: Mionsaothrú AS REGIO, bunaithe ar Eurostat [lfst_r_lfe2emprt]

0 500 km
© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Tuarascáil 2025 maidir le comhionannas inscne san Aontas Eorpach

Tá an bhearna fostaíochta idir na hinscní níos leithne freisin agus fostaíocht choibhéiseach lánaimseartha (FTE) á meas, ⁷¹ ós rud é go bhfuil an sciar d'obair pháirtaimseartha i bhfad níos airde i measc na mban ná na bhfear (27.9 % i gcomparáid le 7.7 % in 2023). D'fhan an bhearna idir na hinscní san fhostaíocht pháirtaimseartha cobhsaí le blianta beaga anuas (20.6 pc in 2021 agus 20.2 pc in 2022). In 2023, taifeadadh na bearnaí inscne is mó san fhostaíocht pháirtaimseartha san Ísiltír (42.3 pc), san Ostair (41.8 pc), sa Ghearmáin (36.9 pc) agus sa Bheilg (27.4 pc).

Tá an bhearna fostaíochta idir na hinscní fós ard do mhná imirceacha. I gcás na mban nach saoránaigh den Aontas iad, bhí an ráta fostaíochta 20 pc níos ísle ná mar a bhí i gcás na mban ar náisiúnaigh iad in 2023. Is féidir an bhearna sin a chur i gcodarsnacht le bearna 5.7 pc do shaoránaigh fhireanna nach saoránaigh den Aontas iad. D'fhan an ráta rócháilíochta do mhná imirceacha ard: In 2023, d'oibrigh 42.9 % de mhná nach saoránaigh den Aontas iad a bhfuil oideachas treasach acu i ngairmeacha ar bheagán oiliúna nó meánoilte, i gcomparáid le 36.2 % de shaoránaigh fhireanna nach saoránaigh den Aontas iad agus 21.3 % de náisiúnaigh bhaineanna.

Ag féachaint ar mhinicíocht na hoibre páirtaimseartha, ⁷² ba pháirtaimseartha 17.1 % de na daoine fostaithe san Aontas in 2023. In 2023, sháraigh ráta fáis na fostaíochta páirtaimseartha (+ 2.0 %) ráta na fostaíochta lánaimseartha (+ 0.8 %) den chéad uair le deich mbliana anuas. Mar sin féin, tá sciar foriomlán na páirtaimseartha ag laghdú de réir a chéile.

Léiríonn na cúiseanna a thuairiscigh oibríthe páirtaimseartha idir 25-64 bliana d'aois dá socrúite ama oibre na tosca a raibh tionchar acu ar an rogha sin: maidir le cúram ban do dhaoine fásta faoi mhíchumas nó do leanaí, is é an cúram is ábhartha é (29.5 % de mhná atá ag obair go páirtaimseartha in aghaidh 8.2 % d'fhir atá ag obair go páirtaimseartha); i gcás na bhfear, níl post lánaimseartha á fháil aige (18.1 % i gcás na mban in aghaidh 27.5 % i gcás na bhfear).

Léiríonn an ábharthacht a bhaineann le leanaí a bheith ag duine an claonadh atá ann obair pháirtaimseartha a dhéanamh de réir líon na leanaí idir 25-54 bliana d'aois: d'oibrigh beagnach aon trian (31.8 %) de mhná fostaithe a bhfuil leanaí acu san Aontas go páirtaimseartha in 2023, i gcomparáid le 5.0 % d'fhir, leis na sciartha is airde san Ostair (69.2 %), san Ísiltír (67.9 %), agus sa Ghearmáin (65.4 %). Tá an sciar sin níos airde ná i measc na mban nach bhfuil leanaí acu ar gach leibhéal oideachais. Ar an gcaoi chéanna leis an méid a tharlaíonn le haghaidh obair lánaimseartha (Féach Tuarascáil bhliantúil 2023), tá an cás contrártha d'fhir: bhí sciar na ndaoine páirtaimseartha fireanna ag a bhfuil leanaí níos ísle ná sciar na ndaoine gan leanaí do gach leibhéal oideachais (féach Fíor 4). Dá bhrí sin, i bhformhór na dtíortha, léirítear tionchar na tuismíochta i ráta fostaíochta na mban agus i sciar na fostaíochta páirtaimseartha i measc na mban — agus bíonn tionchar ard ag an nGearmáin, ag an Ostair agus ag an Iodáil ar rátaí fostaíochta agus ar uaireanta oibre araon.

Léiríonn na staitisticí sin, i bhformhór na dtíortha, go mbíonn tionchar ag leanaí ar rátaí fostaíochta na mban agus ar a gclaonadh chun obair pháirtaimseartha a dhéanamh i gcomparáid le fir.

Ina theannta sin, d'fhéadfadh córais chánach náisiúnta rannpháirtíocht an dara duine sa teaghlach atá ag tuilleamh, ar mná iad den chuid is mó, i margadh an tsaothair a dhíspreagadh. Mar shampla, laghdaíonn cánachas comhpháirteach dreasachtaí an dara duine sa teaghlach atá ag tuilleamh chun obair a dhéanamh nó chun síneadh a chur le huaireanta oibre (e.g. trí aistriú ó fhostaíocht pháirtaimseartha go fostaíocht lánaimseartha). In 2023, ba sa Liotuáin, sa tSlóivéin, sa Danmhairg, i Lucsamburg, sa Bheilg agus sa Ghearmáin a chonacthas na 'gaistí neamhghníomhaíochta' ab airde

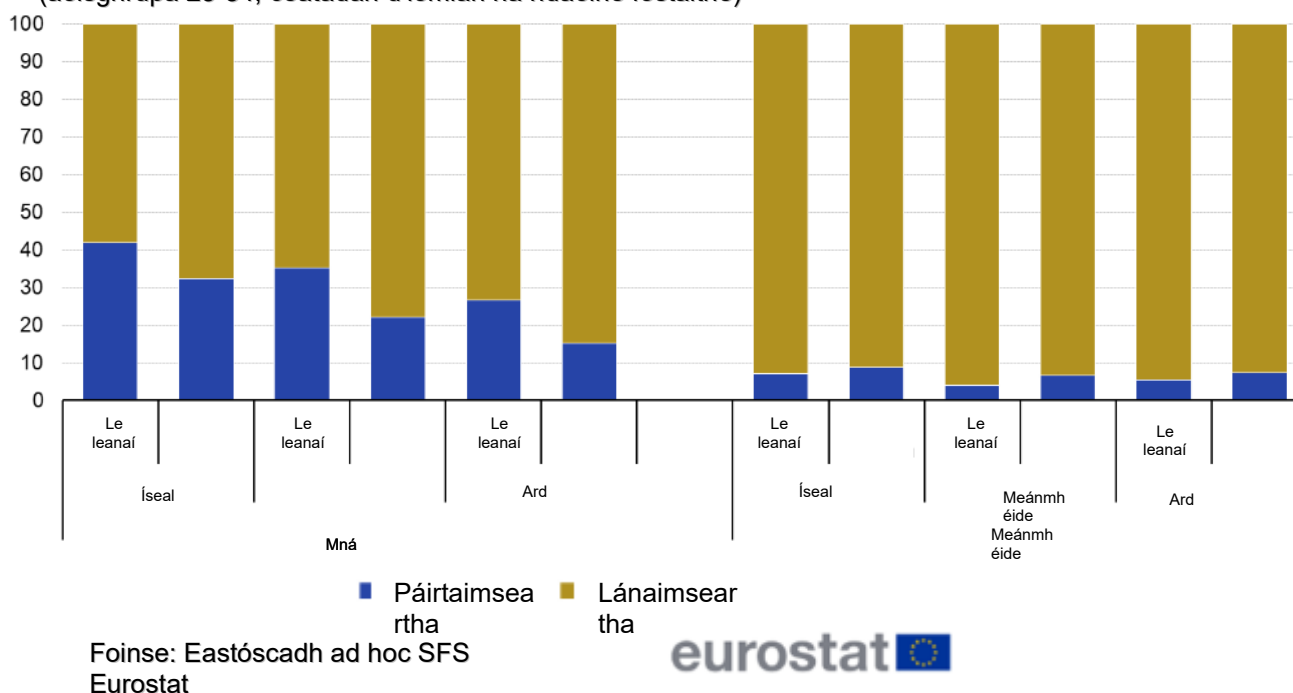
71 Tuarascáil Chomhpháirteach ar Fhostaíocht, 2025.

72 <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=612325#Highlights>

(ina ndíspreagann tarraingt siar cánach agus sochair an dara saothraí go mór ó dhul isteach i margadh an tsaothair).⁷³

73 An Coimisiún Eorpach: An Ard-Stiúrthóireacht um Fhostaíocht, Gnóthaí Sóisialta agus Cuimsiú, Joint Employment Report 2025 — Commission proposal [Tuarascáil Chomhpháirteach ar Fhostaíocht 2025 — togra ón gCoimisiún], Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, 2025. [Ar fáil ar líne.](#)

Fostaíocht pháirtaimseartha de réir gnéis, leibhéal gnóthachtála oideachais agus láithreacht leanaí san Aontas, 2023
(aoisghrúpa 25-54, céatadán d'iomlán na ndaoine fostaithe)

Tá straitéisí nó tionscadaíil shonracha forbartha ag formhór thíortha an Aontais chun comhroinnt chothrom na bhfreagrachtaí cúraim idir fir agus mná a spreagadh, rud a ligeann do mhná páirt a ghlacadh san fhostaíocht ar bhonn níos cothroime i gcomparáid le fir, mar fhostaithe tuarastail nó mar fhiontraithe. Tá sé ar cheann de phríomhspricanna an Chomhshocraithe um Scileanna oibriú i gcoinne an idirdhealaithe agus ar son an chomhionannais inscne agus an chomhionannais deiseanna. Tá roinnt comhpháirtíochtaí Comhshocraithe ag obair chun aghaidh a thabhairt ar chomhionannas inscne, agus chun rannpháirtíocht na mban i margadh an tsaothair agus glacadh uascilithé agus athscilithé i bpríomhearnálacha na tionsclaíochta a mhéadú. I measc na samplaí tá rannpháirtíocht mhéadaithe na mban agus na ndaoine óga i ngairmeacha a bhaineann leis an spás, (Spás do Gheo-Chomhpháirtíochtaí⁷⁴), nó aghaidh a thabhairt ar an easpa ban in earnálacha TFC agus ETIM (Comhpháirtíochtaí Digiteacha agus micrileictreonaice⁷⁵), cláir uascilithé agus athscilithé a áirithiú do mhná, don óige, d’inimircigh, agus do ghrúpaí faoi mhíbhuntáiste sciar an lucht saothair de na grúpaí sin a shárú 20 % (Turasóireacht⁷⁶) nó méadú bliantúil 5 % a bhaint amach i bpoist cheannaireachta do mhná (Teicstílí⁷⁷).

Trí shocruithe solúbtha oibre a bheith ar fáil, is féidir rannpháirtíocht mhéadaithe den sórt sin a spreagadh i measc na mban a bhfuil freagrachtaí cúraim orthu ós rud é go gcuireann sé ar a gcumas an saol príobháideach agus an saol gairmiúil a chomhcheangal ar bhealach níos fearr. Le linn na paindéime, cuireadh éagsúlacht mhór beart solúbthachta oibre chun feidhme chun dífhostaíocht ollmhór a chosc. Tá go leor fostóirí tar éis na cleachtais sin a choinneáil, go pointe áirithe ar a laghad. Mar sin féin,⁷⁸ tugadh chun suntais i dtaighde a rinneadh le déanaí go bhféadfadh teilea-

74 <https://www.space4geo.eu/>

75 https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/microelectronics_en

76 https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/tourism_en

77 https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/textiles_en

78 An Coimisiún Eorpach: An Ard-Stiúrthóireacht um Cheartas agus Tomhaltóirí agus Chung, H., Flexible working arrangements and gender equality in Europe [Socruithe solúbtha oibre agus comhionannas inscne san Eoraip], Oifig

obair, uaireanta solúbtha, saoire agus beartais maidir le briseadh gairme a bheith ag obair i gcoinne comhionannas inscne i bpá agus i bhforbairt gairme, toisc gur gnách le mná iad a úsáid níos minice. Mura ndéantar é a dhearadh agus a chomhtháthú i gceart i gcultúr an ionaid oibre trí na socruithe oibre seo a úsáid d'fhéadfadh iarmhairtí diúltacha gairme a bheith mar thoradh air. Tá roinnt mhíchothrom inscne an tsaothair teaghlaigh idir fir agus mná ar cheann de na cúiseanna le hobair pháirtaimseartha inscnebhunaithe. Thairis sin, má fhéachtar ar obair pháirtaimseartha den chuid is mó mar shocrú do mháithreacha, d'fhéadfadh sé sin an chlaontacht i gcoinne oibríthe páirtaimseartha a mhéadú freisin — is é sin go líomhnaítear nach bhfuil siad chomh tiomanta, spreagtha agus táirgiúil le hoibríthe eile, d'ainneoin fianaise a léiríonn a mhalairt. Is measa fós é sin ansin toisc go mbíonn claonadh ag aithreacha uaireanta níos faide a oibriú agus, dá bhrí sin, caighdeán idéalach an oibrí a chomhlíonadh ar bhealach níos fearr⁷⁹. Dá bhrí sin, tá sé tábhachtach glacadh níos fearr saoire teaghlaigh agus socruithe solúbtha oibre ag fir a chur chun cinn chomh maith le cothroinnt níos cothroime freagrachtaí cúraim sa bhaile idir an dá inscne.

Chun cur ar chumas tuismitheoirí agus daoine a bhfuil freagrachtaí cúraim orthu cothromaíocht níos fearr a bhaint amach idir a saol oibre agus saol an teaghlaigh agus chun cothroinnt níos fearr freagrachtaí cúraim a spreagadh, tugadh isteach leis an Treoir maidir le Cothromaíocht Oibre is Saoil saoire atharthachta íoctha, saoire tuismitheora neartaithe, tugadh isteach saoire cúramóirí agus leathnaíodh an ceart chun socruithe solúbtha oibre (FWA) a iarraidh chuig cúramóirí. Déantar oibríthe a iarrann nó a ghlacann saoire teaghlaigh agus FWA a chosaint go dlíthiúil ar idirdhealú trí roinnt beart. Ba é an 2 Lúnasa 2022 an spriocdháta chun formhór fhorálacha na Treorach a thrasú sa dlí náisiúnta ach tugadh dhá bhliain bhreise do na Ballstáit (go dtí an 2 Lúnasa 2024) chun íocaíocht an liúntais don dá sheachtain dheireanacha de shaoire do thuismitheoirí a thrasú. I mí Eanáir 2024, thug an Coimisiún trí Bhallstát faoi bhráid Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh toisc nár chuir siad trasú iomlán na Treorach maidir le Cothromaíocht Oibre is Saoil in iúl.

In 2024, sheol Lárionad Náisiúnta na Slóvaice um Chearta an Duine agus an eagraíocht neamhrialtasach Možnosť voľby feachtas múscaillte feasachta ar líne maidir le comhionannas inscne. Dhírigh an feachtas ar luachanna comhroinnte a chur chun cinn agus steiréitíopaí inscne a chomhrac. Le linn an fheachtais, phostáil lucht tionchair mór le rá físeáin ghearra ar Instagram leis an haischlíb #spolunamtoide. Tá an feachtas mar chuid den tionscadal Comhionannas inscne agus cothromaíocht oibre is saoil a chur chun cinn sa tSlóvaic.

Tá scrúdú á dhéanamh ag an gCoimisiún ar an reachtaíocht thrasuite chun a chinntiú go ndearnadh na rialacha a thrasú i gceart. An 7 Márta 2024, d'fhoilsigh an Línra Eorpach um Dhlí Comhionannais an dara tuarascáil uaidh maidir le trasú na Treorach maidir le Cothromaíocht Oibre is Saoil i mBallstáit an Aontais. De réir na tuarascála sin, 'is gnách go mbíonn trasú na Treorach maidir le Cothromaíocht Oibre is Saoil sásúil i mBallstát amháin, rud a fhágann go bhfuil bearnaí tábhachtacha sa chur chun feidhme ag 26 thír. Léiríonn an taighde go dtarlaíonn na príomhfhadhbanna maidir le saoire do thuismitheoirí agus/nó cúiteamh, FWA agus cosaint dhlíthiúil ar idirdhealú. Tá níos lú bearnaí ann i gcás saoire atharthachta agus cúitimh, saoire force majeure agus raon feidhme pearsanta na Treorach. Tá an seasamh maidir le saoire cúramóirí áit éigin idir⁸⁰.

Foilseachán an Aontais Eorpaigh, 2024. [Ar fáil ar líne.](#)

79 Williams, J., *Inscne a dhíscaoileadh: Cén fáth coimhlínt teaghlaigh agus oibre agus cad atá le déanamh faoi*. Oxford University Press, 1999.

80 An Coimisiún Eorpach: An Ard-Stiúrthóireacht um Cheartas agus Tomhaltóirí, Burri, S., De la Corte-Rodríguez, M., Bökk, B. agus van Hoof, F., *The transposition of the Work-Life Balance Directive in EU Member States [Trasú na Treorach maidir le Cothromaíocht Oibre is Saoil i mBallstáit an Aontais] (II) — Obair shuntasach le déanamh fós*, Burri, S.(eagarthóir), Bökk, B.(eagarthóir) agus van Hoof, F.(eagarthóir), Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, 2024. [Ar fáil ar líne.](#)

An bhearna chúraim idir na hinscní a dhúnadh

Ceann de na príomhchúiseanna atá leis na difríochtaí i bpatrúin fostaíochta do mhná agus d'fhir is ea an deighilt inscneach ar fhreagrachtaí cúraim gan íocaíocht, go háirithe ar chúram gan íocaíocht mar a dhéantar i gcás leanaí.

⁸¹ Deimhníonn sonraí nua a bhailigh EIGE gurb iad na mná is mó atá freagrach as cúram leanaí. Caitheann níos mó ná leath na mban a bhfuil leanaí faoi bhun 12 bhliain d'aois acu 5 uair an chloig ar a laghad ag tabhairt aire dá leanaí in aghaidh an lae i gcomparáid le níos lú ná fear amháin as gach triúr fear (56 % vs 26 %). Is ionann sin agus thart ar 50 % de mhná agus níl ach 6 % d'fhir freagrach go príomha as cúram pearsanta agus fisiciúil a leanaí. Go deimhin, tá difríochtaí le feiceáil freisin sa chineál gníomhaíochtaí a sholáthraíonn fir dá leanaí: Caitheann 38 % d'fhir idir 1 agus 3 uair an chloig in aghaidh an lae ag déanamh gníomhaíochtaí fóillíochta, i gcomparáid le 29 % de mhná.

Dá bhrí sin, ní haon ionadh é, mar a léiríodh sa roinn roimhe seo, gur lú an bhaint atá ag mná a bhfuil freagrachtaí cúraim leanaí orthu le fostaíocht íochta ná mar atá ag fir, gur gnách leo a bheith ag obair go páirtaimseartha níos minice, agus go mbíonn na hiarmhairtí fadtéarmacha acu i dtéarmaí deiseanna laghdaithe forbartha gairme, tuarastal agus pinsean. Go háirithe, is mná iad formhór mór na dtuismitheoirí a fhanann sa bhaile (11 % de mhná i gcomparáid le 1 % d'fhir).

De réir na dtáscairí le haghaidh 'spriocanna Barcelona', i.e. na spriocanna maidir le rannpháirtíocht leanaí faoi bhun na haoise éigeantaí scoile in oideachas agus i gcúram na luath-óige (ECEC) a leag an Chomhairle Eorpach síos ar dtús in 2002 agus a athbhreithníodh in 2022, ba é 37.5 % rannpháirtíocht leanaí in ECEC i gcás leanaí faoi bhun 3 bliana d'aois (idir 2.3 % sa tSlóvaic agus 74.7 % sa Danmhairg) in 2023 ⁸² agus 93.1 % i gcás leanaí idir trí bliana d'aois agus aois éigeantach bunoidreachais in 2022. ⁸³

Tá ról suntasach ag leibhéal ioncaim an teaghlaigh i bpatrúin rannpháirtíochta. Is gnách gur lú rannpháirtíocht leanaí ón gcúlra socheacnamaíoch is ísle (an chúigil is ísle) in ECEC ná a bpiaraí níos saibhre sa chúigil is airde. D'fhéadfadh sé sin a bheith nasctha le roinnt cúiseanna lena n-áirítear gur féidir leis na tuismitheoirí íoc níos fearr as uaireanta cúraim leanaí níos faide nó go n-úsáideann tuismitheoirí na huaireanta níos faide sin chun lánfhostaíocht a ghlacadh (rud a éascaíonn ioncam níos airde dá réir sin) ⁸⁴.

Tá éagothromaíochtaí réigiúnacha agus críochacha fós ann maidir le rochtain ar ECEC cuimsitheach ardcháilíochta. De réir an 9ú Tuarascáil faoin gComhtháthú, tá rannpháirtíocht in ECEC idir trí bliana agus aois na bunscoile in 2021 i bhfad níos ísle ar an meán freisin i réigiúin bheagfhorbartha (87.0 %) ná mar atá i réigiúin trasdula (94.9 %) nó níos forbartha (93.2 %). Cé gur bhain formhór na réigiúin sa Fhrainc, sa Bheilg, sa Danmhairg, in Éirinn, sa tSualainn agus sa

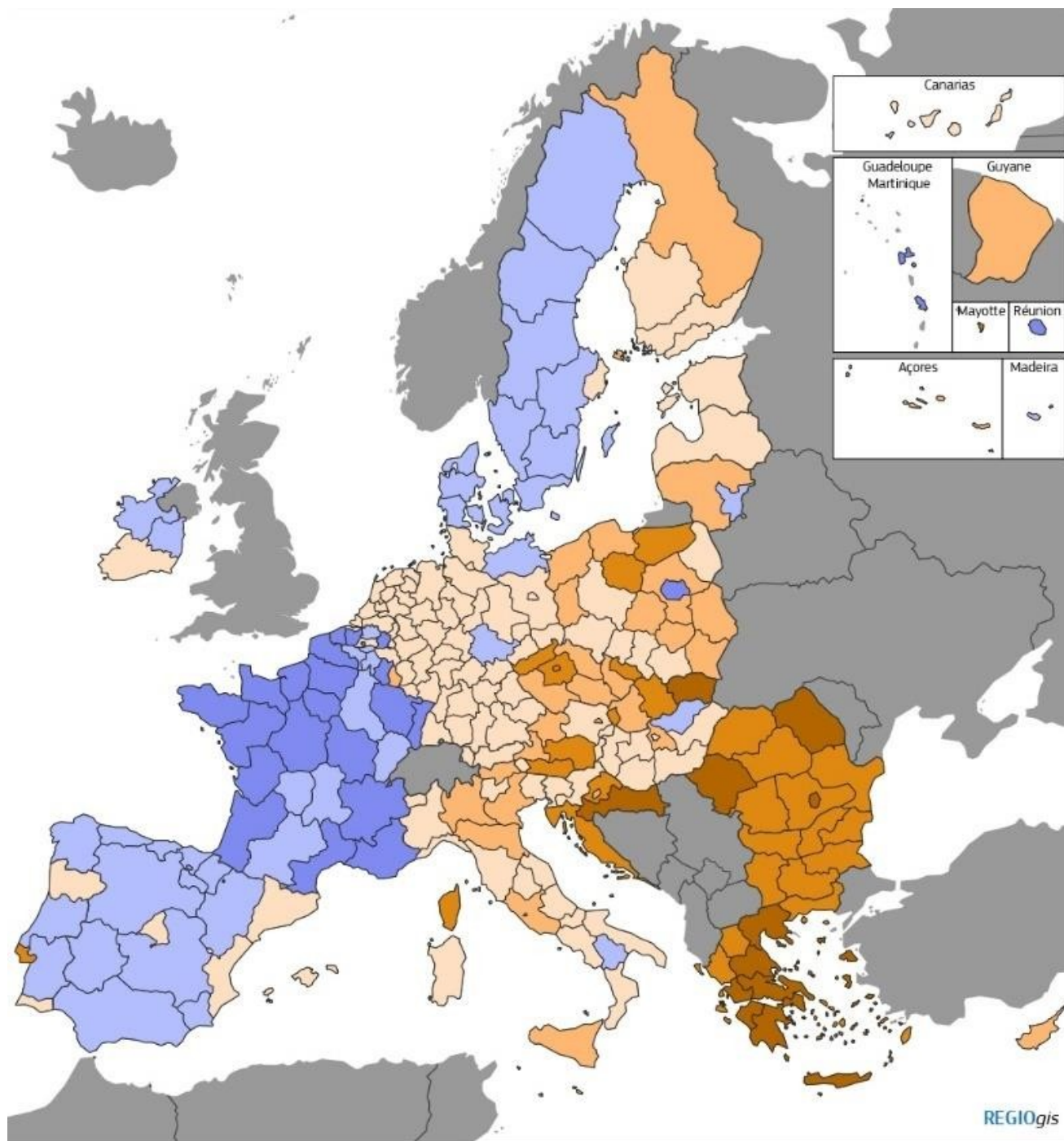
81 Féach <https://eige.europa.eu/about/projects/survey-gender-gaps-unpaid-care-individual-and-social-activities-care-1st-wave>.

82 Féach [ilc_caindform25](#).

83 Is ionann an táscaire tagartha maidir le rannpháirtíocht leanaí faoi bhun 3 bliana d'aois agus an táscaire tagartha maidir le spriocanna Barcelona 2002. Is ionann anois an táscaire tagartha do leanaí idir 3 bliana d'aois agus aois éigeantach bunoidreachais agus an táscaire a úsáidtear don sprioc don Limistéar Eorpach Oideachais. Tá sé bunaithe ar shonraí riaracháin ó chomhbhailiú sonraí UNESCO Eurostat (UOE) agus cuirtear san áireamh ann riachtanais na seirbhísí chun cáiliú mar chatagóir ISCED 02. Dá bhrí sin, níl sé incomparáide go díreach leis an táscaire comhchosúil arna ríomh le sonraí suirbhé EU-SILC. Thairis sin, tá sonraí UOE ar fáil le haga moille níos faide ná sonraí EU-SILC.

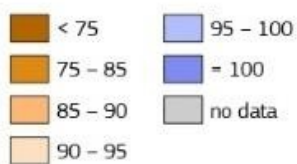
84 Féach [ilc_caindform25](#).

Spáinn an sprioc 95 % amach, tá rannpháirtíocht i ngach réigiún sa Ghréig agus sa Chróit, sa Rómáin agus sa Bhulgáir fós faoi bhun 80 %. I gcás na réigiún sa Rómáin agus sa Bhulgáir, tá laghdú tagtha ar na rátaí rannpháirtíochta fiú.

Léarscáil 2.9 Rátaí rannpháirtíochta in oideachas na luath-óige, 2021

% de leanaí ó aois 3 bliana go dtí aois tosaigh an oideachais éigeantaigh ar leibhéal na bunscoile

AE-27 = 92.5
 Rannpháirtíocht i sprioc ráta ECEC: 96 % sa bhliain 2030.
 EL 2019, DE NUTS 1, NL NUTS 0.
 Foinse: Meastacháin Eurostat [educ_uae_enra22] agus AS REGIO

0 500 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Moladh ón gComhairle an 8 Nollaig 2022 maidir le hoideachas agus cúram na luath-óige:⁸⁵ le spriocanna Barcelona do 2030, iarrtar ar na Ballstáit rannpháirtíocht leanaí ó chúlra faoi mhíbhuntáiste a spreagadh agus, go sonrach, an bhearna rannpháirtíochta idir leanaí atá i mbaol bochtaineachta nó eisiaimh shóisialta (AROEPE) agus leanaí nach leanaí AROEPE iad a dhúnadh. Ina theannta sin, leis an Moladh ón gComhairle an 14 Meitheamh 2021 lena mbunaítear Rátháíocht Eorpach do Leanaí, treoraítear na Ballstáit chun rochtain éifeachtach agus saor in aisce ar ECEC ardcháilíochta a ráthú do leanaí AROEPE. Mar sin féin, is lú fós a ghlacann leanaí AROEPE páirt in ECEC: in 2023, ní raibh 74.8 % de leanaí AROEPE rannpháirteach in ECEC i gcomparáid le 59.0 % de leanaí nach leanaí AROEPE iad⁸⁶. Mar sin féin, is mó an tairbhe a bhaineann leanaí AROEPE as rannpháirtíocht⁸⁷ i dtéarmaí a bhfolláine agus a dtorthaí oideachais agus i dtéarmaí an ioncain bhreise a d'fhéadfadh a dtuismitheoirí, go háirithe a máithreacha, a ghiniúint trí pháirt a ghlacadh sa mhargadh saothair⁸⁸.

Maidir le leanaí idir trí bliana d'aois agus aois éigeantach bunoidreachais, tá na rátaí rannpháirtíochta i bhfad níos airde, agus baineann formhór na mBallstát an sprioc 90 % amach nó tá siad ag cóineasú i dtreo na sprice sin⁸⁹. Níl ach dhá thír ann, an Rómáin agus an tSlóvaic, atá fós faoi bhun 80 %. Is cúis imní é go bhfuil an Rómáin ag dul i laghad freisin le cúig bliana anuas.

85 Moladh ón gComhairle an 8 Nollaig 2022 maidir le hoideachas agus cúram na luath-óige: spriocanna Barcelona do 2030, IO C 484, 20.12.2022, lch. 1.

86 Féach [ilc_caindform25](#).

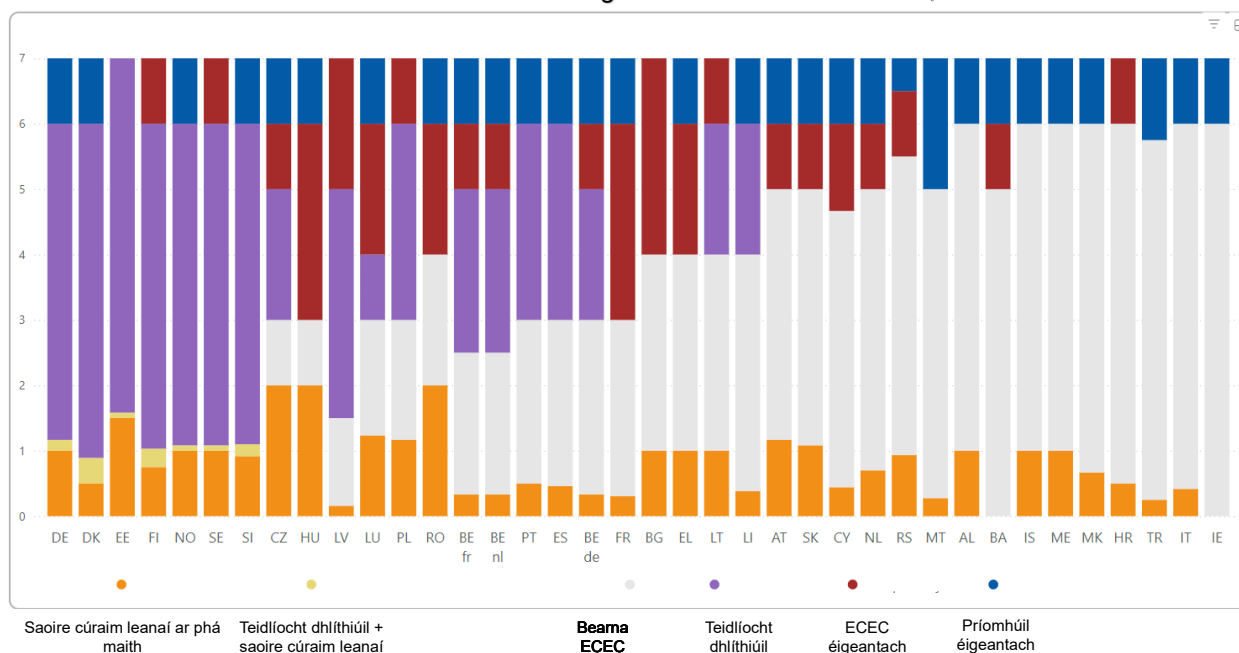
87 Narazani, E., Christl, M., & Figari, F. (2024). Níos mó cúraim leanaí do na daoine bochta? Tionchair bhuiséadacha agus freagairtí maidir le soláthar saothair do mhná san Iodáil, san Ostair agus san Ungáir. Litreacha Eacnamaíochta Feidhmeacha, 1–6. [Ar fáil ar líne](#).

88 Chun tuilleadh sonraí a fháil faoi chórais ECEC, féach an Ghníomhaireacht Feidhmiúcháin Eorpach um Oideachas agus Cultúr: Eurydice, Príomhshonraí maidir le hoideachas agus cúram na luath-óige san Eoraip 2025 — tuarascáil Eurydice, Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, 2025. [Ar fáil ar líne](#). Áirítear sa tríú heagrán seo den tuarascáil comparáidí idirnáisiúnta, anailís ar chórais ECEC ar fud na 27 mBallstát agus na 10 dtír chomhpháirtíochta, chomh maith le bileoga faisnéise náisiúnta ina leagtar amach príomhghnéithe chórais ECEC gach tíre

89 Níl rátaí rannpháirtíochta ECEC 2021 ar fáil don Ghréig, ach ba é 33.9 % a ráta rannpháirtíochta ECEC 2020 i measc daoine 3 bliana d'aois. Mar a luaitear i bhfonóta 50, tá an sprioc maidir le rannpháirtíocht leanaí idir 3 bliana d'aois agus scolaíocht éigeantach in ECEC bunaithe ar shonraí UOE, i.e. ní ar shonraí EU-SILC.

Fíor 6 — ‘An bhearna chúraim leanaí’

Bearna idir saoire cúraim leanaí agus rátháocht áite in ECEC, 2023/2024

Nóta míniúcháin: ciallaíonn 'saoire cúraim leanaí ar phá maith' focailocht ghaolmhar tuillimh ag 66 % den tuilleamh nó os a chionn sin. Áirítear leis saoire mháthreachais iarbheirthe, saoire atharhachta agus saoire do thuismitheoirí. An chuid is mó de na sonraí maidir le saoire dhea-íochta

Foinse: Oideachas agus cúram naluath-óige (ECEC). Tabhair faoi deara: is féidir an bhearna chúraim leanaí a shainiú mar an méid ama ar lena linn is gá cúram a thabhairt do leanbh nach gcumhdaítear le saoire cúraim leanaí ná le háit ráthaithe in ECEC. Is ionann an spás idir dhá urchair agus bliain amháin.

Is minic a dheonaíonn Ballstáit a bhfuil rátaí rannpháirtíochta níos airde acu in ECEC ceart chun ionaid ECEC nó a dhéanann freastal éigeantach⁹⁰. Tá éagsúlachtaí⁹¹ móra san Aontas maidir leis an aois ag a bhfuil áit ráthaithe ag leanaí in ECEC. I gcás nach maireann saoire do thuismitheoirí fada go leor, bíonn teaghlach ag streachailt leis an ‘mbearna chúraim leanaí’, i.e. tréimhse ina mbeidh orthu soláthar a dhéanamh do chúraim leanaí iad féin agus ina bhféadfadh sé go mbeadh orthu cur isteach ar a gcuid oibre ar íocaíocht nó í a laghdú. Cé go gcuireann roinnt córas oideachais ECEC atá fóirdheonaithe go poiblí ar fáil ó thart ar thrí nó ceithre bliana d’aois (bíodh sé mar theidlíocht dhlíthiúil nó ná bíodh), fágann go leor Ballstát bearna shuntasach idir bliain amháin agus sé bliana idir an teidlíocht ar shaoire do thuismitheoirí agus áit ráthaithe in ECEC.

Tá tionchar inscneach na hoibre cúraim níos cothroime i gcás an chúraim fhadtéarmaigh agus, i bhfianaise treochtaí déimeagrafacha ina bhfuil sciar méadaitheach de dhaoine scothaosta agus laghdú foriomlán ar líon na leanaí, is dócha go leanfaidh sé ar aghaidh ar an mbealach sin. Meastar go soláthraíonn 52 mhilliún duine san Aontas cúram fadtéarmach neamhfhoirmiúil, agus is ionann cúramóirí cúraim fadtéarmaigh neamhfhoirmiúla agus beagnach 80 % de chúramóirí fadtéarmacha. Cuireann sciar suntasach de chúramóirí (42 % de mhná agus 38 % d’fhir) cúram fadtéarmach ar fáil ar bhonn laethúil. Mar sin féin, arís, mná ghualainn cuid mhór de na tascanna LTC. Mar shampla, is ar thart ar 41 % de mhná atá an príomhfhreagracht as an gcúram pearsanta agus mothúcháinach is déine a sholáthar i gcomparáid le 16 % d’fhir.

90 Faoi láthair, níl freastal ar ECEC ó 3 bliana d’aois éigeantach ach amháin san Ungáir agus sa Fhrainc.

91 Rátháíonn an Danmhairg, an Ghearmáin, an Eastóin, an Laitvia, an tSlóivéin, an Fhionlainn agus an tSualainn áit in ECEC ó aois óg (6-18 mí); rátháíonn trí Chomhphobal na Beilge, na Seicia, na Spáinne, na Fraince, Lucsamburg, na hUngáire, na Polainne agus na Portaingéile áit in ECEC fóirdheonaithe go poiblí ó aois a trí nó beagán níos luaithe. Féach tuarascáil Eurydice 2023 le haghaidh sonraí.

San Aontas, is mó seans go soláthróidh mná ná fir cúram fadtéarmach neamhfhoirmiúil (19.1 % i gcoinne 14.8 %), go háirithe san aoisghrúpa 45-64 bliana d’aois. Ina theannta sin, bíonn claonadh ag mná níos mó ama a thiomnú do chúram neamhfhoirmiúil. Is féidir an difríocht sin a mhíniú go páirteach toisc gur mó an seans go lorgóidh agus go bhfaighidh cúramóirí neamhfhoirmiúla fireanna tacaíocht ó sheirbhísí foirmiúla cúram fadtéarmach (73 %) ná a gcontrapháirtithe bainneanna (61 %). Mar a fógraíodh i straitéis cúraim na hEorpa 2022, sheol ⁹² an Coimisiún — i measc nithe eile — comhpháirtíocht straitéiseach leis an Eagraíocht Dhomhanda Sláinte in 2023. Ceann d’aidhmeanna na comhpháirtíochta is ea sraith straitéisí a ullmhú chun tacú le cúramóirí neamhfhoirmiúla, atá á hullmhú faoi láthair agus ar cheart a bheith réidh i samhradh 2025.

In 2024, leanadh de chomhpháirtíocht mhórsála nua a chur chun feidhme le haghaidh cúram fadtéarmach faoin gComhshocrú um Scileanna. Seoladh an tionscnamh i mí Aibreáin 2023 agus tá sé tiomanta oiliúint a chur ar 60 % ar a laghad de lucht saothair an chúraim fhadtéarmaigh (3.8 milliún oibrí) gach bliain faoi 2030. Thairis sin, sheol an Coimisiún coiste nua um idirphlé sóisialta earnálach le haghaidh seirbhísí sóisialta chun plé a dhéanamh ar dhálaí oibre agus pá san earnáil a bhfuil ról tábhachtach aige chun aghaidh a thabhairt ar ghanntanais lucht saothair in earnáil an chúraim. Leanann an Coimisiún freisin de bheith i gcomhréir le Teachtaireacht 2023 uaidh maidir leis an idirphlé sóisialta a neartú san Aontas chun an t-idirphlé sóisialta a chur chun cinn ar leibhéal an Aontais trí thacú le gníomhaíochtaí an Choiste um Idirphlé Sóisialta trasteionscail agus na gCoistí um Idirphlé Sóisialta Earnála. Faoi láthair, cuimsíonn thart ar leath de na 44 choiste um idirphlé sóisialta earnála gníomhaíochtaí sonracha maidir le comhionannas inscne ina gclár oibre.

I dtuarascáil 2024 maidir le Fostaíocht agus Forbairtí Sóisialta san Eoraip, ⁹³ soláthraítear measúnú ar chóineasú le himeacht ama ar thorthaí mhargadh an tsaothair agus ar dhearcthaí gaolmhara trí lionsa inscne. Léirítear ann go bhfuil laghdú beag tagtha ar rannpháirtíocht na mban i gcúram neamhíochta (-6 pp) ó 2007 i leith. Mar sin féin, ba é ba chúis leis an laghdú sin, i bpáirt ar a laghad, go raibh níos mó seirbhísí cúraim leanaí foirmiúla ar fáil seachas go raibh baint níos mó ag fir le freagrachtaí cúraim. An tráth céanna, áfach, tháinig laghdú 16 phointe céatadáin ar an sciar de mhná a dhéanann obair tí ar bhonn laethúil agus tháinig méadú 10 bpointe céatadáin ar an sciar d’fhir. In 2022, bhí fear amháin as gach ceathrar fear san Aontas rannpháirteach go laethúil i gcúram neamhíochta, agus thart ar dhuine amháin as gach triúr in obair tí. Maidir le mná, 34 % agus 63 %, faoi seach, a bhí sna sciartha.

Tá difríochtaí móra idir na bearnaí idir na Ballstáit ó thaobh cúraim neamhíochta agus obair tí de. I roinnt tíortha, tá sciar na mban a bhfuil baint acu go laethúil le cúram neamhíochta 15 pp ar a laghad níos airde ná fir, ach is beag difríocht atá ann i dtíortha eile. Cé go bhfuil méid na ndifríochtaí ar fud na dtíortha fós comhchosúil ó 2007 i leith, léirítear i roinnt fianaise go bhfuil bearnaí níos mó ag teacht suas leo siúd a bhfuil bearnaí níos lú acu. Athraíonn an bhearna inscne san obair tí idir 12 pp agus 44 pp ar fud tíortha. Tá an bhearna ag teacht le chéile ó 2016 i leith, ach maidir leis na tíortha ina bhfuil na bearnaí is mó, ní raibh siad mar chuid den phróiseas sin.

D’fhéadfadh na difríochtaí sin a bheith fréamhaithe i steiréitíopaí inscne maidir le ról na mban agus na bhfear i saol na hoibre. I bpáipéar maidir le ‘dearcthaí inscne i leith na hoibre ar fud Bhallstáit an Aontais’, a foilsíodh i mí Mheán Fómhair 2024, ⁹⁴ cuirtear anailís mhionsonraithe ar fáil ar

92 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún maidir leis an Straitéis Eorpach um Chúram, COM(2022)440 final.

93 <https://op.europa.eu/webpub/empl/esde-2024/>

94 https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/employment-and-social-developments-europe-egalitarian-traditional-or-neither-gender-attitudes_en

dhearcthaí inscne i leith na hoibre ar fud an Aontais.⁹⁵ Pléitear ann freisin conas is féidir le dearcthaí den sórt sin difear a dhéanamh do bhearnaí inscne i margadh an tsaothair agus laistigh de theaghlaigh. Léirítear sa pháipéar go dtacaíonn formhór na ndaoine san Aontas le comhionannas inscne i margadh an tsaothair agus laistigh de theaghlaigh. Tá dearcadh measctha ag an tríú ceann, agus creideamh cothromaíoch aige i réimsí áirithe amháin. Ar deireadh, tá tuairimí ag thart ar an deichiú cuid de na freagróirí a thacaíonn leis na róil thraidisiúnta inscne amhail gur cheart do mhná tosaíocht a thabhairt dá bhfreagrachtaí teaghlaigh thar a ngairm nó gur cheart go mbeadh an focal deiridh ag fir maidir le cinní tábhachtacha teaghlaigh. Níor cheart éagsúlacht gheografach shuntasach a cheilt leis an bpictiúr comhiomlán — cé go bhfuil dearcthaí cothromaíocha forleathan i roinnt Ballstát (go háirithe i dtíortha thuaisceart an Aontais), níl siad chomh coitianta céanna i mBallstáit eile.

Tar éis ghlaio 2024 ar thograí maidir le comhionannas inscne ó Shaoránaigh, Comhionannas, Cearta agus Luachanna (CERV), as na 196 thogra a fuarthas, roghnaíodh 25 thionscadal lena gcistiú. Díreoidh an chuid is mó díobh (17) ar dhul i ngleic le bunchúiseanna na bearna cúraim idir na hinscní trí chur chuige atá claochlaitheach ó thaobh inscne de a chur chun cinn agus trí aghaidh a thabhairt ar steiréitíopaí inscne. Go háirithe, déanfaidh tionscadail an méid seo a leanas: (i) cleachtais atá fabhrach do theaghlaigh a chur chun cinn i gcuideachtaí a spreagann mná agus fir araon (mar shampla saoire teaghlaigh) chun glacadh leis na cearta nua faoin Treoir maidir le Cothromaíocht Oibre is Saoil, (ii) aon chineál cóireála neamhfhábhraí agus idirdhealaithe ar mhná le linn toirchis agus ina dhiaidh a chosc agus cosaint a thabhairt orthu, lena n-áirítear nuair a ghlacann siad saoire teaghlaigh agus socrúithe solúbtha oibre; agus (iii) feasacht a mhúscailt maidir le luach na hoibre cúraim.

Tacóidh na hocht dtionscadal roghnaithe eile, arna moladh ag údaráis náisiúnta, le cur chun feidhme na Treorach maidir le Trédhearcacht Pá, go háirithe Airteagal 4 di maidir le treoir, uirlisí agus múscailt feasachta a fhorbairt le haghaidh córais meastóireachta agus aicmithe post atá íogair ó thaobh inscne de. Cuirfear tús le formhór na dtionscadal ag tús 2025 agus mairfidh siad dhá bhliain.

Is cosúil go ndeimhnítear an hipitéis sin le Eorabharaiméadar a rinneadh le déanaí maidir le steiréitíopaí inscne. Tá athrú dearfach tagtha ar dhearcthaí i leith comhionannas inscne agus trí cheathrú de na freagróirí ag aontú go mbaineann fir tairbhe as comhionannas idir mná agus fir freisin, ach tá steiréitíopaí inscne fós ann: aontaíonn thart ar cheathrar as gach deichniúr san Aontas gurb é an ról is tábhachtaí atá ag fear airgead a thuilleamh (42 %, -1 pc ó 2017) agus gurb é an ról is tábhachtaí atá ag bean aire a thabhairt dá teach agus dá teaghlach (38 %, — 6 pc); aontaíonn leath díobh gur lú cumas na bhfear ná cumas na mban tascanna tí a dhéanamh (49 %).

Aghaidh a thabhairt ar na bearnaí pá agus pinsin idir na hinscní

Cé go bhfuil an bearna phá idir na hinscní ag laghdú le deich mbliana anuas, tá a leibhéal fós os cionn 10 % i bhformhór na dtíortha. In 2023, is ionann an bearna phá neamhchoigeartaithe idir na hinscní in AE27,⁹⁶ bunaithe den chuid is mó ar shonraí sealadacha, agus 12.0 % ar mheán an

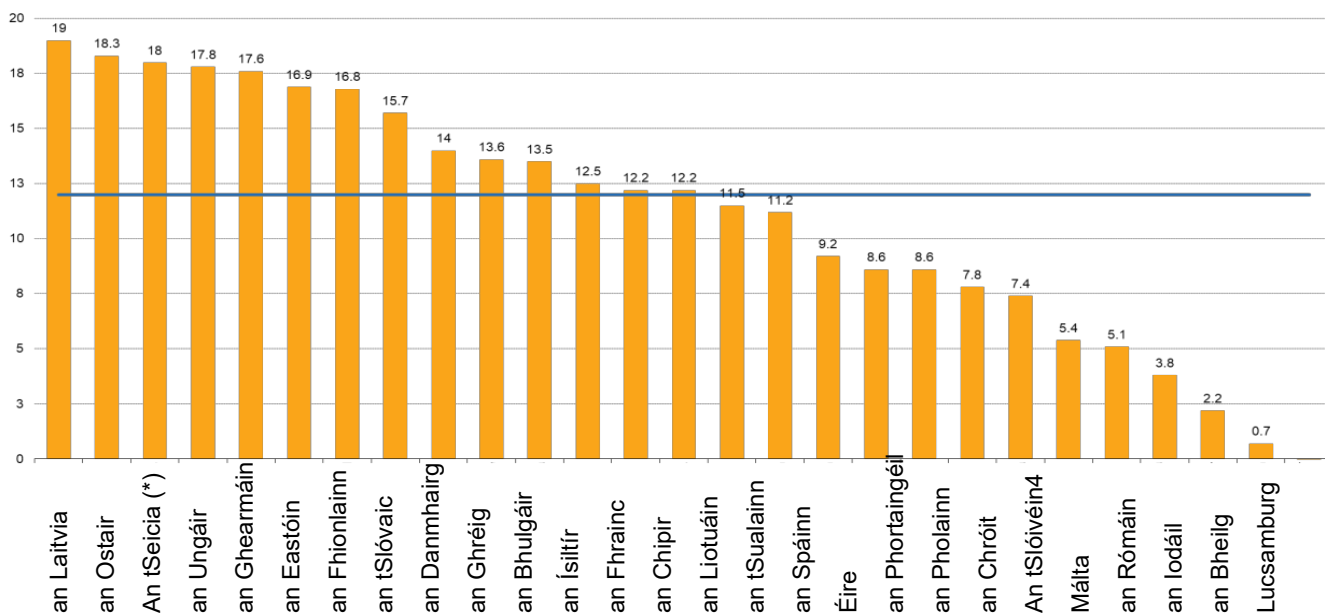
95 An Ard-Stiúrthóireacht um Fhostaíocht, Gnóthaí Sóisialta agus Cuimsiú, Egalitarian, traditional or either? Dearcthaí inscne i leith na hoibre ar fud Bhallstáit an Aontais, 2024. [Ar fáil ar líne.](#)

96 Sainmhínítear an bearna phá neamhchoigeartaithe idir na hinscní mar an difríocht idir an meán-olltuilleamh a fhaigheann fostaithe íoctha fireanna agus fostaithe íoctha baineanna in aghaidh na huair mar chéatadán den mheán-olltuilleamh a fhaigheann fostaithe íoctha fireanna in aghaidh na huair. Áirítear gach fostaí atá ag obair i ngnólachtaí ina bhfuil 10 bhfostaí nó níos mó, gan srianta maidir le haois agus uaireanta an chloig oibrithe.

Aontais ⁹⁷ (i gcomparáid le 16.0 % in 2013) agus tá sí fós os cionn 15 % san Eastóin, san Ostair, sa tSeicia, sa Ghearmáin, sa tSlóvaic, san Ungáir, sa Laitvia agus san Fhionlainn. Tá éagsúlacht mhór sa staid ar fud na mBallstát, idir — 0.9 % i Lucsamburg agus 19 % sa Laitvia (Fíor 7).

Tá sé tábhachtach a mheabhrú go bhféadfadh bearna phá idir na hinscní atá an-íseal nó diúltach fiú,

Fíor 7 — An bearna phá neamhchoigeartaithe idir na hinscní, 2023

Foinse: Eurostat (cód sonraí ar líne: sdg_05_20)

Tabhair faoi deara: NACE Rev. 2 B go S (-O). Is sonraí sealadacha iad na sonraí do na 27 dtír. (*) I gcás na Seicia, tá an sainmhíniú difriúil; (**) I gcás na Rómáine, briseadh san amshraith

i.e. cás ina bhfuil meán-olltuilleamh na mban in aghaidh na huaire níos airde ná meántuilleamh na bhfear, a bheith nasctha le claontacht féinroghnaithe nuair a bhíonn an ráta fostaíochta i bhfad níos ísle do mhná ná d’fhir. Is é sin le rá, i roinnt Ballstát, is mná den chuid is mó a bhfuil leibhéal ardoideachais acu agus, dá bhrí sin, tuarastail níos airde, a bhíonn i mbun an mhargaidh saothair. Tá sé tábhachtach a mheabhrú freisin nach dtomhaistear ‘idirdealú pá idir na hinscní’ leis an mbearna phá idir na hinscní. Ina fhoirm neamhchoigeartaithe, ní dhéanann sé ach an difríocht idir meántuilleamh uile na bhfear agus na mban a thomhas, lena gcumhdaítear freisin difríochtaí a eascraíonn as leithscaradh earnála agus gairme, i.e. go n-oibríonn mná den chuid is mó in earnálacha ar phá níos ísle agus go bhfuil siad faoi ghannionadaíocht i bpoist bhainistíochta (ar phá níos fearr). Léiríodh i dtaighde a rinneadh le déanaí freisin go bhféadfadh leithscaradh a bheith ag brath níos mó ar shórtáil i mbunaíochtaí, i ngairmeacha agus i bpoist, i.e. go mbíonn claonadh ag mná díriú e.g. i bhfiontair ar phá níos ísle toisc go gcuireann siad cothromaíocht oibre is saoil níos fearr ar fáil.⁹⁸

Gach bliain, meabhraíonn an Coimisiún a thábhachtaí atá sé deireadh a chur leis an mbearna phá idir na hinscní trí lá pá comhionann a mharcáil — an lá a stoptar go siombalach de mheántuarastal na mban a íoc. In 2024, bhí an lá pá chomhionann mar an gcéanna leis an lá a bhí ann in 2023-15 Samhain — ós rud é nár tháinig aon athrú ar an mbearna phá idir na hinscní.⁹⁹

97 Ríomhtar GPG ar bhonn sonraí a bhailítear gach ceithre bliana tríd an suirbhé ar Struchtúr tuillimh (SES). Sna blianta idir dhá bhailiú sonraí, déantar GPG a mheas agus a thagarmharcáil ansin tar éis eisiúint nua sonraí.

98 Féach <https://www.nature.com/articles/s41562-022-01470-z.pdf>.

I mí an Mheithimh 2024, sheol an Ostair ‘Equal Pay Netz’¹⁰⁰ (an Líonra um Pá Comhionann) mar bheart chun an bhearna phá idir na hinscní a chomhrac. Tá sé cómhaoinithe ag Aireacht Chónaidhme Saothair agus Geilleagair na hOstaire agus ag an Aontas Eorpach (Ciste Sóisialta na hEorpa Plus+). Is é sprioc an tionscadail seo ceithre ‘Réigiúin um Pá Comhionann’ phiólótacha a chruthú ar fud na hOstaire: dhá cheann in earnáil na turasóireachta agus dhá cheann in earnáil na tionsclaíochta. I ngach réigiún, tá gníomhaíochtaí éagsúla beartaithe chun anailís a dhéanamh ar chúiseanna na bearna phá idir na hinscní, chun aghaidh a thabhairt orthu agus chun iad a phlé le páirtithe leasmhara réigiúnacha agus le saineolaithe (idir)náisiúnta. I dteannta an líonraithe réigiúnaigh agus an fhothaithe acmhainneachta réigiúnaigh sin, déanfar eolas a chruthú agus a chomhroinnt trí chaidreamh poiblí gníomhach.

In 2024, d’eagraigh an Coimisiún dhá cheardlann cur chun feidhme maidir leis an Treoir maidir le Trédhearcacht Pá¹⁰¹ chun cabhrú leis na Ballstáit an Treoir a thrasú. Is é is aidhm don Treoir, a glacadh i mí na Bealtaine 2023, prionsabal an phá chomhionann idir fir agus mná a neartú trí shásraí trédhearcachta pá agus forfheidhmithe. Thiomnaigh an Coimisiún Eorpach thart ar EUR 4 mhilliún faoi chlár CERV¹⁰² do thionscadail arna ndéanamh ag na Ballstáit chun na nithe seo a leanas a fhorbairt: (i) uirlisí agus modheolaíochtaí d’fhostóirí Eorpacha chun aon difríochtaí pá idir na hinscní nach bhfuil údar leo arna sainaitheint trí chur chun feidhme na Treorach a cheartú agus (ii) modheolaíochtaí chun measúnú a dhéanamh ar a bhfuil i gceist le hobair ar comhionann a luach. Bronnadh ocht dtionscadal in 2024.

In 2024, sheol an Eastóin an ‘Scáthán Pá’ — uirlis dhigiteach lena soláthraítear staitisticí maidir leis an mbearna phá idir na hinscní in eagraíochtaí a úsáideann sonraí riaracháin, lena n-áirítear pá iarbhrí (bónais san áireamh), dátaí fostaíochta, ualach oibre agus post. Ríomhann Statistics Estonia an tacar táscairí arna iarraidh sin d’aon fhostóir a bhfuil ar a laghad triúr fostaithe fireanna agus triúr fostaithe baineanna aige, agus níl rochtain ar na táscairí ach ag an bhfostóir amháin. Ós rud é nach scarann sonraí riaracháin na hEastóine bunphá ó bhónais, léiríonn an Scáthán Pá an pá íochta iarbhrí a coigeartaíodh don ualach oibre, gan neamhláithreachtaí mar gheall ar éagumas nó saoire leanaí (cúitithe ag an stát) a áireamh. Áirítear ar na táscairí san uirlis bearnaí pá idir na hinscní bunaithe ar mheánphá agus pá airmheánach, meánphá agus pá airmheánach do mhná agus d’fhir, bearnaí idir na hinscní de réir gairme agus bearnaí i bpá neamhrialta.¹⁰³

i mí na Bealtaine 2024, glacadh dhá threoir de chuid an Aontais chun ról na gcomhlachtaí comhionannais a neartú. Leagtar amach i¹⁰⁴ gceann de na Treoracha sin caighdeáin cheangailteacha

99 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/equal-pay-day_en#what-is-the-european-equal-pay-day

100 <https://www.equalpaynetz.at/>

101 Treoir (AE) 2023/970 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Bealtaine 2023 chun cur i bhfeidhm phrionsabal an phá chomhionann as obair chomhionann nó obair ar comhionann a luach idir fir agus mná a neartú trí shásraí trédhearcachta pá agus forfheidhmithe, IO L 132, 17.5.2023, lch. 21.

102 https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/cerv/wp-call/2024/call-fiche_cerv-2024-ge_en.pdf

103 <https://www.mkm.ee/too-ja-vordsed-voimalused/vordsed-voimalused-ja-sooline-vordoiguslikkus/palgapeegel>

104 Treoir (AE) 2024/1499 ón gComhairle an 7 Bealtaine maidir le caighdeáin do chomhlachtaí comhionannais i réimse na córa comhionainne idir daoine gan beann ar a dtionscnamh ciníoch nó eitneach, na córa comhionainne i réimse na fostaíochta agus na slí beatha idir daoine gan beann ar reiligiún nó creideamh, míchumas, aois nó claonadh gnéasach, na córa comhionainne idir mná agus fir i gcúrsaí slándála sóisialta agus maidir le rochtain ar earraí agus ar sheirbhísí agus maidir le soláthar earraí agus seirbhísí, IO L 2024/1499, 29.5.2024 agus Treoir (AE) 2024/1500 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 14 Bealtaine 2024 maidir le caighdeáin do chomhlachtaí comhionannais i réimse na córa comhionainne agus an chomhionannais deiseanna idir mná agus fir i gcúrsaí fostaíochta agus slí beatha, agus lena leasaítear Treoir 2006/54/CE agus Treoir 2010/41/AE, IO L, 2024/1500,

do chomhlachtaí comhionannais a dhéileáil le cóir chomhionann agus deiseanna comhionanna idir mná agus fir i réimse na fostaíochta agus na gairme. Ceanglaítear ar na Ballstáit a áirithiú go bhfuil comhlachtaí comhionannais neamhspleách agus go bhfuil acmhainní agus cumhachtaí leordhóthanacha acu chun a sainordú a chur i gcrích¹⁰⁵. Chun tacú leis an bpróiseas trasuite, bhunaigh an Coimisiún sainghrúpa maidir le cur chun feidhme dhlí comhionannais an Aontais, ar a bhfuil ionadaithe ó na Ballstáit agus Equinet — brat Eorpach na gcomhlachtaí comhionannais — agus FRA agus EIGE mar bhreathnóirí. Dhréachtaigh an grúpa roinnt treoirdhoiciméad, agus bhunaigh siad spás ar líne vicí chun na Treoracha a mhalartú. Cuideoidh an grúpa freisin leis an gCoimisiún an gníomh cur chun feidhme lena mbunaítear an liosta coiteann táscairí a ullmhú go luath.

Tar éis dul ar scor, is ionann an bhearna phá idir na hinscní agus difríocht ioncaim sa tseanaois. Tá an bhearna phinsin idir na hinscní ag dul i laghad ó 33.9 % in 2010 go 27.6 % in 2020, agus mar gheall ar phinsin níos ísle na mban a bheith ag aistriú as an ríomh freisin. Mar sin féin, bhí an bhearna phinsin idir na hinscní fós ag 25.4 % in 2023.¹⁰⁶ Is é sin le rá, in 2023 fuair mná idir 65-79 mbliana d'aois pinsean comhlán a bhí an ceathrú cuid níos ísle ar an meán ná pinsin na bhfear san aoisghrúpa céanna. Tá éagsúlacht mhór i méid na bearna sin i measc thíortha an Aontais, ó chomh hard le 43.9 % i Málta, 39.9 % san Ísiltír agus 36.4 % i Lucsamburg go 4 % sa tSlóivéin, 4.6 % sa Danmhairg agus 5.8 % san Eastóin. Chomh maith le fostaíocht agus patters pá, tá sosanna gairme ina fhachtóir mór freisin a chuireann leis an mbearna phinsin idir na hinscní. Ar deireadh, is féidir le litearthacht airgeadais níos ísle cur isteach ar phleanáil scoir na mban, rud a éilíonn oideachas airgeadais agus bearta trédhearcachta pinsin. Ag an am céanna, mhéadaigh an bhearna phinsin idir na hinscní i measc oibrithe ar scor atá os cionn 65 bliana d'aois agus atá i mbaol bochtaineachta ó 3.1 pc in 2010 go 3.6 in 2015 agus 3.7 in 2023¹⁰⁷.

Ullmhaíonn an Coiste um Chosaint Shóisialta agus an Coimisiún Eorpach an tuarascáil ar leordhóthanacht pinsean gach trí bliana. San eagrán is déanaí den tuarascáil, a foilsíodh i mí an Mheithimh 2024, tá caibidil théamach maidir le neamhionannais sa tseanaois, agus leagtar béim ar leith ar ghné na hinscne, lena n-áirítear an bhearna phinsin idir na hinscní agus an bhearna maidir le cumhdach pinsin idir na hinscní.¹⁰⁸ Léirítear ann go bhfuil mná scothaosta fós níos mó i mbaol bochtaineachta ná fir scothaosta sna Ballstáit uile, toisc go n-áirítear pinsin seanaoise ar an meán i gcás ceithre chúigiú den ioncam iomlán i measc daoine scothaosta. Tá riosca bochtaineachta níos airde do mhná ná d'fhir ag baint le bheith singil sa tseanaois. In 2023, bhí níos mó ná bean amháin as gach cúigear atá 75 bliana d'aois nó níos sine i mbaol bochtaineachta nó eisiamh shóisialta san Aontas.

Ó 2006 i leith, tá cláir phá chomhionann á gcur chun feidhme ag rialtas na Fionlainne, in éineacht le heagraíochtaí lánacha an mhargaidh saothair, chun an bhearna phá idir na hinscní a laghdú. Is é is cuspóir don chlár is déanaí an bhearna phá a laghdú go 14.5 % ar a laghad in 2024-2027. Díríonn na bearta ar chórais phá agus ar fheasacht pá, ar phleanáil chomhionannais in ionaid oibre, ar

29.5.2024.

105 Déanann an Coimisiún faireachán freisin ar fhorbairtí a bhaineann le neamhspleáchas agus feidhmiú na gcomhlachtaí comhionannais i gcomhthéacs a Thuarascála bliantúla ar an Smacht Reachta.

106 [An bhearna phinsin idir na hinscní de réir aoisghrúpa \[ilc_pnp13_custom_86195\]](#).

107 Eurostat, [An ráta riosca bochtaineachta de réir thairseach na bochtaineachta agus na gníomhaíochta is minice sa bhliain roimhe sin \[ilc_li04_custom_15156745\]](#).

108 I mí an Mheithimh 2023, ghlac an Chomhairle Fostaíochta, Beartais Shóisialta, Sláinte agus Gnóthaí Tomhaltóirí Conclúidí ón gComhairle maidir le leordhóthanacht pinsean don Choiste um Chosaint Shóisialta agus don Choimisiún chun tuilleadh forbartha a dhéanamh ar an anailís ar bhearnaí inscne sa tseanaois agus chun táscairí iontaofa cothrom le dáta a fhorbairt chun faireachán a dhéanamh ar bhearnaí inscne i sochair phinsin agus i gcumhdach pinsin. [Féach ilc_pnp14](#).

dheighilt inscne an tsaothair a dhíchóimeáil, agus ar shaol na hoibre agus saol an teaghlaigh a thabhairt chun réitigh. Mar gheall ar athruithe sa timpeallacht oibriúcháin, áirítear sa chlár plé idir ceardchumann na hearnála príobháidí maidir lena rannpháirtíocht fhéideartha i gclár um pá comhionann.¹⁰⁹

I mí Iúil 2024, d'fhoilsigh an Coimisiún staidéar lena dtacaítear le faireachán a dhéanamh ar chreidmheasanna cúraim i scéimeanna pinsin ceirde. Féachtar sa staidéar ar an gcaoi a gcaitear le tréimhsí cúraim (i gcás leanaí agus cúram fadtéarmach) i scéimeanna pinsin ceirde atá maoinithe go hiomlán agus ar cé acu a sholáthraítear nó nach soláthraítear aon chreidmheasanna cúraim¹¹⁰.

Rannpháirtíocht chomhionann abhaint amach ar fud earnálacha éagsúla den gheilleagar

Tá leithscaradh earnála ar cheann de na cúiseanna leis an mbearna phá idir na hinscní. Is iondúil go ndéantar ró-ionadaíocht ar mhná in earnálacha ina bhfuil an meánphá níos ísle, go minic toisc go bhfuil na poist sna hearnálacha sin tearcluacháilte agus go meastar gur ‘post na mban’ iad, amhail cúram agus oideachas. Mar a cuireadh i dtábhacht freisin sa straitéis Eorpach um chúram, is earnálacha iad sin freisin ina bhfuil ganntanais lucht saothair ag éirí níos suntasaí agus inar dócha go dtiocfaidh méadú orthu de réir mar a théann an daonra in aois, go háirithe i gceantair thuaithe. D’fhéadfadh pá íseal a bheith nasctha freisin le steiréitíopaí inscne arb ionann iad agus na scileanna boga a theastaíonn le haghaidh cúraim — amhail cumarsáid, ionbhá nó comhar — agus scileanna a thiocthadh go nádúrtha le mná agus nach n-aithnítear i gceart i luach eacnamaíoch a gcuid oibre.

Cuireann leithscaradh inscne an mhargaidh saothair le ganntanais trí éifeachtúlacht leithdháileadh an tsoláthair saothair a laghdú. Is léir go bhfuil ganntanas lucht saothair ann i ngairmeacha agus in earnálacha inarb ionann fir agus formhór na n-oibrithe (e.g. gairmeacha ETIM, inarb ionann fir agus 80 % d’oibrithe), agus i roinnt post inarb ionann mná agus tromlach na n-oibrithe (e.g. gairmeacha cúraim sláinte, inarb ionann mná agus 80 % d’oibrithe). Le leithscaradh leanúnach inscne, laghdaítear líon na ndaoine atá ar fáil chun folúntais nua a líonadh, rud a chuireann leis na deacrachtaí a bhaineann le hoibrithe a aimsiú, go háirithe tráth a bhfuil an t-éileamh ag dul i méid. Le bearta atá dírithe ar leithscaradh inscne a laghdú, cuirtear deiseanna tábhachtacha ar fáil chun a áirithiú go maolófar ganntanais saothair le rannpháirtíocht mhéadaithe na mban i margadh an tsaothair. Faoi láthair, ní dócha go rachaidh mná chun cinn i bhfolúntais atá deacair le líonadh i ngairmeacha ina bhfuil ceannas ag fir. Ag an am céanna, ní ghineann brath beagnach go heisiach ar obair na mban soláthar saothair leordhóthanach chun an t-éileamh ar sheirbhísí sonracha amhail altranas, cúram pearsanta nó glanadh a shásamh. Is dócha go mbeidh ról tábhachtach ag feabhas a chur ar dhálaí oibre agus ar phá sna poist sin maidir le hoibrithe breise a mhealladh.

Tháinig Treoir (AE) 2022/2041 an 19 Deireadh Fómhair 2022 maidir le pá íosta leordhóthanach¹¹¹ i bhfeidhm an 15 Samhain 2024. Ceanglaítear leis ar na Ballstáit uile creat a chur ar bun chun leordhóthanacht an phá íosta reachtúil a áirithiú, cómhargáil maidir le socrú pá a chur chun cinn, agus feabhas a chur ar rochtain éifeachtach oibrithe ar chosaint pá íosta san Aontas¹¹². Ceann de na

109 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165735> agus <https://stm.fi/en/gender-equality/equal-pay>.

110 An Ard-Stiúrthóireacht um Fhostaíocht, Gnóthaí Sóisialta agus Cuimsiú, *Study supporting the monitoring of care credits in occupational pension schemes [Staidéar a thacaíonn le faireachán a dhéanamh ar chreidmheasanna cúraim i scéimeanna pinsin ceirde]*, 2024. [Ar fáil ar líne](#).

111 Treoir (AE) 2022/2041 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Deireadh Fómhair 2022 maidir le pá íosta leordhóthanach san Aontas Eorpach, IO L 275, 25.10.2022, lch. 33.

112 Rinne an Danmhairg agóid i gcoinne na Treorach os comhair Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh. Cás C-19/23 CBAE. An 14 Eanáir 2025, mhol an tAbhcóide Ginearálta go ndearbhófaí an Treoir a bheith ar neamhní go hiomlán toisc go sáraíonn sí inniúlachtaí an Aontais sa réimse sin. Tá cinneadh na Cúirte féin fós gan réiteach.

héifeachtaí a bheidh ag leordhóthanacht pá is ea an bhearna phá idir na hinscní a laghdú. Go deimhin, luaitear in Airteagal 5(1) den Treoir an bhearna phá idir na hinscní a laghdú mar bhunaidhm chun nósanna imeachta a bhunú chun pá íosta reachtúil leordhóthanach a shocrú agus a nuashonrú.

Chuir an Coimisiún roinnt tionscnamh earnála chun cinn chun tacú le rannpháirtíocht chomhionann i margadh an tsaothair. Go háirithe in earnáil TFC, tá bearna inscne dhian leanúnach ann a mbíonn tionchar aici ar an gcaoi a ndéantar réitigh dhigiteacha a dhearadh agus a chur in úsáid. In 2023, ba fhir iad 80.6 % de speisialtóirí TFC san Aontas¹¹³. Dá bhrí sin, tá sé ríthábhachtach níos mó ban a spreagadh le bheith ina speisialtóirí TFC chun dul i ngleic leis an nganntanas speisialtóirí TFC agus chun Eoraip dhigiteach chuimsitheach iomaíoch a thógáil. Ar leibhéal an Aontais, leagtar síos i gClár Beartais 2030 don Deacáid Dhigiteach an sprioc uailmhianach líon na ngairmithe TFC a dhúbailt ó 9 milliún go 20 milliún agus rochtain na mban ar an réimse sin a chur chun cinn agus líon na gcéimithe TFC a mhéadú ag an am céanna.

Tá tearcionadaíocht shuntasach ann freisin do mhná in earnálacha luacha dholáimhsithe, amhail i ndearadh. I staidéar a rinne EUIPO le déanaí maidir le Mná sa Dearadh, leagtar béim ar an mbearna leanúnach inscne i dtionscal deartha an Aontais, áit nach mná iad ach 24 % de dhearthóirí. Nochtann¹¹⁴ sé freisin difríocht shuntasach pá, le dearthóirí baineanna ag tuilleamh 12.8 % níos lú ná a gcomhghleacaithe fireanna. Bainean an tearcionadaíocht sin le dearaí cláraithe Comhphobail, i gcás nach raibh dearthóir bainean amháin ar a laghad san áireamh ach in 21 % de na comhduithe a rinne úinéirí atá bunaithe san Aontas in 2022. Ar fud an domhain, léiríonn staitisticí EDMÍ nár mhná iad ach 21 % de dhearthóirí liostaithe in iarratais ar dhearadh tionsclaíoch in 2022.¹¹⁵ Cé go bhfuil méadú faoi dhó tagtha ar an bhfigiúr sin ó 2001, measann EDMÍ, ag an ráta reatha, nach mbainfear páireacht inscne amach go dtí 2099. Tá éagothroime inscne den chineál céanna ann i réimse na paitinne. Fuarthas amach i staidéar ó Oifig Eorpach na bPaitinní (OEP) in 2022 gur mná iad níos lú ná duine as gach seachtar aireagóirí san Eoraip, d'ainneoin roinnt dul chun cinn le himeacht ama.¹¹⁶ I réimse na dtásc geografach, leagtar béim i staidéir ar rannpháirtíocht na mban i gcéim táirgthe tásc geografach áirithe neamhthalmhaíochta, go háirithe in earnálacha amhail lása, bróidnéireacht, taipéis, gloine, ceirmeacht, agus táirgí olla, agus táirgí áirithe a bhfuil níos mó ná 81 % de shaothar na mban iontu.¹¹⁷ Mar sin féin, in earnálacha atá níos déine go fisiciúil amhail táirgeadh cloiche agus marmair, tá airm thine, sceana, mná faoi ghannionadaíocht, nach bhfuil iontu ach thart ar 20 % den lucht saothair,¹¹⁸ rud a léiríonn go bhféadfaí feabhas a chur ar pháireacht inscne ar fud earnálacha éagsúla TGanna neamhthalmhaíochta. Thairis sin, tá dúshlán shuntasacha roimh mhná i ngairmeacha maoinne intleachtúla. Fuarthas amach i staidéar a rinneadh in 2017 do Pharlaimint na hEorpa go bhfuil comhionannas inscne iomlán i ngairm an dlí fós deacair.¹¹⁹ Tá an difríocht le feiceáil go háirithe i ndul chun cinn gairme, le i bhfad níos lú ban i ról shinsearacha i gcomparáid le poist ar leibhéal iontrála ar fud gnólachtaí dlí, na mbreithiúna, agus brainsí eile de réimse an dlí. Sin é an fáth ar thacaigh an Coimisiún le spriocanna sonracha a bhaineann le hinscne i bPlean Straitéiseach EUIPO do 2030¹²⁰. Oibreoidh EUIPO ní hamháin chun páireacht inscne a bhaint amach ina chuid oibríochtaí féin, ach freisin chun cúiseanna a thabhairt le

113 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=ICT_specialists_in_employment

114 <https://www.euipo.europa.eu/en/news/women-designers-underrepresented-and-paid-less-in-the-eu-study-reveals>

115 https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2023/article_0004.html

116 <https://www.epo.org/en/news-events/news/fewer-1-7-inventors-europe-are-women>

117 <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/14897>

118 Idem.

119 [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596804/IPOL_STU\(2017\)596804_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596804/IPOL_STU(2017)596804_EN.pdf)

120 https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/about_euipo/strategic_plan/strategic-plan-2030_en.pdf

míchothromaíochtaí inscne sa mhaoin intleachtúil agus chun spriocchláir a fhorbairt chun rannpháirtíocht grúpaí faoi ghannionadaíocht sa chóras maoinne intleachtúla san Eoraip a mhéadú.

Tá WIDCON mar chuid den Chlár don Eoraip Dhigiteach anois, ¹²¹ ar gníomhaíocht shonrach chomhordúcháin agus tacaíochta é chun líonra saineolais agus pobal páirtithe leasmhara a bhunú chun dea-chleachtais a shainaithint agus chun rannpháirtíocht na mban in TFC a chur chun cinn ar fud an Aontais. Chun cuidiú leis na Ballstáit dul chun cinn a dhéanamh i dtreo sprioc na Deacáide Digití, beidh roinnt torthaí mar thoradh ar an ngníomhaíocht: (i) tuarascáil ina sainaithnítear na príomhbhacainní do chailíní agus do mhná agus iad ag roghnú staidéar nó obair a dhéanamh i réimse TFC agus ina leagtar amach bearta féideartha chun líon na mban in TFC a mhéadú; (ii) forléargas ar straitéisí agus bearta ábhartha náisiúnta agus réigiúnacha; agus (iii) fóram chun tuairisciú a dhéanamh ar dhul chun cinn agus plé a dhéanamh ar thionscnaimh rathúla a bhfuil gealladh fúthu chun níos mó ban a fháil in TFC.

Faoin gClár don Eoraip Dhigiteach, leantar de mhaoiniú a chur ar fáil do sheachtain chóid an Aontais, tionscnamh de chuid an phobail a seoladh in 2013. Is é is aidhm do sheachtain chóid an Aontais smaointeoireacht ríomhaireachtúil agus códú a scaipeadh ar an oiread daoine agus is féidir, chomh maith le borradh a chur faoi fhorbairt scileanna digiteacha ó aois óg, cailíní go háirithe, chun iad a spreagadh chun dul i mbun staidéir i ndisciplíní STEM agus dul i mbun gairme in TFC toisc nach nglacann mná ach aon trian de chéimithe STEM ¹²² agus gur speisialtóirí TFC iad bean amháin as gach cúigear¹²³.

I measc na dtionscnamh ábhartha eile de chuid an Choimisiúin tá: clár ceannaireachta ban CNE, an réamhbheart maidir le himeachtaí bearna infheistíochta idir na hinscní ar fud an Aontais, an scéim Women TechEU (féach freisin Caibidil 3) ¹²⁴ agus Fóram na mBan agus na gCailíní in STEM (féach Caibidil 4 le haghaidh tuilleadh sonraí).

Mar chuid den Phlean Gníomhaíochta don Oideachas Digiteach, lean an Coimisiún de thacaíocht a thabhairt don tionscadal Girls Go Circular, ¹²⁵ do chlár foghlama ar líne saor in aisce agus d'Fhéilte ESTEAM. ¹²⁶In 2024. Chuir Girls Go Circular oiliúint ar inniúlachtaí digiteacha agus fiontraíochta cailíní 15.000 14-19 mbliana d'aois ar fud na hEorpa. Dhírigh Féilte ESTEAM ar mhuintín na rannpháirtithe a chothú, agus a n-inniúlachtaí digiteacha agus fiontraíochta a fheabhsú ag an am céanna. Cuireadh síneadh bliana breise (2025) leo chun níos mó ama a bheith acu chun an treoir dheiridh ESTEAM a fhorbairt agus a sheoladh agus chun dhá Fhéile Cailíní bhreise a eagrú. Ó 2022 i leith, shroich 22 fhéile ESTEAM 1.898 mbean agus cailín ar fud 13 thír. Ar líne, sroicheadh 2.149 cailín agus bean ó 38 dtír.

Le tuarascáil 2024 maidir leis an mbearna idir na hinscní in oideachas ETIM, ¹²⁷ comhdhlúthaítear torthaí taighde reatha, anailísí beartais agus dea-chleachtais i ndáil le héagothromaíochtaí inscne in oideachas eolaíochta, teicneolaíochta, innealtóireachta agus matamaitice (ETIM). Leagtar béim sa tuarascáil ar chineál ilghnéitheach na bearna idir na hinscní in oideachas agus i ngairmeacha ETIM, rud a éilíonn cur chuige il-leibhéil lena gcuimsítear athchóirithe oideachais, idirghabhálacha beartais, athruithe ar mheon na sochaí agus sásraí tacaíochta spriocdhírithé chun an bhearna sin a dhúnadh go héifeachtach. Ní hamháin gur ábhar cothromais oideachais é aghaidh a thabhairt ar an

121 <https://bdva.eu/news/widcon-women-in-digital-project-kick-off/>

122 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240308-2>

123 Speisialtóirí TFC fostaithe de réir gnéis [isoc_sks_itps]

124 https://eismea.ec.europa.eu/programmes/european-innovation-ecosystems/women-techeu_en

125 <https://eit-girlsgocircular.eu/>

126 https://eismea.ec.europa.eu/esteam-fests-and-communities-girls-and-women_en

127 <https://education.ec.europa.eu/eu/news/new-report-addresses-the-gender-gap-in-stem-education-across-educational-levels>

mbearna idir na hinscní in ETIM, ach is ábhar inní ríthábhachtach eacnamaíoch agus sochaíoch é freisin, i bhfianaise thábhacht réimsí ETIM atá ag dul i méid chun dul i ngleic leis an saol nua-aimseartha, chun an nuálaíocht a spreagadh, agus chun aghaidh a thabhairt ar dhúshláin dhomhanda.

Lean Gníomhaíochtaí Marie Skłodowska-Curie (MSCA), clár suaitheanta an Aontais maidir le hoiliúint, scileanna, soghluaisteacht agus forbairt gairme taighdeoirí ag gach céim dá ngairmréim, de chomhionannas a spreagadh i bhfoirne taighde trí chur chuige cuimsitheach a thacaíonn le hinscne lena dtugtar aird ar phríomhshruthú inscne ar gach leibhéal agus lean sé d'fhorálacha maidir le cothromaíocht oibre is saoil a áireamh chun rannpháirtíocht níos airde na mban sa taighde agus sa nuálaíocht a spreagadh. Lean MSCA de bheith ag cur tábhacht mhór ar chur chun cinn eiseamláirí ar mná iad, lena n-áirítear sár-mhaoirseoirí, comhordaitheoirí agus comhaltaí MSCA a spreagann cailíní agus mná ar fud an domhain chun páirt a ghlacadh san eolaíocht. In 2024, leis na himeachtaí a eagraíodh faoi Ghníomhaíochtaí Marie Skłodowska-Curie, 'Oícheanta Taighdeoirí Eorpacha', 'Taighdeoirí sna Scoileanna' agus 'Tá an Eolaíocht Iontach!', cuireadh an-bhéim ar chur chun cinn eiseamláirí ban a spreagann cailíní chun páirt a ghlacadh san eolaíocht agus sa taighde. In 2024, ba í an tOllamh Rana Sanyal, alumnu MSCA, buaiteoir Dhuais Eorpach 2024 do Nuálaithe Ban.

Faoin Limistéar Eorpach Oideachais, áirítear sa Mholadh ón gComhairle maidir le gairmeacha tarraingteacha inbhuanaithe san ardoideachas,¹²⁸ a glacadh i mí na Samhna 2024, sonraí agus moltaí maidir leis an éagsúlacht, an cuimsiú agus an comhionannas inscne a chur chun cinn i ngairmeacha acadúla.

Tá glao 2024 Erasmus+ ar thograí le haghaidh tástáil beartais Eorpach ag tacú le tionscadail atá ag forbairt bealaí chun na bacainní a shárú lena gcuirtear cosc ar chailíní agus ar mhná páirt a ghlacadh sa ghairmoideachas agus sa ghairmoiliúint agus gairm a shaothrú in earnáil na teicneolaíochta glaise/glan-nialasachta, trí fheachtais, cláir mheantóireachta, gairmthreoir agus eiseamláirí i measc gníomhaíochtaí eile.¹²⁹

Rinne an Coimisiún comhordú agus comhchathaoirleacht ar an Tascfhórsa um Thallann le haghaidh Fáis¹³⁰ mar chuid de chomhar na Comhairle Trádála agus Teicneolaíochta idir an tAontas agus na Stáit Aontaithe.¹³¹ D'fheidhmigh an tascfhórsa mar ardán chun beartais, uirlisí agus sonraí maidir le forbairt scileanna sa dá réigiún a chomhroinnt chun forbairt na tallainne agus na scileanna is gá le haghaidh teicneolaíochtaí atá ag teacht chun cinn agus teicneolaíochtaí atá ann cheana a spreagadh. Dhírigh ceann de na ceithre shruth oibre ar mhná, ar dhaoine óga agus ar ghrúpaí eile atá faoi ghannionadaíocht a mhealladh chuig poist teicneolaíochta¹³². Thug an tascfhórsa a chuid oibre chun críche an 4 Aibreán 2024.

Tá coinníoll ginearálta sna glaonna ar thograí faoi na línte buiséid atá tiomnaithe don idirphlé sóisialta gur cheart aird leordhóthanach a thabhairt ar chomhionannas inscne agus idirdhealú a sheachaint sna gníomhaíochtaí a chistítear fúthu. In 2024, seoladh dhá ghla: ceann amháin maidir le tacaíocht don idirphlé sóisialta, agus ceann eile maidir le bearta faisnéise agus oiliúna d'eagraíochtaí oibrithe. A bhúí leis na glaonna sin, ar glaonna bliantúla iad, maoiníonn an

128 Moladh ón gComhairle an 25 Samhain 2024 maidir le gairmeacha tarraingteacha inbhuanaithe san ardoideachas, C/2024/7282.

129 https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/erasmus/wp-call/2024/call-fiche_erasmus-edu-2024-pol-exp_en.pdf

130 https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/working-together/eu-us-talent-growth-task-force_en

131 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-us-trade-and-technology-council_en

132 Tá an tuarascáil ar gníomhaíochtaí srutha oibre agus páipéar anailíseach tiomnaithe ó ECFE ar an ábhar seo, lena n-áirítear moltaí agus dea-chleachtais a bailíodh trí shuirbhé agus trí cheardlann phiarfhoghlama, le fáil [anseo](#).

Coimisiún tionscadail éagsúla atá tiomnaithe don chomhionannas inscne. Tá cuid acu earnáilsonrach (tráchtáil, cur chun feidhme chomhaontú na gcomhpháirtithe sóisialta maidir le mná san earnáil iarnróid, cúraim, poist). Tá gné thrasearnála ag baint le cinn eile, agus de ghnáth cuireann siad ar chumas comhpháirtithe sóisialta ar an leibhéal náisiúnta agus ar leibhéal an Aontais moltaí beartais agus dea-chleachtas a roinnt maidir le gnéithe ábhartha den chomhionannas, amhail an bhearna phá idir na hinscní agus trédhearcacht pá. Tá tionchar láidir inscne ag roinnt tionscadal toisc go ndíríonn siad ar acmhainneacht na gcomhpháirtithe sóisialta in earnálacha ina bhfuil lucht saothair baineann den chuid is mó (e.g. cúram, altranas).

Ar deireadh, le tacaíocht ó chlár CERV trí Acadamh an Dlí Eorpaigh, eagraíodh sé sheimineár chun oiliúint a chur ar bhreithiúna agus ar chleachtóirí dlí maidir le reachtaíocht an Aontais um chomhionannas inscne, i gcomhar leis an gCoimisiún Eorpach. In 2024 cuireadh oiliúint ar bhreis agus 300 acadóir, breitheamh agus cleachtóir dlí le linn na seimineár sin, a tionóladh freisin i dteangacha eile seachas an Béarla (i dteangacha náisiúnta na dtíortha lena mbaineann den chuid is mó). Tionóladh na seimineáir i bPrág, Cóbanhávan, Sóifia, Liospóin, Páras agus Trier. Bhí sé d'aidhm acu eolas fóna a thabhairt do na rannpháirtithe ar na gnéithe bunriachtanacha de reachtaíocht an Aontais maidir le comhionannas inscne agus ar léirmhíniú na reachtaíochta sin ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh. Áiríodh leo ceardlanna chun cásanna praiticiúla a phlé i meithleacha ionas go mbeidh na rannpháirtithe in ann eolas níos fearr a chur ar na gnéithe praiticiúla a bhaineann le dlí comhionannais an Aontais a chur i bhfeidhm.

CEANNTÉIDEAL IOMLÁN NA TRÍÚ SCEIDEAL

In 2024, rinneadh roinnt dul chun cinn chun ceannaireacht na mban a chur chun cinn, ach tá sí teoranta i gcónaí agus níl sí inbhuanaithe go fóill. Tarlaíonn sé sin d’ainneoin bearna inscne atá ag dul i méid i ngnóthachtáil oideachais threasaigh do mhná, rud atá 10.9 pointe céatadán níos airde anois ná mar atá d’fhir¹³³.

Mar a léirítear i sonraí Innéacs EIGE 2024, tá dul chun cinn déanta do mhná sa chinnteoireacht, ach is sprioc i bhfad i gcéin fós é paireacht inscne a bhaint amach sa chinnteoireacht. Tá foréigean agus fuath níos láidre le sárú ag rannpháirtíocht na mban i ngach earnáil den saol poiblí — go háirithe sa pholaitíocht, san iriseoireacht agus sa tsochaí shibhialta — go háirithe ar líne.

Mná sa chinnteoireacht pholaitiúil

Léiríonn Eorabharaiméadar 2024 go ndiúltaíonn formhór mhuintir na hEorpa do steiréitíopaí maidir le dearcthaí agus cumais na mban agus na bhfear i bpoist cheannaireachta. Aontaíonn siad, mar shampla, (55 %) go bhfuil gá le bearta sealadacha (e.g. cuótaí) chun tearcionadaíocht na mban sa pholaitíocht atá ann cheana a shárú, agus measann siad go mbíonn cinní beartais níos fearr mar thoradh ar níos mó ban a bheith sa pholaitíocht. Mar sin féin, tá tuairimí steiréitípicíúla fós ag níos mó ná duine as gach cúigear amhail nach bhfuil mná uailmhianach go leor chun na poist is sinsearaí in eagraíocht a fháil¹³⁴ agus ‘go ndéanann fir ceannairí níos fearr ná mná’. Tá polarú ann freisin de réir aoise, rud atá níos mó do dhaoine óga: tá an bhearna sna rátaí comhaontaithe idir mná agus fir idir 15-24 bliana d’aois 1/3 níos mó ná mar atá i gcás na n-aoisghrúpaí níos sine¹³⁵. Maidir leis an ráiteas ‘tá mná ró-mhothúchánach le bheith ina gceannairí maithe’, tá an bhearna sa chomhaontú idir mná óga agus fir óga dhá oiread níos mó ná mar atá idir mná agus fir scothaosta¹³⁶. Léiríonn sé sin go bhfuil deighilt níos mó tuairimí idir mná agus fir i measc daoine idir 15-24 bliana d’aois ná i measc aoisghrúpaí níos sine.

Tar éis thoghcháin mhí an Mheithimh 2024, ghlac 277 mbean (38.5 %) agus 441 fhear (61.3 %) lena suíocháin i bParlaimint nua na hEorpa i mí Iúil 2024.¹³⁷ Den chéad uair ó tugadh isteach toghcháin dhíreacha do Pharlaimint na hEorpa in 1979, tháinig laghdú ar chion na bhFeisirí ar mná iad i gcomparáid leis an staid díreach roimh an toghchán i mí Aibreáin 2024 (39.7 %) agus i gcomparáid leis an staid díreach tar éis thoghchán Eorpach 2019 (40.7 %).¹³⁸ Ar an taobh dearfach de, rinne na Feisirí nuathofa beirt bhan a atoghadh, Metsola Uasal ina hUachtarán ar an bParlaimint agus Von der Leyen Uasal ina hUachtarán ar an gCoimisiún Eorpach.¹³⁹

I bhfianaise thoghcháin 2024 do Pharlaimint na hEorpa agus toghcháin eile ar an leibhéal náisiúnta agus áitiúil, phléigh na Ballstáit rannpháirtíocht pholaitiúil na mban faoi chuimsiú an Líonra Eorpaigh um Chomhar maidir le Toghcháin. Go háirithe, thuairiscigh na Ballstáit ar rannpháirtíocht

133 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Gender_statistics#Highlights

134 In 21 thír, aontaíonn níos mó ná a leath go mbíonn cinní beartais níos fearr mar thoradh ar níos mó ban a bheith sa pholaitíocht, agus is sa Phortaingéil (83 %), sa Ghréig (79 %) agus san Iodáil (78 %) atá an líon is airde ban.

135 Bearna 18 bpointe céatadán i measc daoine idir 15-24 bliana d’aois, i gcomparáid le 11 go 12 phointe céatadán i measc iad siúd atá 25+ bliana d’aois.

136 Bearna 13 pp i measc daoine idir 15-24 bliana d’aois, i gcomparáid le 6 go 9 pp i measc daoine atá 25+ bliain d’aois; féach <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974>.

137 <https://results.elections.europa.eu/en/mep-gender-balance/2024-2029/>. Taifeadadh duine amháin le hinscne ‘eile’.

138 Thit ionadaíocht na mban go 39.4 % tar éis d’Fheisirí na Ríochta Aontaithe an Pharlaimint a fhágáil i mí an Mhárta 2020.

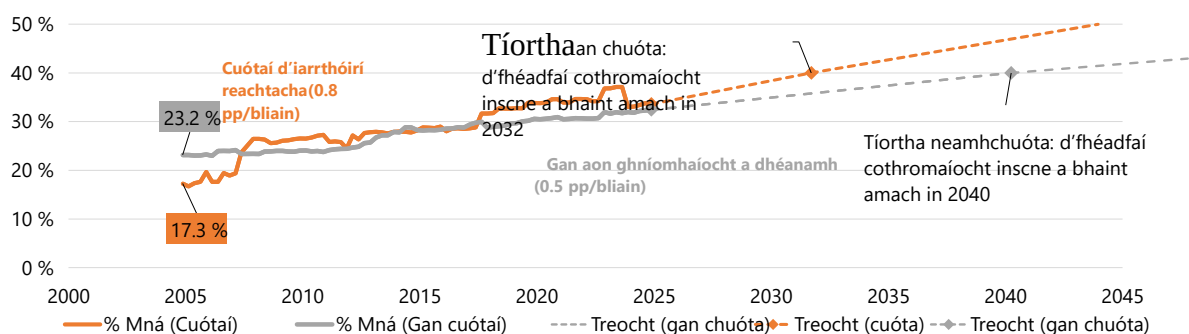
139 <https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/data-talks/despite-hopes-progress-european-parliament-elections-led-decline-womens-representation>

na mban a sheasann mar iarrthóirí. Chuir siad aiseolas ar fáil freisin maidir le bearta a rinneadh chun tacú le combhionannas inscne maidir le rochtain ar thoghcháin agus rannpháirtíocht iontu, mar obair leantach ar Mholadh 2023 ón gCoimisiún maidir le próisis toghcháin chuimsitheacha athléimneacha.¹⁴⁰ Cumhdaíodh sa phlé freisin staid rannpháirtíocht pholaitiúil an phobail Romach agus go háirithe mná Romacha, agus sábháilteacht na n-iarrthóirí.

Go dtí seo, ghlac 11 Bhallstát cuótaí inscne reachtacha is infheidhme maidir le liostaí na n-iarrthóirí do thoghcháin náisiúnta¹⁴¹. As na 11 thír, bhí cuótaí reachtacha ag 10 gcinn acu a bhí infheidhme maidir leis na toghcháin Eorpacha. Socraíonn formhór na gcuótaí sin cuóta íosta do gach inscne (35 %-59 %) ar liosta na n-iarrthóirí. Áirítear i roinnt dlíthe forálacha sonracha amhail ‘liostaí zipeáilte’ ina gcaithfear fir agus mná a mhalartú nó gach líon áirithe post a rangú. Tá sásra ‘ceartúcháin inscne’ ag Málta lena leithdháiltear suas le 12 shuíochán bhreise go huathoibríoch ar an inscne thearcionadaithe má thoghtar níos lú ná 40 % de gach inscne.

In 2024, tugtar le fios i sonraí ó EIGE (féach Fíor 1) go dtagann méadú beagán níos tapúla ar rannpháirtíocht na mban sna parlaimintí náisiúnta i mBallstáit a bhfuil cuótaí acu ná mar a thagann i mBallstáit nach bhfuil cuótaí acu. Má leantar den treocht sin, d’fhéadfadh Ballstáit a bhfuil cuótaí acu páireacht inscne a bhaint amach faoi 2032 agus d’fhéadfadh Ballstáit nach bhfuil cuótaí acu páireacht inscne a bhaint amach faoi 2040.

Fíor 1: Cion na mban i dtithe aonair/níos ísle na bparlaimintí náisiúnta i mBallstáit an Aontais le cuótaí reachtacha nó gníomhaíocht reachtach agus gan iad, R4-2004-R4-2024

Foinse: Ríomhanna dílse bunaithe ar shonraí ó Bhunachar Sonraí Staitisticí Inscne EIGE: Parlaimintí náisiúnta

Nótaí: Ní áirítear an Chróit sna sonraí le haghaidh 2004-2006, cuireadh an tír leis an mbailiú sonraí in 2007. Cuireadh tíortha leis an ngrúpa cuótaí de réir a chéile de réir mar a glacadh reachtaíocht. Tá Málta san áireamh sa ghrúpa cuótaí. Tá an Rómáin san áireamh sa ghrúpa neamhchuóta.

Léiríonn sonraí ó mhí na Samhna 2024 gurb ionann mná, arís, i sé Bhallstát amháin, agus níos mó ná 40 % d’Fheisirí parlaiminte (teach aonair/teach íochtarach), agus 45.6 % sroichte ag an tSualainn, 45.5 % ag an bhFionlainn, 44.7 % ag an Danmhairg, 44.6 % ag an Spáinn agus 40.7 % ag an mBeilg agus ag an Ísiltír araon.¹⁴² Ar an taobh eile den scála, is mná iad níos lú ná 25 % de na feisirí parlaiminte i gcúig Bhallstát. In ord íslitheach, is iad sin Éire, an tSlóvaic, an Rómáin, an Ungáir agus an Chipir.

140 Moladh (AE) 2023/2829 ón gCoimisiún an 12 Nollaig 2023 maidir le próisis toghchánacha chuimsitheacha athléimneacha san Aontas agus feabhas a chur ar chineál Eorpach agus ar stiúradh éifeachtúil na dtoghchán do Pharlaimint na hEorpa, IO L 2023/2829, 20.12.2023.

141 An Bheilg, Éire, an Ghréig, an Spáinn, an Fhrainc, an Chróit, an Iodáil, Lucsamburg, an Pholainn, an Pholainn agus an tSlóivéin.

142 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí EIGE. Sonraí a tugadh cothrom le dáta go deireanach i mí na Samhna 2024. [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? polaitíocht? Parlaimintí náisiúnta: Uachtaráin agus comhaltaí.](#)

Ar an meán san Aontas, is ionann cion na mban atá ina gcomhaltaí de thithe parlaiminte aonair/níos ísle agus 33.1 % (figiúr 2)¹⁴³ faoi láthair. Is méadú an-bheag é sin i gcomparáid le 2023 (33 %) ach is treocht in airde é don dara bliain as a chéile tar éis titim ó 33.2 % go 32.4 % in 2022. Tá moill tagtha ar an dul chun cinn ar an leibhéal náisiúnta le blianta beaga anuas. Léiríonn sé seo go bhfuil gá le níos mó oibre chun níos mó ban a chur isteach sa pholaitíocht.

Sa tSlóivéin, chuir an Aireacht Saothair, Teaghlaigh, Gnóthaí Sóisialta agus Comhdheiseanna, in éineacht le hOllscoil Maribor, Ollscoil Oideachais Aosaigh Celje agus an Institiúid um bainistíocht pholaitiúil tionscadal EWA chun feidhme, tionscadal arna chómhaoiniú ag clár CERV an Aontais ó 2022 go 2024. Bhí sé d'aidhm ag tionscadal EWA rannpháirtíocht pholaitiúil na mban óg a mhéadú trí chreidimh maidir le mná sa pholaitíocht agus rannpháirtíocht sibhialta atá bunaithe ar steiréitíopaí inscne a athrú. Dearadh gníomhaíochtaí an tionscadail chun mná a chumhachtú, ina n-aonar agus go córasach araon, trí dheiseanna níos fearr a chruthú do rannpháirtíocht ghníomhach na mban sa réimse polaitiúil agus sibhialta.¹⁴⁴

In 2024, Coimisinéir na Cipire um Chomhionannas Inscne i gcomhar leis an Aireacht Oideachais,

Reáchtáil Spóirt agus an Óige comórtas aiste scríofa do chéimithe baineanna faoin teideal 'Má bhí mé i m'Aire, cad a d'athróinn'. Bhí an gníomh dírithe ar mhic léinn mná iarchéime, ag spreagadh iad chun ceist a roghnú agus aiste a scríobh ar na rudaí a d'fhéadfadh a bheith ag obair níos fearr i ngach réimse gníomhaíochta. Chuir buaiteoirí an chomórtais scáth ar airí, idir fhir agus mhná, ar feadh lae. Bhí deis ag cailíní óga plé a dhéanamh leis na hairí, páirt a ghlacadh i gcruinnithe leis na hairí agus an plé idir lucht ceaptha beartas agus cailíní óga a spreagadh freisin. Reáchtálfar an comórtas seo arís gach bliain agus tá sé mar aidhm aige mná óga a spreagadh chun páirt a ghlacadh sa pholaitíocht.

Choimisiúnaigh an Bheilg staidéar ar ghnéasachas sa pholaitíocht le linn thréimhse toghcháin na bliana seo caite. Ba é cuspóir an staidéir a thuiscint an íospartaigh gnéasachais iad iarrthóirí, conas agus cén fáth, tuiscint a fháil ar a iarmhairtí agus bealaí a mholadh chun iompar gnéasach a chomhrac le linn feachtais toghcháin. Rinneadh anailís ar bheagnach 44 000 freagra ar phoist meán sóisialta iarrthóirí le linn thréimhse an fheachtais roimh thoghcháin na Beilge i mí an Mheithimh 2024, agus rinneadh 25 agallamh dhoimhne. Tháinig an staidéar ar an gconclúid gur minice a bhíonn iarrthóirí baineanna mar sprioc ag gnéasachas agus naimhdeas i gcoitinne, agus go mbíonn go leor foirmeacha ag gnéasachas agus go dtarlaíonn sé in go leor áiteanna éagsúla, ar líne agus as líne. Tá tionchar tromchúiseach aige ar fholláine mheabhrach agus ar uaimhianta polaitiúla na mban, rud atá ina bhgairt don daonlathas¹⁴⁵.

Sa Spáinn,¹⁴⁶ formheasadh Dlí Orgánach 2/2024 maidir le hionadaíocht phaireachta agus láithreachth chothrom ban agus fear i mí Lúnasa 2024. Féachann sé le dul níos faide chun an tsíleáil ghloine a bhriseadh sa chinnteoireacht pholaitiúil agus eacnamaíoch, trí liostaí zipe éigeantacha a thabhairt isteach agus trí ionadaíocht chothrom a éileamh go sainráite (ní cheadaítear d'inscne níos mó ná 60 % nó níos lú ná 40 %) i gcomhlachtaí bunreachtúla nó i gcomhlachtaí a bhfuil ábharthacht

143 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí EIGE. Sonraí a tugadh cothrom le dáta go deireanach i mí na Samhna 2024.

[Táscaire: mná sa chinnteoireacht? polaitíocht? Parlaimintí náisiúnta: uachtaráin agus comhaltaí.](#)

144 <https://ewa.si/en/>

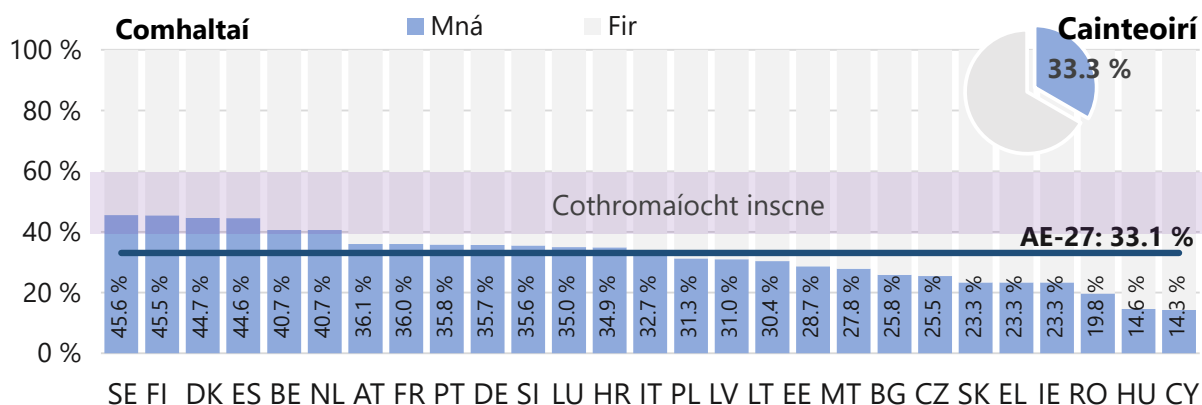
145 <https://igvm-iefh.belgium.be/fr/actualite/>

[le sexisme et l'hostilité durant la campagne électorale impactent surtout les candidates](#)

146 <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2024-15936>

bhunreachtúil ag baint leo, agus nuair a bhíonn airí agus leas-uachtaráin á gceapadh, agus daoine ar an leibhéal is airde freagrachta i riarachán ginearálta an stáit agus i gcomhlachtaí ábhartha eile.

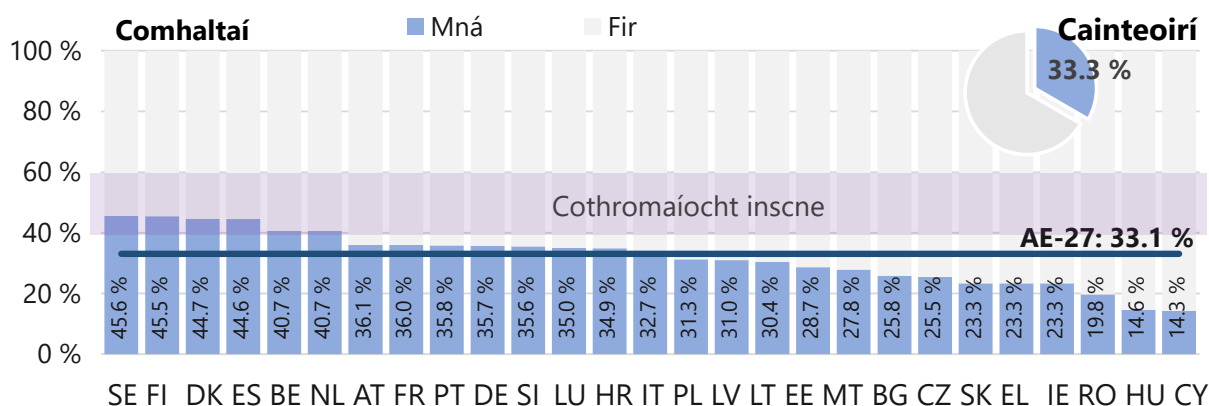
Léaráid 2: Céatadán na mban agus na bhfear i dtithe aonair agus íochtaracha na bparlaimintí náisiúnta san Aontas, Samhain 2024

Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí Inscne EIGE

Ar an meán san Aontas, thit céatadán na n-airí sinsearach a bhí ann ó 33.4 % in 2023 go 32.8 % in 2024, laghdú 0.6 pointe céatadáin. Mar sin féin, i 9 mBallstát, ba mhná iad 40 % ar a laghad de na hairí sinsearach (an Bheilg, an Ghearmáin, an Eastóin, an Spáinn, an Fhrainc, an Laitvia, an Liotuáin, an Ísiltír, an Fhionlainn agus an tSualainn). Is Ballstát amháin é seo atá níos mó ná an bhliain seo caite. Ar an taobh eile den speictream, thuiriscigh an Fhionlainn go bhfuil tromlach na mban (57.9 %) aici, agus nach bhfuil aon aire sinsearach mná amháin ag an Ungáir faoi láthair.

Léaráid 2: Céatadán na mban agus na bhfear i dtithe aonair agus íochtaracha na bparlaimintí náisiúnta san Aontas, Samhain 2024

Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí Inscne EIGE

Tá ionadaíocht na mban sa rialtas tábhachtach, ach tá sé chomh tábhachtach céanna scrúdú a dhéanamh ar na sainchúraimí atá ag mná. Léirítear in anailís EIGE, cé go bhfuil beagnach aon trian de phoist shinsearach a ireacht ag mná, nach bhfuil iontu ach sciar níos lú d'airí a bhfuil punanna 'croifheidhmeanna' acu, i.e. gnóthaí eachtracha agus inmheánacha, cosaint nó ceartas (25.9%)¹⁴⁷,

147 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí EIGE. Nuashonraíodh an uair dheireanach i mí na Samhna 2024. Ndicator [mé: mná sa chinnteoireacht? polaitíocht? Rialtais náisiúnta: airí de réir sinsearachta agus fheidhm an rialtais?](#)

punanna ¹⁴⁸ geilleagair (24.3 %) ¹⁴⁹, agus bonneagair (32.5 %) agus cion i bhfad níos airde d'airí a bhfuil punanna sóisialta nó cultúrtha acu (48 %) ¹⁵⁰. Is patrún seanbhunaithe é sin a léiríonn dáileadh punann aireachta a léiríonn steiréitíopaí inscne ar bhealach éigin.

Ag féachaint ar phoist cheannaireachta na mban sna córais náisiúnta, ní raibh bean mar chainteoir sa teach ach ag 9 as 27 bparlaimint náisiúnta, ceann amháin níos lú ná in 2023. ¹⁵¹ Amhail ó mhí na Nollag 2024, bhí 4 cinn rialtais ar mná iad (6 in 2023) san Aontas agus 3 uachtarán ban as 21 (3 in 2023). ¹⁵²

Ní hamháin go bhfuil laghdú ag teacht ar líon na mban i bpoist cheannaireachta sna córais náisiúnta. Nuair a fhéachann duine ar an gcaoi a roinntear freagrachtaí i bpáirtithe polaitiúla, feiceann duine an treoht chéanna. Níl ceannairí mná ach ag 25.8 % (26.8 % in 2023) ¹⁵³ de pháirtithe polaitiúla san Aontas, ach is mná iad 33.5 % (36.9 % in 2023) de leascheannairí na bpáirtithe. ¹⁵⁴

Ar an leibhéal réigiúnach, feicimid treoht dhifriúil. Léiríonn na sonraí is déanaí ó mhí na Samhna 2024 go bhfuil méadú beag tagtha ar líon na mban i dtionóil réigiúnacha agus i gcomhairlí bardasacha, cé go bhfuil méadú beag tagtha ar líon na mban i dtionóil réigiúnacha agus i gcomhairlí bardasacha. B'ionann iad agus 36.3 % (35.7 % in 2023) ¹⁵⁵ de chomhaltaí tionól réigiúnach ar fud an Aontais, agus 34.8 % (34.5 % in 2023) de chomhaltaí comhairlí áitiúla/bardasacha (Fíor 4). ¹⁵⁶

I gceithre cinn de na 19 mBallstát (4 Bhallstát in 2023) a bhfuil cumhachtaí féinrialtais acu ar an leibhéal réigiúnach, is ionann gach inscne agus 40 % ar a laghad den chomhalta de thionóil áitiúla/bardasacha agus réigiúnacha araon.

[bunfheidhmeanna.](#)

148 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí EIGE. Nuashonraíodh an uair dheireanach i mí na Samhna 2024. [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? polaitíocht? Rialtais náisiúnta: airí de réir sinsearachta agus fheidhm fheidhmeanna bonneagair an rialtais.](#)

149 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí EIGE. Nuashonraíodh an uair dheireanach i mí na Samhna 2024. [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? polaitíocht? Rialtais náisiúnta: airí de réir sinsearachta agus fheidhm an rialtais? Feidhmeanna eacnamaíochta.](#)

150 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí EIGE. Nuashonraíodh an uair dheireanach i mí na Samhna 2024. [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? polaitíocht? Rialtais náisiúnta: airí de réir sinsearachta agus fheidhm an rialtais? feidhmeanna soch-chultúrtha.](#)

151 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí EIGE. Nuashonraíodh an uair dheireanach i mí na Samhna 2024. [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? polaitíocht? Parlaimintí náisiúnta: uachtaráin agus comhaltaí? spéicéir an tí.](#)

152 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí EIGE. Nuashonraíodh an uair dheireanach i mí na Samhna 2024. [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? polaitíocht? Rialtais náisiúnta: uachtaráin agus príomh-airí? Ceann rialtais agus Táscaire: mná sa chinnteoireacht? polaitíocht? Rialtais náisiúnta: uachtaráin agus príomh-airí? uachtarán.](#)

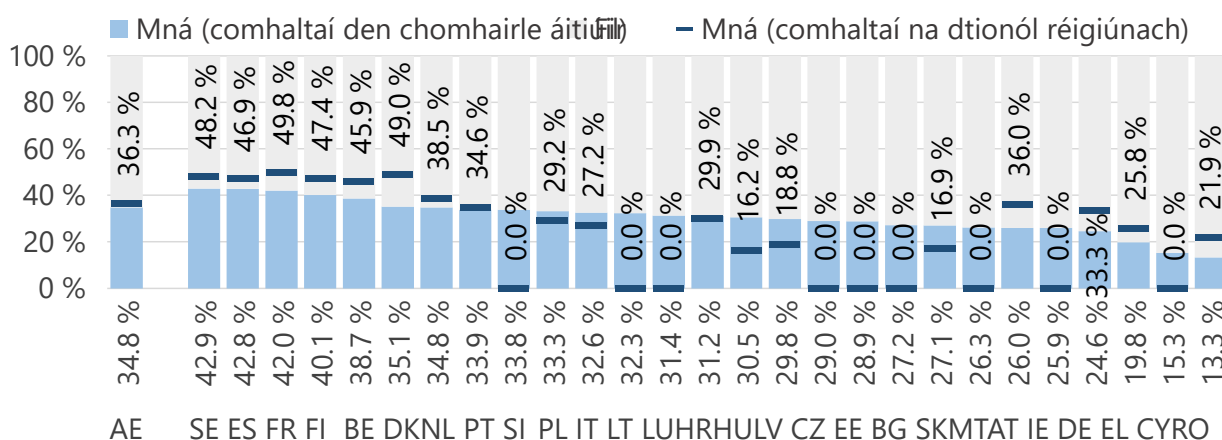
153 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí EIGE. Rinneadh an nuashonrú is déanaí air i mí Iúil 2024. [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? polaitíocht? Páirtithe polaitiúla móra: ceannaire páirtí.](#)

154 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí EIGE. [Rinneadh an nuashonrú is déanaí air i mí Iúil 2024. Táscaire: mná sa chinnteoireacht? polaitíocht? Páirtithe polaitiúla móra: Leas-Cheann Comhairle.](#)

155 Foinse: Bunachar sonraí staidrimh EIGE. Nuashonraíodh an uair dheireanach i mí na Samhna 2024. [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? polaitíocht? Tionóil réigiúnacha: comhaltaí.](#)

156 Foinse: Bunachar sonraí staidrimh EIGE. Nuashonraíodh an uair dheireanach i mí na Samhna 2024. [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? sa pholaitíocht? Comhairlí áitiúla/bardais: comhaltaí.](#)

Léaráid 4: Sciar na gcomhaltaí ban i dtionóil réigiúnacha agus i gcomhairlí áitiúla i mBallstáit an Aontais, 2024

Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí Inscne EIGE

Tabhair faoi deara: Níl aon réigiún ag a bhfuil cumhachtaí féinrialtais sa Bhulgáir, san Eastóin, in Éirinn, sa Chipir, sa Liotuáin, i Lucsamburg, i Málta ná sa tSlóivéin. Ní chumhdaíonn na sonraí le haghaidh tionóil réigiúnacha sa Phortaingéil ach na hAsóir agus Maidéara.

Leanadh den dul chun cinn i gcumhacht na mbreithiúna agus bhog comhaltaí na gcúirteanna Uachtaracha ó 43.5 % go 45.1 % (vs 37.2 % in 2014) agus Uachtarán na cúirte ó 37 % go 40.7 % (29.6 % in 2014).

Ar leibhéal an Choimisiúin Eorpaigh, cé gur thosaigh an Coimisiún roimhe seo le 13 bhean as 27, ní shroicheadh Coláiste nua na gCoimisinéirí ach cothromaíocht inscne, le 11 bhean as 27 (40.7 %). Is feabhas suntasach é an figiúr sin i gcomparáid leis an staid tar éis an chéad sraith ainmniúchán a fháil ó na Ballstáit. Thairis sin, chinn an tUachtarán von der Leyen an cion ar leibhéal an tsé Leas-Uachtarán Feidhmiúcháin a aisiompú, trí cheathrar ban agus beirt fhear a cheapadh.

Ar an leibhéal bainistíochta, rinne an Coimisiún dul chun cinn suntasach maidir le cothromaíocht inscne a bhaint amach. Le linn an chéad Choimisiún von der Leyen, tháinig méadú ar cheapacháin na mban chuig poist ardbhainistíochta ó 37 % go 48 % agus ó 42 % go 49 % i bpoist mheánbhainistíochta, ag sroicheadh 49 % ar an iomlán¹⁵⁷. Mar gheall ar an méadú as cuimse sin ar ionadaíocht na mban ar an leibhéal bainistíochta, bhí gá le comhiarrachtaí ranna uile an Choimisiúin. Baineadh amach é trí chláir forbartha tallainne d’fhoireann na mban agus trí spriocanna sonracha d’Ard-Stiúrthóireachtaí (ASanna), agus é á chinntiú ag an am céanna go raibh gach ceapachán bunaithe ar fhiúntas.

Lean an Coimisiún de dhlúthfhaireachán a dhéanamh ar cheapacháin bhainistíochta chun a chinntiú go gcoinnítear cothromaíocht inscne. Tá tionscnaimh á bhforbairt ag an gCoimisiún chun píblíne tallainne a thógáil agus bearta chun tacú le ceapacháin atá cothrom ó thaobh inscne de.

Tá sé cruthaithe freisin gur éirigh le Clár corparáideach an Choimisiúin um Fhorbairt Tallainne Mná, ina bhfuil oiliúint, cóitseáil, tacaíocht agus ullmhúchán saincheaptha don mheánbhainistíocht, cothromaíocht inscne sa bhainistíocht a éascú. Tá 96 chomhghleacaí ar mná iad rannpháirteach sa

157 Sonraí an 1 Eanáir 2025.

séú babhta den chlár seo, a bheidh ar siúl go dtí mí Feabhra 2025. As 545 bean san iomlán a ghlac páirt sna chéad chúig bhabhta, ceapadh 200 (37 % de na rannpháirtithe) ina gCeann Aonaid ó shin.

Ina theannta sin, cuireadh cláir chóitseála shaincheaptha ar bun do mheánbhainisteoirí ar mian leo a bheith ina mbainisteoirí sinsearach agus do bhainisteoirí sinsearach seanbhunaithe a bhfuil sé mar aidhm acu forbairt laistigh dá bpost reatha nó ullmhú do fhreagrachtaí níos airde. Go dtí seo, ghlac 185 bhean (151 mheánbhainisteoir agus 34 ardbhainisteoir) páirt sna cláir sin nó tá siad rannpháirteach iontu.

Shroich an Coimisiún cion 51 % de mheánbhainisteoirí ban sna gníomhaireachtaí feidhmiúcháin i mí Eanáir 2025. I measc bainisteoirí sinsearach, is mná iad ceathrar as gach seisear Stiúrthóirí ar ghníomhaireachtaí feidhmiúcháin faoi láthair.

Tá dul chun cinn déanta freisin chun ceannaireacht inscne-fhreagrúil a chur chun cinn i ngníomhaíocht sheachtrach an Aontais. I gcomhréir le Plean Gníomhaíochta Inscne an Aontais sa Chaidreamh Seachtrach (GAP III), tá clár Ceannaireachta Inscne-Freagrúil curtha i bhfeidhm ag an Aontas, le tacaíocht ó Acadamh Folke Bernadotte na Sualainne (FBA). Ó mhí na Nollag 2024 ar aghaidh, tá oiliúint curtha ar 80 % de bhainisteoirí sinsearach Cheanncheathrú na Seirbhíse Eorpaí Gníomhaíochta Seachtraí i gceann amháin ar a laghad den dá mhodúl, agus tá líonra de 73 Phointe Fócasacha Inscne (GFPanna) bunaithe lena gcumhdaítear beagnach gach rannán SEGS, agus tairgeann sé oiliúint mhíosúil maidir le príomhshruthú inscne agus malartú dea-chleachtas.

Gheall Comhshocrú Sibhialtach an Chomhbheartais Slándála agus Cosanta (CBSC) a glacadh i mí na Bealtaine 2023 freisin ceannaireacht inscne-fhreagrúil sna misin a fheabhsú agus leag sé síos an sprioc 40 % de mhná a bheith i measc na foirne idirnáisiúnta. Tá sé i gceist go n-áireofaí ar mhisin shibhialtacha uile CBSC Comhairleoirí Inscne tiomnaithe agus líonraí pointí teagmhála inscne. Ag tosú go luath in 2024, áirítear san oiliúint ionduchtúcháin do Chinn Mhisin CBSC comhpháirteanna maidir le ceannaireacht a fhreagraíonn do chúrsaí inscne.

Mná sa chinnteoireacht eacnamaíoch

Sa réimse eacnamaíoch, tá mná fós faoi ghannionadaíocht i gcomhlachtaí cinnteoireachta corparáideacha ar fud an Aontais. Chun dul i ngleic leis an tsaincheist sin, ghlac an tAontas an Treoir maidir le cothromaíocht inscne ar bhoird chorparáideacha a fheabhsú,¹⁵⁸ lena gceanglaítear ar chuideachtaí móra atá liostaithe san Aontas 40 % ar a laghad de gach inscne a bhaint amach i measc comhaltaí bord neamhfheidhmiúcháin, nó 33 % i measc na stiúrthóirí uile faoin 30 Meitheamh 2026. Cuideachtaí nach n-éiríonn leo na spriocanna a bhaint amach, tá sainordú acu na ceanglais nós imeachta a chur chun feidhme lena n-áiríthítear trédhearcacht an phróisis roghnúcháin, agus tuairisc a thabhairt ar na bearta a rinneadh nó atá beartaithe chun ionadaíocht atá cothrom ó thaobh inscne de a bhaint amach ar a mboird. These requirements have to be enforced by penalties.

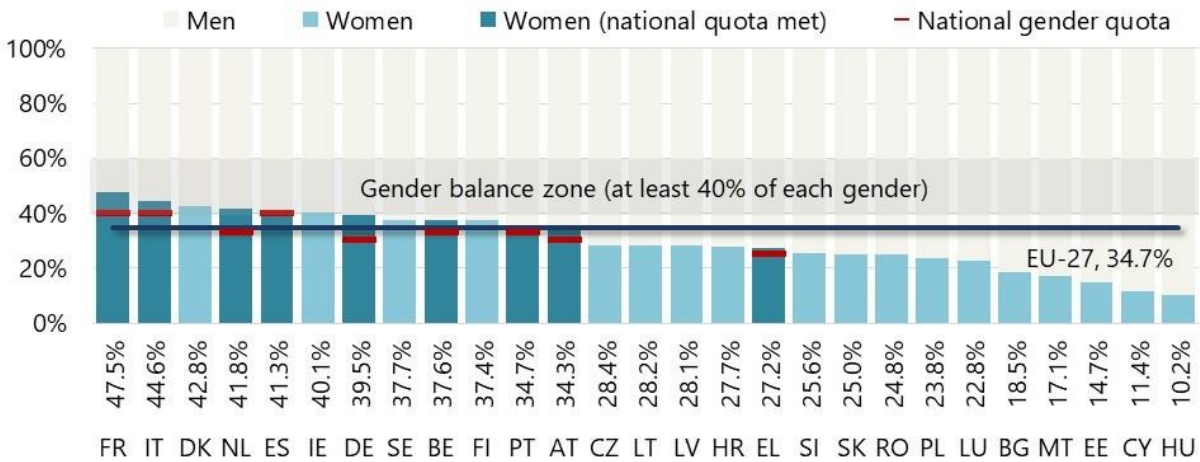
B'éigean an Treoir a thrasú faoin 28 Nollaig 2024. Go dtí seo, níor thug 17 mBallstát fógra faoi bhearta náisiúnta lena dtrasuitear an reachtaíocht go hiomlán. I mí Feabhra 2025, thug an Coimisiún fógra foirmiúil do na Ballstáit sin nár chomhlíon siad dlí an Aontais.

Léiríonn na sonraí is déanaí ó EIGE go bhfuil méadú tagtha ar líon na mban ar bhoird na gcuideachtaí liostaithe is mó, rud a léiríonn leibhéal ard nua. In 2024, ba mhná iad 34.7 % de

158 Treoir (AE) 2022/2381 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Samhain 2022 maidir le feabhas a chur ar an gcothromaíocht inscne i measc stiúrthóirí cuideachtaí liostaithe agus bearta gaolmhara, IO L 315, 7.12.2022, lch. 44.

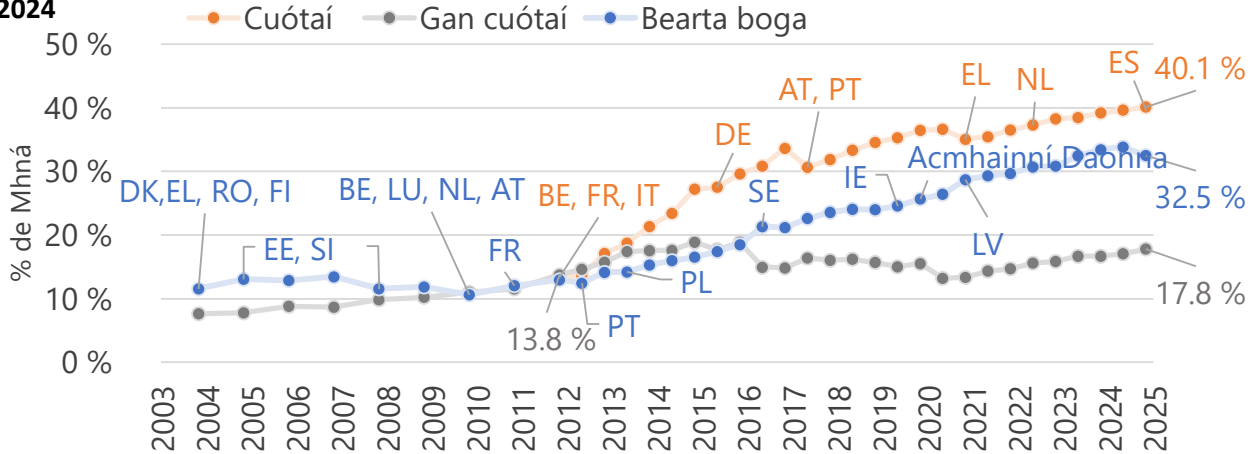
chomhaltaí boird chuideachtaí an Aontais atá liostaithe go poiblí, i gcomparáid le 33.8 % in 2023¹⁵⁹. As na Ballstáit uile, bhain 12 Bhallstát amach an sprioc 33 % ar a laghad de mhná i measc na gcomhaltaí boird uile¹⁶⁰.

Fíor 5: Sciar na mban agus na bhfear ar bhoird na gcuideachtaí liostaithe is mó san Aontas, Deireadh Fómhair 2024

Foinse: EIGE, Staidreamh Inscne

Fíor 6: Cion na mban ar bhoird na gcuideachtaí liostaithe is mó i mBallstáit an Aontais a bhfuil cuótaí náisiúnta inscne acu agus nach bhfuil cuótaí náisiúnta inscne acu, 2003 go Deireadh Fómhair 2024

Foinse: Ríomhanna EIGE féin bunaithe ar shonraí óna Bhunachar Sonraí Staitisticí Inscne

¹⁵⁹Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí EIGE Nuashonraíodh an uair dheireanach i mí na Samhna 2024. [Táscaire: mhná](#)

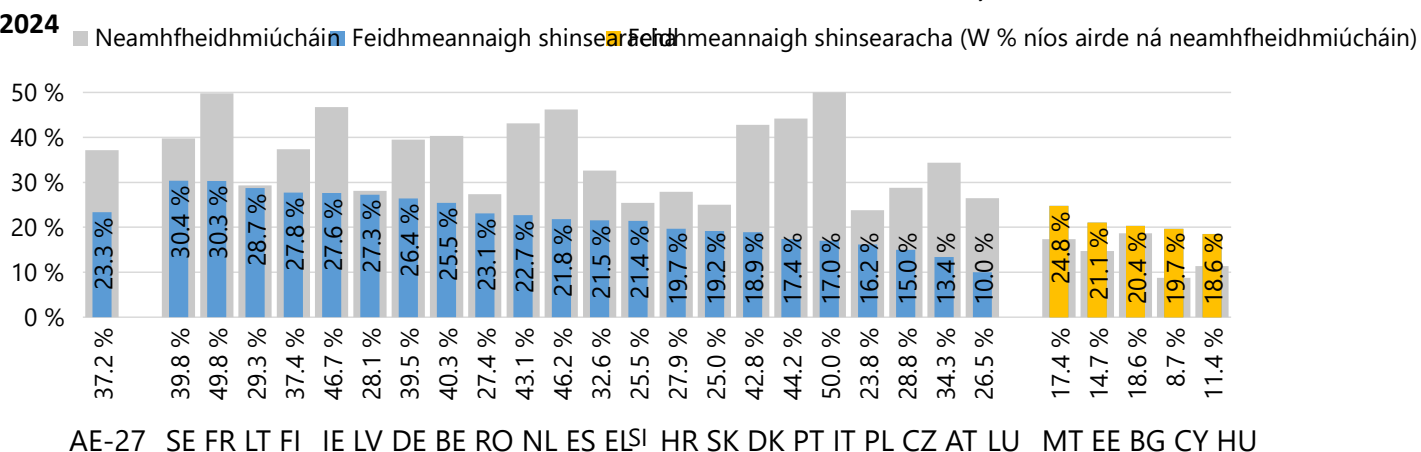
¹⁶⁰An Ostair (34.3%), an Phortaingéil (34.7%), an Fhionlainn (37.4%), an Bheilg (37.6%), an tSualainn (37.7%), an Ghearmáin (39.5%), Éire (40.1%), an Spáinn (41.3%), an Ísiltír (41.8%), an Danmhairg (42.8%), an Iodáil (44.6%) agus an Fhrainc (47.5%). Is ionann an líon sin agus an líon a bhí ann in 2023. Maidir le sciar na mban nach feidhmeannaigh iad, comhlíonann ocht mBallstát sprioc bheartaithe an Aontais de 40% ar a laghad (Fíor 7): An Iodáil (50%), an Fhrainc (49.8%), Éire (46.7%), an Spáinn (46.2%), an Phortaingéil (44.2%), an Ísiltír (43.1%), an Danmhairg (42.8%) agus an Bheilg (40.3%).

Cuimsíonn tionscnaimh rialtais chun paireacht inscne níos fearr a bhaint amach i gceannaireacht chorparáideach raon cineálacha cur chuige, ó bhearta neamh-shainordaitheacha ‘boga’ a spreagann gníomhaíocht dheonach ag cuideachtaí, go cuir chuige rialála ‘chrúa’ níos déine lena bhforchuirtear cuótaí atá ceangailteach ó thaobh dlí, agus pionóis as neamhchomhlíonadh ag gabháil leo.

Ó 2014 i leith, tá feabhas suntasach tagtha ar ionadaíocht na mban ar bhoird na gcuideachtaí is mó ar fud fhormhór Bhallstáit an Aontais, cé go bhfuil céimeanna éagsúla dul chun cinn déanta. Tríd is tríd, tháinig feabhas níos suntasaí ar ionadaíocht na mban i dtíortha a bhfuil cineál éigin gníomhaíochta curtha chun feidhme acu, cé go bhfuil roinnt eisceachtaí ann.

Tar éis tréimhse de dhul chun cinn brostaithe idir 2010 agus 2015, arbh iad feabhsuithe sa Fhrainc, san Iodáil agus sa Ghearmáin ba mhó ba chúis leis, tá moill tagtha ar an dul chun cinn de réir mar a bhain tíortha a sprioc reachtach faoi seach amach de réir a chéile nó de réir mar a bhog siad níos gaire dá sprioc reachtach faoi seach (Fíor 6).

Fíor 7: Sciar na mban i measc comhaltáí feidhmiúcháin agus neamhfheidhmiúcháin den dá chomhlacht cinnteoireachta is airde de na cuideachtaí liostaithe is mó san AE-27, Deireadh Fómhair 2024

Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí Inscne EIGE

Ba é 37.2 % sciar na mban a bhfuil róil neamhfheidhmiúcháin acu sa dá chomhlacht cinnteoireachta is mó de na cuideachtaí liostaithe is mó san Aontas. Mar sin féin, tá sciar na mban i bpoist feidhmiúcháin i bhfad níos ísle (23.3 %). Feictear an éagothromaíocht sin (níos lú feidhmeannach ban ná neamhfheidhmiúcháin) i bhformhór na mBallstát (22 as 27).

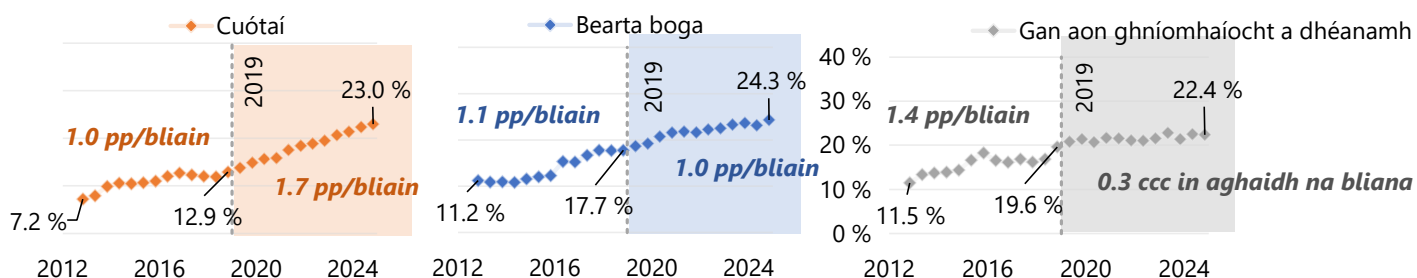
In ocht mBallstát, tá na neamhfheidhmiúcháin cothrom ó thaobh inscne de (Fíor 7). Agus iad ag féachaint ar fheidhmeannaigh, is mná iad níos lú ná triúr as gach deichniúr feidhmeannach i mBallstáit uile an Aontais.

Bhí ról mór ag iarrachtaí reachtacha ar an leibhéal náisiúnta sa mhéadú suntasach ar ionadaíocht na mban ar leibhéal an bhoird. De ghnáth, ní bhíonn feidhm ag cuótaí ach amháin maidir leis an mbord ardleibhéil, ar a mbíonn neamhfheidhmiúcháin go minic, ionas nach bhféadfar difear chomh mór sin a dhéanamh do phoist feidhmiúcháin. Mar sin féin, tá méadú ag teacht ar líon na dtíortha a bhfuil bearta reachtacha á leathnú acu chun róil shinsearacha feidhmiúcháin a chur san áireamh.

Ó 2012 go 2019, léirigh tíortha a bhfuil cuótaí acu, tíortha a bhfuil bearta boga acu, agus tíortha nach bhfuil aon gníomhaíocht acu rátaí bliantúla den chineál céanna maidir le méadú ar sciar na

bhfeidhmeannach ban. Ó 2019 i leith, tá méadú tagtha ar ráta an athraithe d'fheidhmeannaigh ar mná iad sna Ballstáit a bhfuil cuótaí acu, ach sna Ballstáit a bhfuil bearta boga acu nó nach bhfuil aon ghníomhaíocht á déanamh acu, tá laghdú tagtha ar luas an athraithe, go deimhin. Leis an luas athraithe níos tapúla, shroich sciar na bhfeidhmeannach ar mná iad i dtíortha cuóta (23.0 %) leibhéal cosúil leis an leibhéal sna grúpaí tíortha a bhfuil bearta boga acu (24.3 %) agus sna tíortha nach bhfuil aon ghníomhaíocht acu (22.4 %) in ainneoin gur thosaigh siad ó sciar níos ísle d'fheidhmeannaigh ar mná iad in 2019 (12.9 % vs. 17.7 % agus 19.6 %, faoi seach).

Fíor 8: Sciar na mban i measc comhaltaí feidhmiúcháin an dá chomhlacht cinnteoireachta is airde de na cuideachtaí liostaithe is mó in AE-27, de réir an chineáil gníomhaíochta, Deireadh Fómhair 2012 go Deireadh Fómhair 2024

Foinse: ríomhanna dílse bunaithe ar shonraí ó Bhunachar Sonraí Staitisticí Inscne EIGE **Nótaí:** Áirítear sa ghrúpa cuótaí Ballstáit ag a bhfuil cuótaí inscne náisiúnta de réir a chéile bunaithe ar bhliain an ghlactha: an Bheilg, an Fhrainc agus an Iodáil ó 2011 i leith; An Ghearmáin ó 2015 i leith; an Ostair agus an Phortaingéil ó 2017 i leith; An Ghréig ó 2020 i leith; an Ísiltír ó mhí Aibreáin 2022 i leith; agus an Spáinn ó mhí Lúnasa 2024 i leith. I gcásanna ina bhfuil roinnt beart ann, úsáidtear an bhliain ghlactha is luaithe chun tíortha sa ghrúpa ábhartha a chatagóiriú. Féach an larscríbhinn le haghaidh sonraí.

Cé gur mná iad níos mó ná 30 % de chomhaltaí boird anois, tá líon na mban i bpoist mar chathaoirligh bhoird nó mar phríomhoifigigh feidhmiúcháin (8.8 % agus 8.5 %, faoi seach) fós íseal.

Chomh maith leis sin, in 2024, lean fir de bheith níos líonmhaire ná mná sa chinnteoireacht in institiúidí airgeadais. Cé go raibh gach ceann de thrí institiúid airgeadais an Aontais faoi stiúir ban, i gcomparáid le dhá cheann in 2023¹⁶¹, tá ceannas fós ag fir ar bhoird na n-institiúidí sin, a bhfuil 84.7 % (79.7 % in 2023) de shuíocháin bhoird acu, rud a chiallaíonn gur thit sciar na mban ó 20.3 % in 2023 go 15.3 % in 2024.¹⁶²

Ar an leibhéal náisiúnta, tháinig méadú go 32 % ar líon na mban i bpríomhphoist chinnteoireachta (i.e. comhaltaí de na comhlachtaí cinnteoireachta is airde) sna bainc cheannais i gcomparáid le 29.3 % in 2023¹⁶³. Tá 36.2 % de phoist leas-ghobharnóra ag mná freisin, i gcomparáid le 37.5 % in 2023.¹⁶⁴ Ar an leibhéal náisiúnta, níl ionadaíocht chothrom inscne i measc na mban agus na bhfear i mbanc ceannais ach sé Bhallstát (an Liotuáin, an Fhrainc, Lucsamburg, an Iodáil, an Phortaingéil agus Éire). Nuair a bhreathnaímid ar ghobharnóirí na mbanc ceannais sna Ballstáit, tá gobharnóir baineann ceaptha ag an Spáinn in 2024 agus tá na 26 ghobharnóir eile fós ina bhfir, mar a bhí in 2023.¹⁶⁵

Thairis sin, de réir Fhaireachán Sheomra Boird na Seirbhísí Airgeadais Eorpacha ag Bliain Eorpach na hÓige, tá an bhearna phá idir na hinscní ag leathnú do chomhaltaí neamhfheidhmiúcháin boird in earnáil na seirbhísí airgeadais: Íocadh 36 % níos lú le mná ná fir ar an meán in 2023 ar bhoird banc,

161 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí Inscne EIGE. Rinneadh an nuashonrú is déanaí air i mí Iúil 2024. [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? gnó agus airgeadas? airgeadas? Institiúidí airgeadais Eorpacha: uachtarán nó cathaoirleach.](#)

162 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí Inscne EIGE. Rinneadh an nuashonrú is déanaí air i mí Iúil 2024. [Táscaire: Institiúidí airgeadais Eorpacha: uachtarán agus comhaltaí? Bunachar Sonraí Staitisticí Inscne? An Institiúid Eorpach um Chomhionannas Inscne.](#)

163 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí Inscne EIGE. Rinneadh an nuashonrú is déanaí air an 6 Nollaig 2024 [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? gnó agus airgeadas? airgeadas? Bainc cheannais: comhaltaí de na príomhchomhlachtaí cinnteoireachta go léir.](#)

164 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí Inscne EIGE. An 6 Nollaig 2024 an uair dheireanach a tugadh cothrom le dáta é. [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? gnó agus airgeadas? airgeadas? Bainc cheannais: leas-ghobharnóirí/leas-ghobharnóirí.](#)

165 Foinse: Bunachar Sonraí Staitisticí Inscne EIGE. An 6 Nollaig 2024 an uair dheireanach a tugadh cothrom le dáta é. [Táscaire: mná sa chinnteoireacht? gnó agus airgeadas? airgeadas? Bainc cheannais: gobharnóirí.](#)

árachóirí agus bainisteoirí sócmhainní, i gcomparáid le héagothromaíocht 31 % in 2019. Íoctar níos lú le mná agus iad ag fónamh ar choistí boird amhail iniúchóireacht agus ainmniúchán. Tá leath dá gcomhghleacaithe ar fir iad á thuilleamh ag cathaoirligh na gcoistí ar mná iad agus tá 75 % níos lú á thuilleamh ag comhaltaí an choiste. Idir an dá linn sna Stáit Aontaithe agus i gCeanada, laghdaigh an bhearna idir pá seomra boird fireann agus baineann in 2023 ó 2019, go 5 % ó 7 %, fuair EY amach. Thuill mná beagnach an oiread agus is fir nuair a ceapadh iad chun cathaoirligh nó baill de choistí boird i Meiriceá Thuaidh.

Tá mná faoi ghannionadaíocht san fhiontraíocht freisin, ós rud é nach mná iad ach 32 % de dhaoine féinhostaithe an Aontais. Níl iontu ach 31 % d'fhiontraithe nuathionscanta, lena n-áirítear i réimse na domhainteicneolaíochta. Chun tacú le mná atá i gceannas ar ghnólachtaí nuathionscanta domhainteicneolaíochta, sheol cuibhreannas Women TechEU dhá ghlaó in 2024. Faigheann¹⁶⁶ gach gnólacht nuathionscanta a roghnaítear deontas EUR 75 000. Seoladh an scéim Women TechEU mar scéim phíolótach in 2021 agus rinneadh tionscnamh iomlán di in 2022¹⁶⁷. Tacaíonn an scéim le gnólachtaí nuathionscanta luathchéime domhainteicneolaíochta Eorpacha ar feadh 6 mhí ar a laghad tráth a chuirtear isteach í, ar mná a bhunaigh iad nó a chomhbhunaigh iad, agus a bhfuil post ardbhainistíochta acu (príomhoifigeach feidhmiúcháin, príomhoifigeach teicneolaíochta, príomhoifigeach eolaíochta, nó a choibhéis). Chomh maith leis na deontais, is féidir le bunaitheoirí ban tairbhe a bhaint freisin as cóitseáil, meantóireacht, líonrú agus oiliúint spriocdhírith faoi Chlár Ceannaireachta Ban na Comhairle Nuálaíochta Eorpaí (CNE).¹⁶⁸

Chun rannpháirtíocht na mban sa nuálaíocht faoi CNE a chur chun cinn, cuireadh roinnt beart chun feidhme i gcomhréir leis an Ráiteas maidir le hInscne agus Campa; Éagsúlacht in CNE a d'fhoilsigh Bord CNE.¹⁶⁹ Is é is aidhm do na bearta sin éiceachóras nuálaíochta níos cuimsithí agus níos éagsúla a chothú. Déantar rannpháirtíocht príomh-imscrúdaitheoirí agus comhordaitheoirí ban i dtionscadail CNE a rianú go dlúth freisin, agus cuibhreannais atá faoi stiúir ban i mbun aistrithe. In 2024, chun tacú le fás bunaitheoirí ban i ngnólachtaí nuathionscanta domhainteicneolaíochta, chuir Clár Ceannaireachta Ban CNE deiseanna oiliúna, meantóireachta agus líonraithe ar fáil d'fhiontraithe ban agus do thaighdeoirí ban atá ag lorg poist cheannaireachta sa ghnó.

I dteannta na mbeart sin, maoiníonn CNE GENDEX, treoirthionscadal ar cuireadh tús leis in 2024 chun sonraí inscne agus éagsúlachta a bhailiú agus a anailísiú ar fud éiceachóras na nuálaíochta agus chun innéacs inscne agus éagsúlachta a chruthú.¹⁷⁰ Tá tús curtha ag CNE le gníomhaíocht soláthair maidir leis an mbearna infheistíochta idir na hinscní, arb é is aidhm di sonraí éagsúlachta a bhailiú, a chomhchuibhiú agus a chomhroinnt ar fud éiceachóras na nuálaíochta, lena n-áirítear ar leibhéal CNE agus ar leibhéal an Aontais, agus in earnáil an chaipitil fiontair. Cuideoidh sé sin le bonnlínte a fhorbairt, le faireachán a dhéanamh ar dhul chun cinn, agus le bonn eolais a chur faoi ghníomhaíochtaí spriocdhírith chun éagsúlacht agus cuimsiú a chur chun cinn san éiceachóras nuálaíochta.

Ina theannta sin, seoladh glao ar iarratais le haghaidh Dhuais an Aontais do Nuálaithe Ban in 2024. Leis an duais seo, déantar ceiliúradh ar na fiontraithe ban atá taobh thiar de na nuálaíochtaí is

166 <https://womentecheuropa.eu/>

167 Is é is aidhm don chuid Éiceachórais Nuálaíochta Eorpacha den chlár oibre Fís Eorpach, i measc nithe eile, ceannaireacht agus tallann na mban sa nuálaíocht a chur chun cinn, lena n-áirítear an teicneolaíocht dhomhain, chun éiceachórais nuálaíochta níos cothroime, níos cuimsithí agus níos rathúla a thógáil san Aontas.

168 https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/bas/eic-women-leadership-programme_en

169 https://eic.ec.europa.eu/document/download/8d2b88ac-2516-4f03-bc10-f3e5641ecdf1_en?filename=EIC_Gender_Diversity%20statement_June%202021.pdf

170 <https://eurogendex.org/>

ceannródaíche san Eoraip, agus bronnfar naoi nduais i dtrí chatagóir¹⁷¹. Bronntar an duais ar mhná a bhfuil a nuálaíochtaí suaiteacha ag spreagadh athrú dearfach do dhaoine agus don phláinéad.

Tá mná go mór faoi ghannionadaíocht san infheistíocht freisin, agus níl ach 9 % d'infheisteoirí ina mná, de réir thuarascáil She Figures 2024. Ina theannta sin, tá bacainní suntasacha fós roimh mhná maidir le rochtain a fháil ar mhaoiniú, mar fhiontraiithe agus mar infheisteoirí araon. D'ainneoin fianaise go dtagann torthaí láidre as gnólachtaí nuathionscanta faoi stiúir ban, ní infheistítear ach codán den chaipiteal fiontair san Aontas i gcuideachtaí a bhunaigh mná nó a chomhbhunaigh mná.

Claontachtaí struchtúracha, patrúin infheistíochta a bhfuil col riosca ag baint leo, agus easpa cinnteoirí éagsúla san earnáil airgeadais

rannchuidíonn institiúidí agus cistí caipitil fiontair leis an mbearna leanúnach sin. Le Clár InvestEU, tugadh isteach, den chéad uair, critéir inscne a bhfuil feidhm acu maidir le hidirghabhálaithe airgeadais cothromais. Díríonn na critéir ar éagsúlacht inscne i gcistí caipitil fiontair agus cothromais phríobháidigh ar leibhéal éagsúla cinnteoireachta (bainistíocht shinsearach, coistí infheistíochta). Ní mór do 25 % ar a laghad d'idirghabhálaithe airgeadais a fhaigheann tacaíocht ó InvestEU trí Ghrúpa an Bhainc Eorpaigh Infheistíochta (príomh-chomhpháirtí cur chun feidhme) na critéir inscne a chomhlíonadh¹⁷². De réir na gcéad torthaí cur chun feidhme, sáraíodh an sprioc 25 % cheana féin.

Thairis sin, lean Mol Comhairleach InvestEU de sheirbhísí comhairleacha a sholáthar a bhaineann le hinscne, lena n-áirítear tríd an gComhdháil bhliantúil maidir le Cothromas a Chumhachtú d'infheisteoirí ban, clár meantóireachta do bhainisteoirí cistí, staidéar a seoladh¹⁷³ le déanaí maidir le táirgí airgeadais ag bainc agus iasachtóirí eile ina ndírítear ar mhná agus ar ghnólachtaí atá faoi stiúir ban, agus clár oiliúna do bhainc maidir le saincheisteanna inscne atá le seoladh i mí an Mhárta 2025.

Chun na gníomhaíochtaí sin a chomhlánú, in 2024 sheol an Coimisiún Líonra Eorpach na nInfheisteoirí atá Comhfhiosach ó thaobh Inscne de WomenINvestEU¹⁷⁴. Tugann an líonra príomhghníomhaithe le chéile ó gach cearn den slabhra soláthair infheistíochta, agus é mar sprioc choiteann acu infheistíocht atá dírithe ar inscne a mhéadú chun go mbeidh i bhfad níos mó gnólachtaí atá faoi stiúir ban in ann rochtain a fháil ar infheistíocht ar fud na hEorpa. Cuirfidh an líonra deiseanna ar fáil do bhaill naisc a chruthú agus teagmháil a dhéanamh lena chéile trí imeachtaí líonraithe, chomh maith le bealaí nua a chruthú do mhná dul isteach san earnáil agus a bheith ina gcinnteoirí. Le linn an tionscadail, beidh sé d'aidhm ag WomenINvestEU freisin oideachas a chur ar fáil agus feachtas a mhúscailt maidir leis na tairbhí a bhaineann le hinfeistíocht atá dírithe ar inscne, agus príomhghníomhaithe ó gach cearn den Eoraip a spreagadh san iarracht aghaidh a thabhairt ar an neamhionannas, agus ag an am céanna níos mó ban a earcú agus a chumhachtú chun gairm san airgeadas a shaothrú.

171 https://eic.ec.europa.eu/eic-prizes/european-prize-women-innovators-powered-eic-eit_en

172 Faoi InvestEU, meastar go gclóinn ciste leis na critéir inscne má chomhlíonann sé ceann amháin ar a laghad de na príonsabail seo a leanas: tá an fhoireann bainistíochta comhdhéanta d'aon trian ar a laghad de chomhpháirtithe ar mná iad, déanann a foireann infheistíochta sinsearaí foráil maidir le 40 % ar a laghad d'ionadaíocht na mban, nó cuirtear 40 % ar a laghad d'ionadaíocht na mban ar fáil ina coiste infheistíochta.

173 <https://engage.eif.org/diversity-inclusion/mentorship>

174 <https://women-invest.ec.europa.eu/>

Monaraíocht an Ghinearáil

Tá sé ríthábhachtach breithnithe inscne a chomhtháthú i mbeartais uile an Aontais, i.e. príomhshruthú inscne, chun comhionannas inscne a bhaint amach. Leagtar béim i straitéis 2020-2025 um chomhionannas inscne ar phríomhshruthú inscne mar phríomhuirlis chun athdháileadh cothrom cumhachta, tionchair agus acmhainní a chur chun cinn, agus chun comhdheiseanna a áirithiú do mhná, d’fhir, do chailíní agus do bhuachaillí ina n-éagsúlacht uile. Thairis sin, cinntíonn sé freisin nach dtreisíonn beartais neamhionannais inscne atá ann cheana trí thimpiste.

Le linn 2024, lean an Coimisiún de chomhionannas inscne a phríomhshruthú ar fud réimsí beartais an Aontais amhail sláinte, taighde agus nuálaíocht agus oideachas.¹⁷⁵ Lean rúnaíocht Thascfhórsa an Choimisiúin um Chomhionannas de thacaíocht a thabhairt do phríomhshruthú inscne, mar chuid de phríomhshruthú comhionannais níos leithne trí fheasacht a mhúscailt, oiliúint ábhartha a chur ar fáil, agus obair na gComhordaitheoirí Comhionannais a éascú. Dhírigh na Comhordaitheoirí Comhionannais sin, atá gníomhach i ngach Ard-Stiúrthóireacht nó seirbhís de chuid an Choimisiúin chomh maith leis an tSeirbhís Eorpach Gníomhaíochta Seachtraí, ar bhreithnithe comhionannais a chomhtháthú i dtionscnaimh bheartais an Choimisiúin agus ina bhfeidhmiú inmheánach, de réir a bpleananna oibre príomhshruthaithe comhionannais.

Comhionannas inscne i réimsí beartais éagsúla de chuid an Aontais

Ceann de na hábhair inní is práinní don tsochaí sna blianta amach romhainn is ea bealach a aimsiú chun an t-athrú aeráide a bhainistiú. Mar a luaitear sa Teachtaireacht maidir le rioscaí aeráide a bhainistiú — daoine agus rathúnas a chosaint, ‘is iad na daoine atá i staideanna leochaileacha is mó a bhraitheann rioscaí aeráide mar gheall ar raon tosca socheacnamaíoch amhail ioncam, inscne, aois, míchumas, sláinte agus eisiámh sóisialta (a dhéanann difear go háirithe d’imircigh, do mhionlaigh eitneacha, agus do phobail dhúchasacha). Leis na míbhuntáistí atá ann cheana, laghdaítear an cumas téarnamh ó thubaistí arb í an aeráid is cúis leo’¹⁷⁶.

I mí Dheireadh Fómhair 2024, d’fhoilsigh EIGE tuarascáil ina leagtar amach 12 dhea-chleachtas maidir le príomhshruthú inscne i mBeartas an Chomhaontaithe Ghlais don Eoraip.¹⁷⁷ Cé go léiríonn na dea-chleachtas sin go bhfuil príomhshruthú inscne á chur chun feidhme i réimsí éagsúla beartais an Chomhaontaithe Ghlais don Eoraip, cuirtear i dtábhacht sa tuarascáil go bhfuil gá le tuilleadh feabhais ar leibhéal an Aontais agus ar leibhéal na mBallstát araon chun straitéisí príomhshruthaithe inscne a leabú go héifeachtach agus chun uirlisí ábhartha a úsáid.

Mar chuid de thionscadal GREENA,¹⁷⁸ d’fhorbair EIGE sraith straitéisí céim ar chéim chun meastóireacht inscne-fhreagrúil a dhéanamh ar an dul chun cinn i dtreo na gcuspóirí a bhaineann le

175 Féach [an Tascfhórsa um Chomhionannas de chuid an Choimisiúin Eorpaigh — An Coimisiún Eorpach](#)

176 Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on Managing climate risks — protection people and prosperity [Teachtairacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún maidir le rioscaí aeráide a bhainistiú — daoine agus rathúnas a chosaint], COM(2024)91 final.

177 https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/good-practices-gender-mainstreaming-european-green-deal-towards-more-gender-equal-and-greener-europe?language_content_entity=en

178 Tá cineálacha cur chuige agus uirlisí praiticiúla á bhforbairt ag tionscadal GREENA chun ábhair inní maidir leis an gcomhshaoil agus maidir le gníomhú ar son na haeráide mar aon le saincheisteanna comhionannais inscne a chomhtháthú i meastóireachtaí ag an am céanna.

comhionannas inscne a leagtar amach i mbeartais, i gcláir agus i dtionscadail le haghaidh todhchaí comhshaoil agus inbhuanaithe do chách. ¹⁷⁹ Tá samplaí sa tsraith straitéisí ó cheithre réimse beartais — iompar, fuinneamh, talmhaíocht agus an geilleagar ciorclach — agus cuidíonn sí le himpleachtaí inscne a bhaineann le saincheisteanna comhshaoil a shainaitheint.

Tugtar aird chuí i gCreat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide (UNFCCC) ar an bhfreagrúlacht inscne sa ghníomhú ar son na haeráide. In 2024, d'ullmhaigh na Ballstáit agus an Coimisiún Eorpach i gcomhpháirt aighneacht le haghaidh athbhreithniú deiridh UNFCCC ar an dul chun cinn i gcur chun feidhme na ngníomhaíochtaí atá i bPlean Gníomhaíochta Inscne 2019-2024 agus ar an obair a dhéanfar amach anseo maidir le hinscne agus leis an athrú aeráide. Faoi GAP a tugadh i gcrích, chomhaontaigh na páirtithe i gComhaontú Pháras cuspóirí agus gníomhaíochtaí a leagan síos i gcúig réimse tosaíochta arb é is aidhm dóibh: (i) eolas agus tuiscint ar ghníomhú inscne-fhreagrúil ar son na haeráide a chur chun cinn; (ii) na cuspóirí agus na gníomhaíochtaí sin a phríomhshruthú go comhleanúnach in UNFCCC agus in obair na bpáirtithe, na rúnaíochta, eintitis na Náisiún Aontaithe agus na ngeallsealbhóirí uile ar gach leibhéal; agus (iii) rannpháirtíocht iomlán, chomhionann agus fhóinteach na mban i bpróiseas UNFCCC a áirithiú.

Is tionscadal tras-náisiúnta é 'Príomhshruthú inscne a neartú i mbeartais aeráide an Aontais' (WomenInClimate) a chistítear ó ghlaó ar thograí maidir le rannpháirtíocht agus rannpháirtíocht shaoránaigh CERV, ¹⁸⁰ faoi stiúir Bhrúgrúpa Mhná na hEorpa. Cuireadh tús leis an tionscadal in 2024. Is é is aidhm dó teachtaireachtaí na mban a chur in iúl agus réitigh chuimsitheacha a mholadh do chinnteoirí, chomh maith le faisnéis agus sonraí cuimsitheacha a chur ar fáil do chinnteoirí chun beartais aeráide éifeachtacha a fhreagraíonn do chúrsaí inscne a mhúnlú. Téann sé i dteagmháil le heagraíochtaí na sochaí sibhialta i 6 Bhallstát de chuid an Aontais: an Ísiltír, an Bhulgáir, an Rómáin, an tSeicia, an Phortaingéil agus an Fhionlainn.

De réir staidéar a d'fhoilsigh an Coimisiún Eorpach in 2024 dar teideal Gender balance in the R&I field to improve the role of women in the energy transition [Cothromaíocht inscne i réimse an taighde agus an taighde; nuálaíocht chun feabhas a chur ar ról na mban san aistriú fuinnimh], ní ¹⁸¹ mná iad ach 25 % de lucht saothair eanáil fuinnimh an Aontais agus 22 % de na róil taighde agus nuálaíochta. Chun cothromaíocht inscne íosta a bhaint amach faoi 2050, meastar sa tuarascáil go bhfuil gá le 200,000 bean breise in eanáil an fhuinnimh. I ndáil leis an méid sin, tá aird níos mó á tabhairt ar chomhionannas in eanáil an fhuinnimh freisin. In 2024, chuaigh 11 chomhalta nua isteach san Ardán Comhionannais don Eanáil Fuinnimh, rud a thug an bhallraíocht iomlán go 39 gcomhalta. Sheol an Coimisiún Eorpach an t-ardán in 2021 agus is spás é do pháirtithe leasmhara fuinnimh chun dea-chleachtais a líonrú agus a chomhroinnt chun comhionannas, éagsúlacht agus cuimsiú a chur chun cinn ina gcuid gníomhaíochtaí — chun athrú sóisialta a thabhairt amach tríd an ionad oibre ar deireadh. Cumhdaíodh i gcrúinnithe 2024 an ardáin na hábhair maidir le conas tacú le mná a bheith ina bhfiontraithe agus ina n-infhiontraithe fuinnimh inbhuanaithe, chomh maith le conas an intleacht shaorga (IS) a úsáid in eanáil an fhuinnimh ar bhealach freagrach agus neamh-idirdhealaitheach. ¹⁸² Molann na balleagraíochtaí, atá lonnaithe i 13 Bhallstát éagsúla, bearta praiticiúla éagsúlachta agus cuimsithe agus tuairiscíonn siad go rialta maidir lena gcur chun feidhme. Ar deireadh, le linn na Seachtaine Eorpaí um Fhuinneamh Inbhuanaithe (EUSEW), bhuaigh Rita Gomes Gradam EUSEW Women in Energy, a bhfuil réitigh ghréine athshainithe aici

179 <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-responsive-evaluation-greena>

180 <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2023-citizens-civ>

181 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/feac18b5-dd44-11ee-b9d9-01aa75ed71a1/language-en>

182 https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-strategy/equality-platform-energy-sector/news-and-events_en

sa Phortaingéil¹⁸³. Tugann Gradam EUSEW na mBan san Fhuinneamh aitheantas do mhná a stiúránn gníomhaíochtaí den scoth a chuidíonn leis an aistriú chuig fuinneamh glan a chur chun cinn san Eoraip. Dírionn sé go háirithe ar iarrachtaí chun an clár oibre maidir le príomhshruthú inscne a chur chun cinn agus chun tacú le comhionannas agus comhdheiseanna in earnáil an fhuinnimh.

An 21-22 Feabhra 2024, rinne an Ísiltír agus an tSlóivéin comhóstáil ar sheimineár maidir leis na sineirgí idir comhionannas inscne agus gníomhú ar son na haeráide sa Háig. Breithníodh sa seimineár bealaí chun cur chuige claochlaitheach a bhaint amach chun todhchaí ghlas atá comhionann ó thaobh inscne de a chinntiú. Cumhdaíodh roinnt príomhthopaicí comhionannais inscne sa phlé, go háirithe a thábhachtaí atá sonraí atá imdhealaithe ó thaobh inscne de agus sonraí trasnacha, feabhas a chur ar ról na mban in ábhair agus i bpoist eolaíochta, teicneolaíochta, innealtóireachta agus matamaitice (ETIM), agus ceannaireacht na mban a chur chun cinn chun aistriú cóir atá cothrom ó thaobh inscne de a áirithiú¹⁸⁴.

I réimse na hImirce, tá Comhshocrú an Aontais maidir le hImirce agus Tearmann, ina bhfuil 10 n-ionstraim dlí, ar cheann de na forbairtí is tábhachtaí, agus glacadh é i mí na Bealtaine 2024.¹⁸⁵ Le chéile, bunaíodh leis an tsraith athchóirithe bunús dlí nua le haghaidh bealach níos cothroime agus níos éifeachtúla chun imirce a bhainistiú agus cearta bunúsacha iarrthóirí tearmainn agus tairbhíthe cosanta idirnáisiúnta á gcosaint ag an am céanna.

Maidir le gné na hinscne, ní mór riachtanais shonracha grúpaí leochaileacha, lena n-áirítear mná agus cailíní, a chur san áireamh sa Chomhshocrú. Déantar foráil ann maidir le cur chuige atá íogair ó thaobh inscne de agus iarratais ar thearmann á measúnú agus dálaí glactha á soláthar, amhail cóiríocht nó cúram sláinte. Thairis sin, cinntítear leis an gComhaontú go n-aithnítear mná agus cailíní a mbíonn orthu aghaidh a thabhairt ar fhoréigean inscnebhunaithe, amhail foréigean gnéasach, gáinneáil, agus ciorrú ball giniúna ban, mar mhná atá an-leochaileach agus go gcuirtear an cúram is gá ar fáil dóibh.

I mí Lúnasa 2024, sheol Cuideachta Idirthurais Phoiblí Phrág, i gcomhar leis an eagraíocht neamhrialtasach Konsent agus le hOifig Rialtas na Seicia, feachtas feasachta poiblí dar teideal ‘Ní bhaineann ciapadh le hiompar poiblí. Nó áit ar bith eile’¹⁸⁶. Bhí sé d’aidhm ag an tionscnamh ciapadh a laghdú trí oideachas a chur ar phaisinéirí maidir le conas iompar arb ionann é agus ciapadh a aithint agus iad a spreagadh chun idirghabháil a dhéanamh má thagann siad ar an eolas faoi iompar den sórt sin. Cuireadh póstaer feachtais ag 150 áit ar fud Phrág, lena n-áirítear stadanna bus chomh maith leis na busanna agus na tramanna. Léirítear i dtuarascálacha go bhfuil an feachtas feicthe ag an gcúigiú cuid de dhaonra na Seice, agus dar le 66 % díobh go bhfuil sé úsáideach (79 % de mhná agus 52 % d’fhir). I bhfianaise a ratha, thacaigh Comhairle an Rialtais um Chomhionannas Inscne leis an bhfeachtas agus mhol sí d’údaráis áitiúla eile é a ghlacadh chun ciapadh i gcathracha eile sa tSeicia a chomhrac.

I réimse an iompair, d’fhorbair agus d’fhoilsigh an Coimisiún lámhleabhar in 2024 maidir le príomhshruthú comhionannais san iompar.¹⁸⁷ Ba cheart go gcuideodh an lámhleabhar leis an bhfoireann agus le páirtithe leasmhara seachtracha araon comhionannas a leabú i gceapadh beartas

183 https://sustainable-energy-week.ec.europa.eu/awards/eusew-2024-awards-winners_en#:~:text=Rita%20Gomes%20won%20the%20award,clean%20energy%20transition%20in%20Europe

184 https://commission.europa.eu/publications/eu-mutual-learning-programme-gender-equality-synergies-between-gender-equality-and-climate-action_en

185 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en

186 <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/aktuality/tz-rada-vlady-pro-rovnost-zen-a-muzu-podporila-a-doporucila-kampan-proti-sexualnimu-obtezovani-v-doprave-dalsim-uzemnim-samospravnym-celkum-215750/>

187 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e8600d42-31e7-11ef-a61b-01aa75ed71a1/language-en>

iompair. Lean an Coimisiún de thacaíocht a thabhairt do ghníomhaíochtaí líonra Eorpach na nAmbasadóirí le haghaidh #DiversityInTransport, chun feasacht a mhúscailt agus chun athrú a spreagadh ar an leibhéal áitiúil agus ar leibhéal na cuideachta. Lean an Coimisiún freisin de thacaíocht a thabhairt do ‘Mná in Iompar — Ardán an Aontais le haghaidh athraithe’, lena dtugtar le chéile páirtithe leasmhara iompair atá tiomanta d’fhostaíocht na mban in iompar a mhéadú agus lena n-éascaítear malartú dea-chleachtas¹⁸⁸. Tá na tionscnaimh sin mar chuid den Straitéis um an tSoghluaiستهacht Inbhuanaithe agus Chliste¹⁸⁹ agus is é is aidhm dóibh tarraingteacht na hearnála iompair a mhéadú agus aghaidh a thabhairt ar ghanntanais foirne in earnáil atá ag dul in aois nach bhfuil mórán éagsúlachta ag baint léi.

Is féidir leis an bhforbairt a rinneadh le déanaí in earnáil na sláinte a bhaineann le dul chun cinn i sonraí sláinte digiteacha agus i dteicneolaíochtaí ceannródaíocha amhail IS agus teicneolaíochtaí ríomhaireachta ardfeidhmíochta tacú le sásraí scagtha níos fearr agus le caighdeánú cúraimí ach ní mór iad a dhearadh go cuí chun claontacht fhéideartha a sheachaint.¹⁹⁰ Bunaíodh an Tionscnamh Eorpach um Íomháu Ailse in 2022 chun ‘atlas’ an Aontais d’íomhánna a bhaineann le hailse a fhorbairt agus chun íomhánna anaithnidithe a chur ar fáil d’ospidéal, do thaighdeoirí agus do nuálaithe. D’éirigh go hiontach leis in 2024: mar bhunchloch an tionscnaimh, seachadadh an chéad leagan de bhonneagar digiteach i mí Mheán Fómhair 2024 leis an mbonneagar cónasctha Eorpach le haghaidh sonraí íomhánna ailse, a d’fhorbair tionscadal na Cónaidhme Eorpaí um Íomhánna Ailse. Ó mhí na Samhna 2024 i leith, bhí 47 dtacar sonraí sa chatalóg ina raibh níos mó ná 35 000 ábhar san iomlán.

In 2024, seoladh treoirstaidéir le haghaidh roinnt tionscadal arna gcistiú ag an Aontas a rannchuidíonn le cur chun feidhme an Mholta ón gComhairle maidir le scagthástáil ailse¹⁹¹. Rinne an tionscadal SOLACE (scagthástáil ailse scamhóg a neartú san Eoraip) staidéar píolótach chun feabhas a chur¹⁹² ar rannpháirtíocht na mban i gcláir scagthástála ailse scamhóg, ós rud é go bhfuil siad faoi ghanionadaíocht i bhformhór na dtrialacha cliniúla¹⁹³. Rinneadh ábhar sonrach múscailte feasachta lena ndírítear ar mhná agus lena gcuirtear chun suntais gurb í ailse scamhóg an phríomhchúis le básanna ailse do mhná, a dháileadh ar na suíomhanna staidéir píolótacha i 10 mBallstát de chuid an Aontais le linn 2024.

Seoladh tionscadal EUCanScreen, lena gcuirtear cláir scagthástála ailse chun feidhme, i mí an Mheithimh 2024 i 29 dtír agus beidh sé ar siúl ar feadh 4 bliana¹⁹⁴. Déanfaidh sruth oibre tábhachtach amháin den tionscadal scrúdú ar bhacainní aonair agus córasacha ar scagthástáil ailse ceirbheacs agus cíche.

An 21 Meitheamh 2024, ghlac an Chomhairle an Moladh ón gComhairle maidir le hailsí atá inchoiscthe trí vacsaíniú¹⁹⁵ bunaithe ar an togra ón gCoimisiún ó mhí Eanáir 2024. Is é is aidhm

188 https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/social-issues-equality-and-attractiveness-transport-sector/equality/women-transport-eu-platform-change_en

189 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/AUTO/?uri=CELEX:52020DC0789>

190 <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cancer-imaging>

191 Moladh ón gComhairle an 9 Nollaig 2022 maidir le cosc a neartú trí luathbhrath: Cur chuige nua de chuid an Aontais maidir le scagthástáil ailse a chuirtear in ionad Mholadh 2003/878/CE 2022/C 473/01 ón gComhairle, IO C 473, 13.12.2022, lch. 1.

192 https://health.ec.europa.eu/non-communicable-diseases/cancer/europes-beating-cancer-plan-eu4health-financed-projects/projects/solace_en

193 <https://europeanlung.org/solace/2024/08/23/updates-from-solace-pilots/>

194 https://hadea.ec.europa.eu/news/three-new-eu4health-joint-actions-fields-cancer-mental-health-and-medical-ionising-radiations-2024-08-09_en

195 Moladh ón gComhairle an 21 Meitheamh 2024 maidir le hailsí atá inchoiscthe trí vacsaíniú, (C/2024/4259).

don Mholadh cabhrú leis na Ballstáit borradh a chur faoi ghlacadh an vacsaínithe in aghaidh papalómaivíreas daonna i measc cailíní agus buachaillí araon.

Sa tSualainn, tá coimisiún comhphárteach curtha ar bun ag 10 ngníomhaireacht rialtais faoi cheannaireacht Gníomhaireacht Sláinte Poiblí na Sualainne, lena n-áirítear an Bord Náisiúnta Sláinte agus Leasa, Gníomhaireacht na Sualainne um an Óige agus an tSochaí Shibhialta, agus Gníomhaireacht Imirce na Sualainne, agus é de chúram orthu éagothromaíochtaí sláinte laistigh den daonra a fhritháireamh. Coimisiúnaíodh iad chun sláinte agus cearta gnéis agus atáirgthe a neartú agus a chur chun cinn ag díriú ar limistéir gheografacha ina bhfuil drochdhálaí socheacnamaíochta agus leitheadúlacht ard, mar shampla, srianta ar ghnéasacht daoine aonair nó an ceart atá ag duine comhpháirtí a roghnú gan bhac. Ritheann an tionscadal ó 2024 go 2027 agus cosnaíonn sé thart ar SEK 31 mhilliún.¹⁹⁶

I réimse an spóirt, torthaí ó ‘All In Plus: Comhionannas Inscne Níos Mó a Chur Chun Cinn sa Spóirt’, leagtar béim sa tionscadal comhphárteach idir an tAontas agus Comhairle na hEorpa ar dhul chun cinn agus ar éagothromaíochtaí leanúnacha sa chomhionannas inscne ar fud spóirt na hEorpa. Tá an tuarascáil bunaithe ar shonraí a bailíodh i 21 dlínse agus soláthraítear anailís chuimsitheach inti ar chomhionannas inscne i sé phríomhréimse¹⁹⁷.

Glacadh Plean Oibre nua an Aontais don Spóirt 2024-2027,¹⁹⁸ ina liostaítear ‘timpeallacht shábháilte sa spóirt’ agus ‘comhionannas inscne’ mar réimsí tosaíochta.¹⁹⁹ Ina theannta sin, i mí Aibreáin 2024, bhí seisiún ag Fóram Spóirt an Aontais le lúthchleasaithe ban maidir le comhionannas inscne. Le linn an Fhórait, bronnadh an duais #BeEqual ar Idrætsforbund na Danmhairge le haghaidh tionscadal a bhfuil sé d’aidhm aige cailíní a bhfuil cúlra mionlaigh eitnigh acu a chur san áireamh agus iad a chumhachtú chun dul isteach i gclubanna spóirt²⁰⁰. Ina theannta sin, comhlánaíodh na hiarrachtaí sin le tionscadail arna gcistiú ag an Aontas, tionscadal den sórt sin de chuid Fís Eorpach dar teideal ‘SUPPORTER’²⁰¹. Le buiséad EUR 1 mhilliún, tá an tionscadal seo ag tacú le hocht n-institiúid ardoideachais spóirt ó Lár agus Oirthear na hEorpa chun a bpleananna comhionannais inscne trasnacha, nuálacha, cuimsitheacha agus tionchair féin a fhorbairt, lena dtugtar aghaidh go sainráite ar fhoréigean inscnebhunaithe agus ar ghnéaschiapadh. Tá go leor cúrsaí oiliúna curtha ar fáil aige, atá fós inrochtana ar líne, maidir le bailiú sonraí agus anailís ar fhoréigean inscnebhunaithe sa spóirt, cumarsáid chuimsitheach, agus freisin na féidearthachtaí atá ag an spóirt difríocht a dhéanamh san fhoréigean inscnebhunaithe san ardoideachas spóirt.²⁰²

Sa Fhrainc, is é is aidhm don lipéad stáit ‘Terrain d’égalité’ (‘Forais an Chomhionannais’) comhionannas inscne a chur chun cinn agus idirdhealú agus foréigean inscnebhunaithe (GBV) sa spóirt a chosc agus a chomhrac. Agus é dírithe ar mhóriméachtaí idirnáisiúnta spóirt sa Fhrainc, bronnar an lipéad ar bhonn critéar amhail tagairtí comhionannais a cheapadh agus beolíne GBV a bhunú. Cuireadh pacáiste tiomnaithe maidir le foréigean inscnebhunaithe a chosc ar fáil do gach duine a eagraíonn imeachtaí spóirt. In 2024, bronnadh an lipéad ‘Tír-raon d’Egalité’ ar choiste eagrúcháin Chluichí Oilimpeacha agus Chluichí Para-Oilimpeacha an tSamhraidh 2024 i bPáras.

Tá earnáil spáis na hEorpa ag dul in airde i dtreo an chomhionannais inscne ach tá go leor dúshlán os a comhair ó thaobh an lucht saothair de. Sainithníodh in anailís chuimsitheach go bhfuil an tionscal ag dul in aois, go bhfuil ceannas ag fir air agus go bhfuil bearna chriticiúil ann idir na

196 <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/10/satsning-for-att-starka-sexuell-och-reproduktiv-halsa-och-rattigheter-med-fokus-pa-att-na-ut-i-omraden-dar-utanforskapet-ar-stort/>

197 [Acmhainní — GACH IN: I dtreo cothromaíocht inscne sa spóirt](#)

198 <https://sport.ec.europa.eu/news/adoption-of-new-eu-work-plan-for-sport-2024-2027>

199 Faoi I: ‘Sláine agus luachanna sa spóirt’.

200 <https://sport.ec.europa.eu/news/meet-the-winners-of-the-beinclusive-eu-sport-awards-2023>

201 <https://cordis.europa.eu/project/id/101094529>

202 <https://www.supporter-project.eu/capacity-building-gender-equality/>

scileanna crua agus boga a sholáthraítear le curaclaim oideachais agus na scileanna a theastaíonn ón earnáil²⁰³.

An 7 Meitheamh 2024, d'fhoilsigh an Coimisiún tuarascáil bheartais dar teideal 'Transition pathway for the aerospace ecosystem' [Conair aistrihe d'éiceachóras an aeraspáis].²⁰⁴ Dírítear go sonrach sna 53 ghníomhaíocht a saináithníodh sa tuarascáil lena gcur chun feidhme, seacht gcinn acu ar chothroime, éagsúlacht agus cuimsiú a áirithiú in earnáil an aeraspáis, lena n-áirítear trí oideachas spriocdhírthe ó chéim luath sa phróiseas oideachais²⁰⁵.

Tá bacainní struchtúracha ar chomhionannas inscne fós ann sa taighde agus sa nuálaíocht (T&F;I). In 2024, lean clár Fís Eorpach an Choimisiúin d'fhorfheidhmiú an cheanglais atá ar iarratasóirí ó gach comhlacht poiblí agus institiúid ardoideachais plean comhionannais inscne (GEP) a bheith i bhfeidhm acu chun a bheith incháilithe do chistiú²⁰⁶.

De réir an staidéir Impact of gender equality plans across the European Research Area [Tionchar na bpleananna comhionannais inscne ar fud an Limistéir Eorpaigh Taighde], a²⁰⁷ d'fhoilsigh an Coimisiún in 2024, mar thoradh ar thabhairt isteach chritéar incháilitheachta an Phlean Comhionannais Inscne sa chlár Fís Eorpach agus forbairtí beartais ar an leibhéal náisiúnta, tháinig méadú suntasach ar líon na n-institiúidí a ghlac beartais chuimsitheacha maidir le comhionannas inscne, nó a chruthaigh nó a nuashonraíodh a bpleananna²⁰⁸. Tá PCIanna curtha chun feidhme go deonach ag roinnt eagraíochtaí príobháideacha fiú. Le critéar incháilitheachta an Phlean Comhionannais Inscne sa chlár Fís Eorpach, tugadh sainmhíniú soiléir ar a bhfuiltear ag súil leis ó PCI, cuidíodh le hiarrachtaí a chomhordú i measc páirtithe leasmhara agus éascaíodh an fhoghlaim fhrithpháirteach. Chothaigh sé sin timpeallacht taighde níos cuimsithí agus chuir sé le sprioc fhoriomlán an chomhionannais inscne i T&F;I. Ceacht tábhachtach amháin a foghlaimíodh is ea an tábhacht a bhaineann le faireachán agus meastóireacht leanúnach a dhéanamh ar PCIanna chun a áirithiú go gcuirfead chun feidhme go héifeachtach iad agus go mbainfead amach na torthaí a bhí beartaithe dóibh. Chomh maith leis sin, ní mór tuilleadh a dhéanamh chun a áirithiú go mbeidh PCIanna cuimsitheach agus go gcuirfead san áireamh trasnaíochtaí a d'fhéadfadh a bheith ann.

An 15 Bealtaine 2024,²⁰⁹ fuair trí eagraíocht acadúla agus taighde nua a bhain torthaí den scoth amach trína PCIanna a chur chun feidhme Gradaim an Aontais do Churaidh an Chomhionannais Inscne. Tá na buaiteoirí nua seo ag teacht le pobal curaidh a spreagann eagraíochtaí acadúla agus taighde eile chun a bheith ina gcuraidh comhionannais inscne iad féin, agus chun feasacht an phobail a ardú maidir leis an tábhacht a bhaineann le haghaidh a thabhairt ar chomhionannas inscne in eagraíochtaí acadúla agus taighde trí athrú institiúideach. Rinneadh cur chun feidhme PCIanna cuimsitheacha a dhreasú a thuilleadh leis an gClár WIDERA de chuid Fís Eorpach, a sheol glao ar thograí dar teideal 'Tacaíocht do chur chun feidhme pleananna cuimsitheacha um chomhionannas

203 ECFE (2023), *An Geilleagar Spáis i bhFigiúirí: Responding to Global Challenges* [Freagairt do Dhúshlán Dhomhanda], Foilsitheoireacht ECFE, Páras.

204 https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/b0ae5705-0e5f-4c4a-bbbb-26a79f32a104_en?filename=Transition%20Pathway%20%20Aerospace%20Ecosystem%20%20EN.pdf

205 Féach, mar shampla, Gníomhaíocht 53 den Chonair Aistrihe.

206 Tuilleadh eolais faoin gcritéar incháilitheachta in Fís Eorpach:

https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/democracy-and-rights/gender-equality-research-and-innovation_ga#gender-equality-plans-mar-an-eligibility-criterion-in-horizon-europe.

207 Déanaim cur síos ar phleananna comhionannais inscne ar fud an Limistéir Eorpaigh Taighde — an Coimisiún Eorpach.

208 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7ab4a0e8-749d-11ef-a8ba-01aa75ed71a1/language-en>

209 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/new-winners-announced-eu-gender-equality-champions-research-and-innovation-2024-05-15_en

inscne’, as ar eascair cistiú do thionscadail lena n-áirítear GEPINC²¹⁰, INCLUDE²¹¹ agus SEE-ERA²¹².

Fís Eorpach ‘Braisle 2: Cultúr, Cruthaitheacht agus an tSochaí Chuimsitheach’ glao ar thograí maidir le ‘Róil inscne i ngluaiseachtaí antoiseacha agus a dtionchar ar an daonlathas’, lenar maoiníodh trí thionscadal — EMMELO,²¹³ MEN4DEM,²¹⁴ agus YOU-DARE²¹⁵ – le buiséad iomlán EUR 8.6 milliún. Cuirfidh na tionscadail sin le léargais fhianaisebhunaithe agus cuir chuige nuálacha a fhorbairt chun aghaidh a thabhairt ar theacht chun cinn gluaiseachtaí antoiseacha, comhaitheanta agus náisiúnacha, agus béim á leagan ar thógáil agus ar thionchar róil inscne laistigh de na gluaiseachtaí sin. Cistíodh tionscadail bhreise chun aghaidh a thabhairt ar neamhionannais struchtúracha trí chur chuige trasnach, mar shampla taighde ar thionchair shocheacnamaíocha an uaignis. Faoi Bhraisle 3, seoladh glao ar chistiú maidir leis an radacú agus le hinscne agus buiséad EUR 3 mhilliún ag gabháil leis. Ar deireadh, ceithre thionscadal maidir le trasnachas agus comhionannas i spásanna daonlathacha dioscúrsacha agus rannpháirteacha, dar luach EUR 9.5 milliún san iomlán, chuir siad tús lena ngníomhaíochtaí in 2024: INSPIRE²¹⁶, iDEM²¹⁷, EU-CIEMBL²¹⁸, agus SINCRONY²¹⁹. Rannchuideoidh na tionscadail sin leis an daonlathas a athbheochan agus le rannpháirtíocht na saoránach a fheabhsú trí nuálaíochtaí daonlathacha a dhearadh agus a phiólóití, i gcás inar cuid lárnach den phróiseas é carnadh agus trasnú an idirdhealaithe nó an stiogmataithe a shárú.

Maidir leis an gceanglas faoi Fhís Eorpach gné na hinscne a chomhtháthú san obair thaighde agus nuálaíochta, léiríonn na sonraí is déanaí go gcuirtear gné na hinscne san áireamh anois i 81 % de thograí T & F. Tá méadú tagtha freisin ar chuspóir an chláir Fís Eorpach maidir le cothromaíocht inscne, go háirithe i gcás na mban a bhfuil príomhróil acu: Is mná iad 43.5 % de na comhaltaí ar phainéil saineolaithe (méadú ó 42 % faoi Fhís 2020) agus is mná iad 48.7 % de na comhaltaí i ngrúpaí comhairleacha (méadú ó 43 %). Chomh maith leis sin, tá méadú tagtha ar sciar na gcuibhreas atá faoi stiúir na mban ó 23 % go 31 %.

Maidir le comhionannas inscne san intleacht shaorga, lean ceithre thionscadal faoin gClár Fís Eorpach ‘Dul i ngleic le claontachtaí inscne, cine agus claontachtaí eile san intleacht shaorga (RIA)’ de dhul chun cinn suntasach a dhéanamh in 2024 maidir le claontachtaí i gcórais intleachta saorga a shainnithint agus a mhaolú. Mar shampla,²²⁰ chruthaigh tionscadal FINDHR²²¹, MAMMOth²²²,

210 <https://cordis.europa.eu/project/id/101187961>

211 <https://cordis.europa.eu/project/id/101188452>

212 <https://cordis.europa.eu/project/id/101188467>

213 <https://cordis.europa.eu/project/id/101177204>

214 <https://cordis.europa.eu/project/id/101177356>

215 <https://cordis.europa.eu/project/id/101178147>

216 <https://cordis.europa.eu/project/id/101132292>

217 <https://cordis.europa.eu/project/id/101132431>

218 <https://cordis.europa.eu/project/id/101132694>

219 <https://cordis.europa.eu/project/id/101132459>

220 <https://www.aequitas-project.eu/>. Díríonn an tionscadal ar threoirlínte agus modheolaíochtaí cothroime trí dhearadh a chruthú chun córais intleachta saorga atá saor ó chlaontacht a fhorbairt. Tá tacair sonraí shintéiseacha agus cásanna fíorúsáide ginte ag an tionscadal chun a réitigh mhaolaithe claonta a thástáil agus a bhailíochtú. In 2024, d’fhoilsigh sé modheolaíocht chuimsitheach chothrom de réir dearaidh chomh maith le tuarascáil ar an tionchar sóisialta bunaithe ar dhiagnóis laofachta

221 <https://findhr.unipi.it/>. Tá modheolaíochtaí nua forbartha ag an tionscadal chun rioscaí idirdhealaithe a fhionnadh agus chun torthaí nach bhfuil chomh claonta céanna a bhaint amach. D’éirigh le FINDHR uirlisí agus treoirlínte a chruthú le haghaidh IS atá feasach ar chothroime san earcaíocht. Chuir an tionscadal oiliúint fhairsing ar fáil freisin do ghairmithe AD agus d’fhorbróirí maidir le cothroime algartamach.

222 **Tá réitigh chaighdeánaithe intleachta saorga á bhforbairt ag <https://mammoth-ai.eu/>** chun aghaidh a thabhairt ar chlaontachtaí i ngach céim d’fhorbairt an chórais intleachta saorga. Tá ardteicneolaíochtaí ag an tionscadal chun

tionscadal BIAS²²³, agus AEQUITAS Braisle Cothroime IS²²⁴, a bhfuil sé mar mhisean aige iontaobh agus muinín a chothú i gcórais IS ar fud réimsí éagsúla, lena n-áirítear cúram sláinte, airgeadas, acmhainní daonna agus oideachas. Sa chreat sin, d’eagraigh siad ceardlanna éagsúla le linn 2024, lena n-áirítear Comhdháil Tionscnaimh Bhraisle Cothroime IS agus ceardlann maidir le claontachtaí IS. Ina theannta sin, ²²⁵ tá trí thionscadal faoin topaic ‘Inscne agus cumhachtú sóisialta, eacnamaíoch agus cultúrtha ag obair chun dul i ngleic le steiréitíopaí inscne agus chun cumhachtú na mban a chothú i réimsí éagsúla, lena n-áirítear an earnáil fuinnimh, an imirce agus institiúidí poiblí²²⁶.

Tháinig an Gníomh Eorpach um an Intleacht Shaorga (an Gníomh um an Intleacht Shaorga) i bhfeidhm i mí Lúnasa 2024. Leis an nGníomh, ²²⁷ tugtar aghaidh ar na rioscaí a d’fhéadfadh a bheith ann do shláinte, do shábháilteacht agus do chearta bunúsacha daoine aonair, lena n-áirítear na cearta chun comhionannais agus chun neamh-idirdhealaithe, agus an nuálaíocht agus glacadh IS iontaofa á gcur chun cinn ag an am céanna. Cuireann sé toirmeasc ar chleachtais intleachta saorga áirithe lena mbaineann riosca do-ghlactha (amhail teicnící ionramhála, dúshaothrú leochaileachtaí nó aicmiú bithmhéadrach chun gnéaschlaonadh agus saol gnéis a bhaint amach), agus cuireann sé córais intleachta saorga lena mbaineann ardriosca do chearta bunúsacha agus don tsábháilteacht faoi réir ceanglais shonracha, amhail formhaoirseacht dhaonna, rialachas sonraí, bainistiú riosca, trédhearcacht. Thairis sin, bunaítear leis an nGníomh ceanglais trédhearcachta le haghaidh samhlacha áirithe de chórais intleachta saorga, lena n-áirítear iad siúd atá beartaithe chun idirghníomhú go díreach le daoine nádúrtha, sonraí sintéiseacha a ghiniúint (e.g. domhainbhrionnuithe), agus córais aitheanta mothúcháin nó catagóirithe bhithmhéadraigh.

I réimse na talmhaíochta agus an bheartais tuaithe, i gcomhréir leis na hábhair inní atá ag dul i méid maidir le dúshláin mheabhairshláinte i réigiúin thuaithe, tá aird níos mó á tabhairt ag an gCoimisiún ar na tosca sonracha a dhéanann difear don mheabhairshláinte laistigh den phobal

claontachtaí i sonraí ilmhódacha a mheas agus a mhaolú, lena n-áirítear téacs, íomhánna agus líonraí.

223 [Tá réitigh chaighdeánaithe intleachta saorga á bhforbairt ag https://www.biasproject.eu/](https://www.biasproject.eu/) chun aghaidh a thabhairt ar chlaontachtaí ag gach céim d’fhorbairt an chórais intleachta saorga. Tá ardeicneolaíochtaí ag an tionscadal chun claontachtaí i sonraí ilmhódacha a mheas agus a mhaolú, lena n-áirítear téacs, íomhánna agus líonraí.

224 <https://aifairnesscluster.eu/>

225 HORIZON-CL2-2022-TRANSFORMATIONS-01-05.

226 Chun an t-eolas is déanaí a fháil faoi thionscadail a fuair maoiniú ón Aontas Eorpach, féach <https://cordis.europa.eu/projects>. Is é is aidhm do thionscadal gEneSys rannpháirtíocht na mban san aistriú chuig fuinneamh glan a chur chun cinn agus léiríonn sé conas is féidir le lionsa inscne a chur i bhfeidhm ar eolas maidir leis an aistriú fuinnimh cabhrú le torthaí aistrithe fuinnimh cothroma a bhaint amach. Rinne an tionscadal athbhreithniú córasach litríochta ar an nasc idir inscne agus an t-aistriú fuinnimh agus sainathnóidh steiréitíopaí in ábhar oideachais maidir leis an aistriú fuinnimh agus staidéir ETIM. <https://genesys-project.eu/about/>. Díríonn tionscadal ReIncluGen ar chuimsiú agus ar chumhachtú inscne agus béim ar leith á leagan ar thaithí na mban a bhfuil cúlra imirce acu san Eoraip. Rinne an tionscadal an chéad mhapáil ar bheartais inscne i gcomhthéacsanna náisiúnta éagsúla agus rinne sé anailís ar dheartháir i leith comhionannas inscne sa Bheilg, sa Pholainn, san Iodáil, sa Spáinn agus san Ostair. Chun dul i ngleic le steiréitíopaí faoi mhná imirceacha, tá comórtas grianghrafadóireachta seolta aige do mhná a bhfuil cúlra imirce acu chun a thaispeáint cad is brí le cumhachtú inscne dóibh. <https://www.uantwerpen.be/en/projects/reincluden/about/>. Déanann an tionscadal RE-WIRING anailís ar bhunchúiseanna na n-ordlathas cumhachta inscne san Aontas agus níos faide i gcéin, lena n-áirítear san oideachas, in ionadaíocht na meán, agus san fhostaíocht. Tháirg sé tacsanomaíocht de choincheapa éagsúla ordlathais chumhachta agus chruthaigh sé sraith straitéisí maidir le hionadaíocht níos fearr ar mhná san ionad oibre. Féach <https://re-wiring.eu>.

227 Rialachán (AE) 2024/1689 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 13 Meitheamh 2024 lena leagtar síos rialacha comhchuíbhithe maidir leis an intleacht shaorga agus lena leasaítear Rialacháin (CE) Uimh. 300/2008, (AE) Uimh. 167/2013, (AE) Uimh. 168/2013, (AE) 2018/858, (AE) 2018/1139 agus (AE) 2019/2144 agus Treoracha 2014/90/AE, (AE) 2016/797 agus (AE) 2020/1828 (an Gníomh um an Intleacht Shaorga, IO L 2024/1689, 12.7.2024.

feirmeoireachta. Is fadhbanna sonracha iad uaireanta oibre fada, leithlisiú geografach agus sóisialta, éiginnteacht airgeadais, imní aeráide, agus saincheisteanna eacnamaíocha dóibh siúd i ngairm na feirmeoireachta, nach mór aghaidh a thabhairt orthu trí thacaíocht chuimsitheach mheabhairshláinte. Mar sin féin, tá bacainní suntasacha roimh fheirmeoirí maidir le rochtain a fháil ar chúram meabhairshláinte, mar gheall ar a leithlisiú geografach agus an stiogma a bhaineann le cabhair sheachtrach a lorg. In 2024, d'eagraigh an Coimisiún, i gcomhar leis an líonra comhbheartais talmhaíochta, imeacht a thacaíonn le meabhairshláinte feirmeoirí.²²⁸ Bhí gné na hinscne an-tábhachtach ag an gceardlann seo, ós rud é gur gnách le feirmeoirí ban agus feirmeoirí fir déileáil le saincheisteanna meabhairshláinte ar bhealach difriúil²²⁹. Tarchuirfear na conclúidí ón gceardlann seo chuig seirbhísí comhairleacha feirme agus cuirfear san áireamh iad in ullmhú an chomhbheartais talmhaíochta tar éis 2027.²³⁰

Déantar comhionannas inscne a phríomhshruthú freisin i dtionscnaimh bheartais lena dtéitear i ngleic le forbairtí déimeagrafacha i réigiúin atá thíos le meath géar ar an daonra in aois oibre i gcomhar le sciar íseal marbhánta daoine a bhfuil oideachas iar-mheánscoile acu agus imeacht suntasach daoine óga ar an leibhéal réigiúnach. Cuimsítear sa Teachtaireacht 'Leas a bhaint as tallann i réigiúin na hEorpa'²³¹ agus an 'Sásra Treisithe Tallainne' a bhaineann léi gníomhaíochtaí²³² éagsúla lena n-áirítear cúnamh teicniúil do réigiúin, meithleacha a bhaineann leis an athrú déimeagrafach, agus tacaíocht do chathracha atá ag laghdú tríd an Tionscnamh Uirbeach Eorpach.²³³ Sa dara glao ar thionscadail faoin tionscnamh maidir le 'leas a bhaint as tallann i gcathracha atá ag laghdú', díriodh ar aghaidh a thabhairt ar bhreithnithe comhionannais, go háirithe fiontraíocht na mban agus rochtain chomhionann ar cháilíochtaí agus ar fhostaíocht.²³⁴ I mí na Bealtaine 2024, roghnaíodh ceithre thionscadal chun díriú ar réitigh nuálacha chruthaitheacha a thástáil chun tallann a mhealladh agus leas a bhaint aisti i gcathracha atá ag laghdú. Thairis sin, bunóidh na cathracha sin comhpháirtíochtaí aistrithe le 12 chathair bhreise a bhfuil suim acu sa chineál sin nuálaíochta²³⁵.

Is minic a dhéantar dearmad ar cheisteanna inscne i bpleanáil agus dearadh uirbeach. An 10 Deireadh Fómhair 2024, le linn Sheachtain na Réigiún agus na gCathracha 2024, d'eagraigh Coiste Eorpach na Réigiún agus an Coimisiún Eorpach ceardlann maidir le 'Cathracha do chách: Pleanáil agus dearadh uirbeach inscne-chuimsitheach'.²³⁶ Rinneadh iniúchadh sa cheardlann ar conas is féidir cathracha agus réigiúin a athshamlú chun freastal níos fearr ar riachtanais na mban agus na ndaoine aonair neamhdhénártha agus mar thoradh air sin feabhas a chur ar inrochtaineacht agus cuimsitheacht do chách.

Chomisiúnaigh Aireacht Oideachais, Cultúir agus Eolaíochta na hÍsiltíre institiúid taighde (Movisie) chun taighde a dhéanamh ar chleachtais príomhshruthaithe inscne san Ísiltír agus níos faide i gcéin. Is éard atá sa táirge deiridh, a foilsíodh i mí Mheán Fómhair 2024, staidéar deisce agus tuarascáil bunaithe ar agallaimh le hoifigigh rialtais ó aireachtaí éagsúla.²³⁷ Tugadh aird ar leith sa taighde ar na tosca tacaíochta agus bacainní a bhíonn ag státseirbhísigh i réimse an

228 https://eu-cap-network.ec.europa.eu/supporting-mental-health-farmers-and-farming-communities_en

229 <https://app.farmres.eu/summary-report>

230 Tuilleadh eolais faoi mhná sa Talmhaíocht: maoinítear dhá thionscadal maidir le mná san fheirmeoireacht faoin gclár Fís Eorpach: <https://fliara.eu/> agus <https://www.grassceiling.eu/>.

231 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún, Leas a bhaint as an tallann i réigiúin na hEorpa, COM(2023)32 final.

232 https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/harnessing-talent-platform/talent-booster-mechanism_en

233 <https://www.urban-initiative.eu/>

234 <https://www.urban-initiative.eu/innovative-actions-harnessing-talent>

235 <https://www.urban-initiative.eu/calls-proposals/second-call-proposals-innovative-actions>

236 <https://regions-and-cities.europa.eu/programme/2023/sessions/31619>

phríomhshruthaithe inscne. Bunaithe ar na torthaí, molann Movisie: 1) tiomantas níos mó a chruthú ó cheannaireacht, 2) feabhas a chur ar an tástáil inscne sa mhodh lárnach chun beartais a cheapadh (Beleidskompas), agus 3) feabhas a chur ar eolas agus ar scileanna na n-oifigeach beartais agus daoine eile a bhfuil baint acu le ceapadh beartais.

Tá Málta ag obair go gníomhach chun deireadh a chur le claontachtaí sistéamacha agus chun creat dlíthiúil níos cothroime a áirithiú. In 2024, d'fhostaigh an Stiúrthóireacht um Chearta an Duine athbhreithneoir dlíthiúil neamhspleách chun scrúdú a dhéanamh ar reachtaíocht uile Mhálta chun forálacha a shainaitheint lena gcruthaítear idirdhealuithe neamhriachtanacha idir fir agus mná agus chun roghanna a chur i láthair chun deireadh a chur leis an difreáil sin. Déantar an anailís le cúnaimh ón gcoiste idir-aireachta a bunaíodh chun tacú le cur chun feidhme an chombhionannais inscne agus na straitéise agus an phlean gníomhaíochta príomhshruthaithe (GEMSAP).

Réimse tábhachtach le haghaidh príomhshruthú combhionannais inscne is ea caighdeáin theicniúla a leagan síos ar an leibhéal Eorpach (agus idirnáisiúnta) ach is minic a dhéantar dearmad air. Go dtí an lá atá inniu ann, glactar leis an ngnáthchomhlacht fireann le haghaidh tagartha, lena n-áirítear caighdeáin chomhchuibhithe Eorpacha. Mar thoradh air sin, níl táirgí chomh sábháilte do mhná ná d'fhir. Mar gheall ar an bpaindéim, tugadh an aird is mó ar fhadhb na masc aghaidhe a fheistiú go dona. Mar sin féin, tarlaíonn an fhadhb chéanna ar fud gach cineál earnála agus táirge. Is mó an seans go ngortófar mná go dona nó go bhfaighidh siad bás i dtimpiste gluaisteáin, agus is lú an seans go mbeidh an neart greim riachtanach acu chun innealra agus trealamh a oibriú go sábháilte. Níl an cheist seo teoranta do dhaonra na mban, áfach. Tá éagsúlachtaí móra ann freisin i measc dhaonra na bhfear san Aontas Eorpach. Tá sé ríthábhachtach machnamh a dhéanamh ar an tionchar a bhíonn ag inscne (agus ag tosca eile amhail tionscnamh eitneach) ar cheanglais theicniúla agus ar chur i bhfeidhm caighdeán chun úsáid shábháilte táirge nó trealaimh a áirithiú go héifeachtach. Rachaidh sé sin chun tairbhe do mhná ina n-éagsúlacht uile freisin. I measc na mbreithnithe ábhartha tá difríochtaí fisiceacha cosúil le meánmhéid agus meáchan nó neart greim.

Go luath in 2024, d'fhoilsigh an Coimisiún staidéar ²³⁸ maidir le cuimsitheacht forálacha antrapaiméadracha i gcaighdeáin Eorpacha chomhchuibhithe. ²³⁹ Toradh tábhachtach amháin ón

237 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/09/30/gendermainstreaming-bij-de-rijksoverheid-een-gedragswetenschappelijk-onderzoek>

238 An Coimisiún Eorpach: An Ard-Stiúrthóireacht um an Margadh Inmheánach, Tionsclaíocht, Fiontraíocht agus FBManna, Study on the inclusiveness of anthropometrics in European harmonised standards — Final report [Staidéar ar chuimsitheacht antrapaiméadrachta i gcaighdeáin chomhchuibhithe Eorpacha — Tuarascáil chríochnaitheach], Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, 2024, [ar fáil ar líne](#). Rinneadh measúnú sa staidéar ar na caighdeáin chomhchuibhithe le haghaidh 22 phíosa reachtaíochta de chuid an Aontais i réimse beartais innealra agus trealaimh. Bhí sé d'aithne aige a chinneadh an ndéantar éagsúlacht dhaonra na hEorpa a chur san áireamh go leordhóthanach sna caighdeáin a bhfuil gné antrapaiméadrach ag baint leo, lena n-áirítear tosca amhail inscne agus aois, agus na tomhais antrapaiméadracha éagsúla (e.g. airde, meáchan agus neart)

239 Is sonraíochtaí teicniúla iad caighdeáin lena leagtar amach ceanglais maidir le táirgí, próisis táirgthe, seirbhísí nó modhanna tástála. Is iad gníomhaithe tionscail agus margaidh a fhorbraíonn iad de réir roinnt bunphrionsabal amhail comhthoil, oscailteacht, trédhearcacht agus neamh-idirdhealú. Áirithíonn caighdeáin idir-inoibritheacht agus sábháilteacht, laghdaíonn siad costais agus éascaíonn siad comhtháthú cuideachtaí sa slabhra luacha agus sa trádáil. Féach freisin: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/european-standards_ga Is caighdeán Eorpach é caighdeán chomhchuibhithe arna fhorbairt ag eagraíocht aitheanta Eorpach um chaighdeáin: CEN (Comité Européen de Normalisation), CENELEC (Comité Européen de Normalisation Électrotechnique), nó ETSI (Institiúid Eorpach na gCaighdeán Teileachumarsáide) arna iarraidh sin don Choimisiún Eorpach. Is ar bhonn deonach a úsáidfead na caighdeáin sin. Is féidir le monaróirí, oibreoirí eacnamaíochta eile agus comhlachtaí um measúnú comhréireachta caighdeáin chomhchuibhithe a úsáid chun a léiriú go gcomhlíonann táirgí, seirbhísí nó próisis reachtaíocht ábhartha an Aontais. Féach freisin: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/european-standards/harmonised-standards_ga

staidéar is ea nach bhfuil sonraí antrapaiméadracha maidir le héagsúlacht uile dhaonra na hEorpa ag eagraíochtaí a leagann síos caighdeáin (amhail CEN agus CENELEC). I measc na mbreithnithe ábhartha tá difríochtaí fisiceacha cosúil le meánmhéid agus meáchan nó neart greim. Níl na sonraí atá ar fáil ionadaíoch agus/nó neamhiomlán ó thaobh staidrimh de, i.e., ní chumhdaíonn siad Ballstáit uile an Aontais agus/nó na paraiméadair antrapaiméadracha is gá agus is minic a bhíonn siad as dáta. Thángthas ar an gconclúid sa staidéar gur gá fardal a dhéanamh de na sonraí antrapaiméadracha atá ar fáil, iad a nuashonrú agus a chomhlánú chun Ballstáit uile an Aontais agus na gnéithe antrapaiméadracha is gá a chumhdach ar bhealach atá láidir ó thaobh staidrimh de. Chun na críche sin, bhronn an Coimisiún deontas gníomhaíochta caighdeánaithe ar CEN-CENELEC chun anailís a dhéanamh ar bhearnaí agus roghanna a fhorbairt chun na sonraí atá in easnamh a bhailiú ó shampla mór ionadaíoch de dhaonra an Aontais.

Déantar tástáil ar ghluaistéain faoi láthair i dtástáil tuairteála le riochtán fireann atá 176 cm ar airde agus meáchan 70 kg ann. Mar thoradh air sin, mar thoradh ar dhul chun cinn teicniúil i gceannbhaic fhrithghníomhacha, tháinig laghdú 70 % ar chion an bhuanlagaithe leighis le haghaidh tiománaithe fireanna agus tháinig méadú 13 % ar chion na dtiománaithe bainneanna²⁴⁰. Mar chuid d'obair UNECE ar rialacháin feithiclí, tá meitheal neamhfhoirmiúil um Chosaint Áititheoirí Cothrománacha tar éis dul i mbun oibre faoi threoir na hEorpa chun aghaidh a thabhairt ar na cineálacha saincheisteanna sin.

In 2024, tháinig roinnt tionscnamh reachtach i bhfeidhm ina dtagraítear don chomhionannas inscne. An 25 Iúil 2024, tháinig an Treoir i dtaca le dícheall cuí maidir le hinbhuanaitheacht chorparáideach i bhfeidhm.²⁴¹ Cuideoidh roinnt treoirilínte, a bheidh le heisiúint ag an gCoimisiún sula dtiocfaidh an Treoir i bhfeidhm, le cuideachtaí dícheall cuí a dhéanamh, mar shampla maidir le hacmhainní agus faisnéis a chomhroinnt, agus rannpháirtíocht páirtithe leasmhara. I measc nithe eile, leagtar síos leis an Treoir ceanglais ar chuideachtaí móra Eorpacha agus ar chuideachtaí neamh-Eorpacha a bhfuil láimhdeachas suntasach san Aontas acu drochthionchair ar chearta an duine agus ar an gcomhshaol a shainaithint agus a chosc, a mhaolú nó deireadh a chur leo ina n-oibríochtaí féin, in oibríochtaí a bhfochuideachtaí agus, i gcás ina mbaineann siad lena slabhra nó lena slabhraí gníomhaíochtaí, in oibríochtaí a gcomhpháirtithe gnó san Aontas agus ar fud an domhain. Faoi na rialacha nua, ní mór aghaidh a thabhairt ar aon chineál idirdhealaithe. Go háirithe, tagraítear san Iarscríbhinn a ghabhann leis an Treoir don toirmeasc ar chóir neamh-chomhionann san fhostaíocht, ach amháin má tá údar leis de bharr cheanglais na fostaíochta atá i gceist i gcomhréir le Coinbhinsiún na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair. Áirítear leis sin, go háirithe: (a) luach saothair éagothrom as obair ar comhionann a luach; agus (b) idirdhealú ar fhorais eastósctha náisiúnta nó tionscnaimh shóisialta, cine, datha, gnéis, reiligiúin nó tuairimí polaitiúla. Tagraítear don Choinbhinsiún Idirnáisiúnta maidir le Gach Cineál Idirdhealaithe in aghaidh na mBan a Dhíothú in aithris 33 mar ionstraim idirnáisiúnta eile a bhféadfadh sé gur ghá do chuideachtaí í a chur san áireamh agus sárúithe ar chearta an duine á sainaithint acu agus aghaidh á tabhairt orthu. Chun tacaíocht níos fearr a thabhairt do chleachtais ghnó fhreagracha, i mí Feabhra 2025, ghlac an Coimisiún pacáiste Omnibus²⁴² chun ceanglais díchill chuí a shimpliú agus chun an t-ualach rialála a laghdú, agus na cuspoirí beartais bunaidh á gcaomhnú ag an am céanna. Foin togra, beidh ar na Ballstáit an Treoir a thrasú sa dlí náisiúnta agus na téacsanna ábhartha a chur in iúl don Choimisiún

240 Kullgren, A., & Krafft, M. (2010, Meán Fómhair). Anailís inscne ar éifeachtacht na suíochán fuipeála: torthaí ó thimpistí fíor-domhan. In *Proc. IRCOBI Conf., Hanover (an Ghearmáin)* (lgh. 17-28).

241 Faoi mhí Iúil 2026 ní mór do Bhallstáit an Aontais é a thrasú ina reachtaíocht náisiúnta agus bliain amháin ina dhiaidh sin (an 26 Iúil 2027) tosóidh sé d'fheidhm a bheith aige maidir leis an gcéad ghrúpa cuideachtaí (na cinn is mó), de réir cur chuige céimnithe (le cur i bhfeidhm iomlán tar éis 5 bliana ó theacht i bhfeidhm, i.e. Iúil 2029).

242 https://commission.europa.eu/business-economy-euro/doing-business-eu/sustainability-due-diligence-responsible-business/corporate-sustainability-due-diligence_en

faoin 26 Iúil 2027. Bliain ina dhiaidh sin, beidh feidhm ag na rialacha maidir leis an gcéad ghrúpa cuideachtaí, de réir cur chuige céimnithe (le cur i bhfeidhm iomlán an 26 Iúil 2029).

Tá ²⁴³ feidhm ag an Rialachán nua maidir le Sábháilteacht Ghinearálta Táirgí ón 13 Nollaig 2024 ar aghaidh. Neartaíonn sé rialacha sábháilteachta do tháirgí a dhíoltar as líne agus ar líne araon agus sonraítear ann nach mór difríochtaí inscne a chur san áireamh sa mheasúnú riosca ar na táirgí agus i ngníomhaíochtaí caighdeánaithe. Tacaíonn an Coimisiún leis na páirtithe leasmhara uile i gcur chun feidhme an Rialacháin nua seo.

Tháinig Treoir (AE) 2024/869 i bhfeidhm an 9 Aibreán 2024, lena leasaítear an Treoir maidir le Carcanaiginí, Só-ghineacha agus Substaintí atá Tocsaineach don Atáirgeadh (Treoir 2004/37/CE) agus an Treoir maidir le hOibreáin Cheimiceacha (Treoir 98/24/CE), a mhéid a bhaineann leis na teorainnluachanna le haghaidh luaidhe agus a comhdhúl neamhorgánach (mórtocsain ceirde atáirgthe) agus le haghaidh dé-iscianáití. ²⁴⁴ Le Treoir (2024/869) déantar athbhreithniú ar na teorainnluachanna reatha 40 bliain d'aois ²⁴⁵ le haghaidh luaidhe agus a comhdhúl faoin Treoir maidir le Carcanaiginí, Só-ghineacha agus Substaintí atá Tocsaineach don Atáirgeadh. Leis an Treoir, cuirtear feabhas freisin ar an gcosaint d'oibríthe bainearna atá in aois clainne le moltaí sonracha maidir le leibhéal luaidhe fola.

Príomhshruthú inscne i mbuiséad an Aontais

I gcomhréir le straitéis 2020-2025 maidir le comhionannas inscne, cuireann NextGenerationEU agus creat airgeadais ilbhliantúil (CAI) 2021-2027 raon leathan ionstraimí cistiúcháin agus rátháíochta buiséadaí de chuid an Aontais ar fáil chun tacú le tionscnaimh lena gcuirtear comhionannas inscne chun cinn. Cuirtear cistiú ón Aontas ar fáil go háirithe chun feabhas a chur ar staid na mban atá ag lorg oibre nó atá ag obair, lena n-áirítear a gothromaíocht oibre is saoil. Áirítear leis sin infheistíocht a dhéanamh i saoráidí cúraim, tacú le fiontraíocht na mban, leithscaradh inscne a chomhrac i ngairmeacha áirithe, agus aghaidh a thabhairt ar ionadaíocht mhíchothrom na gcailíní agus na mbuachaillí i roinnt earnálacha oideachais agus oiliúna. Ina theannta sin, cuirtear cistiú tiomnaithe ar fáil do thionscadail a théann chun tairbhe d'eagraíochtaí na sochaí sibhialta agus d'institiúidí poiblí a chuireann tionscnaimh shonracha chun feidhme, lena n-áirítear foréigean inscnebhunaithe a chosc agus a chomhrac.

D'fhorbair an Coimisiún modheolaíocht chun tomhas a dhéanamh ar chaiteachas ar leibhéal chlár bhuiséad an Aontais lena gcuirtear comhionannas inscne chun cinn in CAI 2021-2027²⁴⁶. San iarracht sin, bhain an Coimisiún tairbhe as malartuithe tairbheacha le EIGE, agus as rannpháirtíocht chuiditheach le Cúirt Iniúchóirí na hEorpa chun a dtuarascáil speisialta maidir le príomhshruthú inscne i mbuiséad an Aontais a fhoilsiú (Bealtaine 2021). Úsáideadh an mhodheolaíocht den chéad

243 Rialachán (AE) 2023/988 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Bealtaine 2023 maidir le sábháilteacht ghinearálta táirgí, lena leasaítear Rialachán (AE) Uimh. 1025/2012 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus Treoir (AE) 2020/1828 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Treoir 2001/95/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus Treoir 87/357/CEE ón gComhairle, IO L 135, 23.5.2023, lch. 1.

244 Treoir (AE) 2024/869 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 13 Márta 2024 lena leasaítear Treoir 2004/37/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus Treoir 98/24/CE ón gComhairle a mhéid a bhaineann leis na teorainnluachanna le haghaidh luaidhe agus a comhdhúl neamhorgánach agus le haghaidh dé-iscianáití, IO L, 2024/869, 19.3.2024.

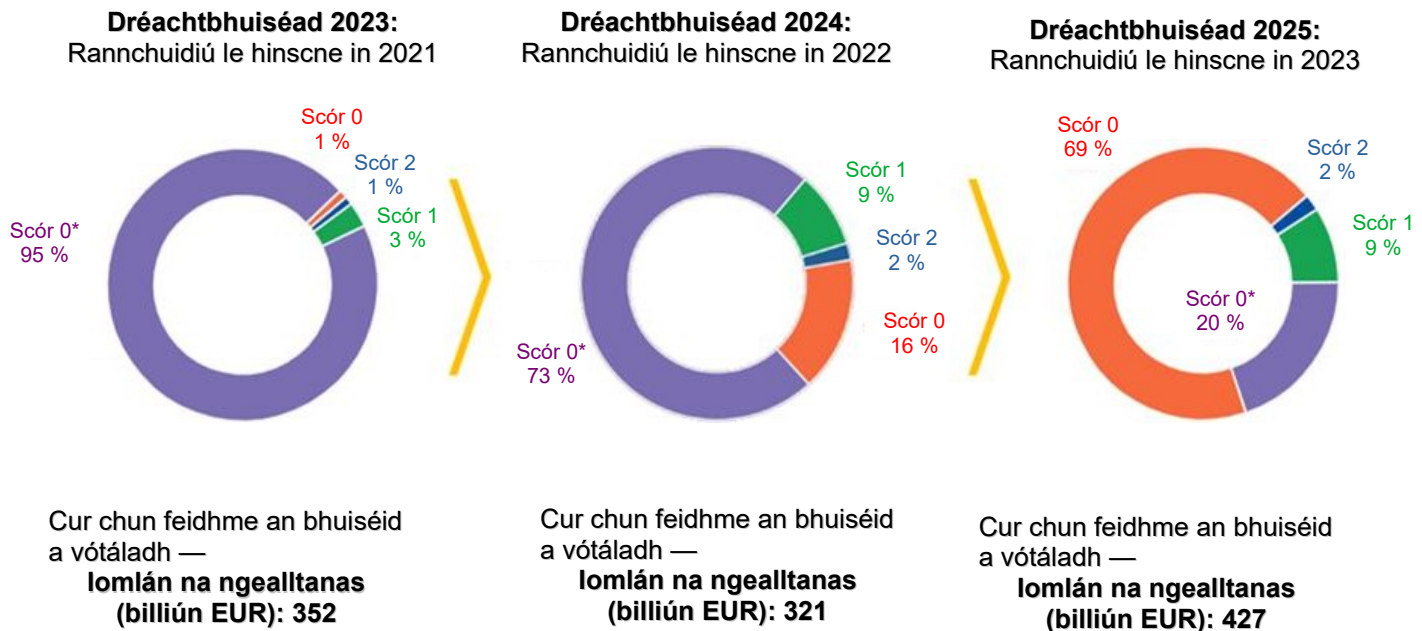
245 Teorainnluach nochta ceirde (OEL) agus teorainnluach bitheolaíoch.

246 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/gender-equality-mainstreaming_ga. Féach freisin pointe 16, litir f den Chomhaontú Idirinstitiúideach maidir leis an smacht buiséadach, le comhar in ábhair bhuiséadacha agus le bainistíocht fhóna airgeadais, agus maidir le hacmhainní dílse nua atá ar fáil ag [EUR-Lex — 32020Q1222\(01\) — EN — EUR-Lex](#)

uair ar fud na gclár caiteachais uile don bhliain airgeadais 2021, i gcomhthéacs dhréachtbhuiséad 2023. Bhí sé sin roimh na gealltanais faoin gcomhaontú idirinstitiúideach a ghabhann le creat airgeadais ilbhliantúil 2021-2027, i dtéarmaí amlíne agus raon feidhme araon. Don bhliain airgeadais 2023, i gcomhthéacs dhréachtbhuiséad 2025, feabhsaíodh an mhodheolaíocht agus an faireachán ar chaiteachas inscne trí na sonraí ²⁴⁷ imdhealaithe ó thaobh inscne de atá ar fáil in aghaidh an chláir a áireamh sna ‘ráitis ar fheidhmíocht na gclár’, i dteorainneacha rialacháin na gclár agus na gcomhaontuithe cur chun feidhme. Áirítear leis sin réimse leathan sonraí atá imdhealaithe ó thaobh inscne de arb é is aidhm dóibh feabhas a chur ar an bhfaireachán a dhéantar ar fheidhmíocht an chláir i ndáil le combhionannas inscne.

247 [Ráitis Feidhmíochta Clár — An Coimisiún Eorpach](#)

I gcomhréir leis an modheolaíocht, ní mór scór inscne a shannadh do gach idirghabháil shonrach laistigh de chlár. ²⁴⁸In 2023, rannchuidigh 11 % de bhuiséad an Aontais go praiticiúil le comhionannas inscne a chur chun cinn (scóir 2 agus 1), arb ionann é agus EUR 48 mbilliún, agus d'fhéadfadh 20 % rannchuidiú (scór 0*) leis an gcuspóir sin. Tháinig laghdú seasta ar an gcéatadán sin ó 95 % ó cuireadh an mhodheolaíocht sin i bhfeidhm den chéad uair.

Mar a cuireadh in iúl i dtuarascáil bhliantúil 2024 maidir leis an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta (RRF), tá bearta á gcur chun feidhme ag na ²⁴⁹ Ballstáit ina bpleananna náisiúnta téarnaimh agus athléimneachta (RRPanna) a rannchuidíonn go sonrach le comhionannas inscne nó le comhionannas deiseanna i gcoitinne. Shaináithin an Coimisiún, i gcomhairle leis na Ballstáit, 136 bheart ar an iomlán lena ndírítear ar chomhionannas inscne. Mar an anailís théamach ar thuarascálacha comhionannais, d'fhéadfadh tionchar dearfach a bheith ag i bhfad níos mó beart sna RRPanna (amháil iad siúd a bhaineann le cúram sláinte agus athchóirithe ar chúram fadtéarmach), cé nár sainaithníodh iad amhlaidh, ar chomhionannas inscne, mar shampla trí dhálaí oibre in earnálacha ina bhfuil ceannas ag mná a fheabhsú nó trí fhreagrachtaí cúraim neamhfhoirmiúil a laghdú.

248 Scór 2: idirghabhálacha arb é is príomhchuspóir dóibh feabhas a chur ar chomhionannas inscne, chomhfheagair siad do 2 % de bhuiséad an Aontais a cuireadh chun feidhme in 2023 agus cuireadh san áireamh i 13 chlár iad. Scór 1: idirghabhálacha a raibh comhionannas inscne mar chuspóir tábhachtach d'aon ghnó acu (ach nach é sin an phríomhchúis leis an idirghabháil), chomhfheagair siad do 9 % de bhuiséad an Aontais a cuireadh chun feidhme in 2023 agus cuireadh san áireamh iad i 16 chlár.

Scór 0*: b'ionann idirghabhálacha a d'fhéadfadh rannchuidiú le comhionannas inscne agus 20 % de bhuiséad an Aontais a cuireadh chun feidhme in 2023 agus áiríodh iad i 30 clár. Scór 0: bhí idirghabhálacha nach raibh tionchar suntasach acu ar chomhionannas inscne ag freagairt do 69 % de bhuiséad an Aontais a cuireadh chun feidhme in 2023 agus áiríodh iad i 29 gclár.

249 Tuarascáil ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa agus chuig an gComhairle maidir le cur chun feidhme na Saoráide Téarnaimh agus Athléimneachta, COM(2024)474 final.

Le linn na tréimhse tuairiscithe bliantúla is déanaí maidir leis an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta (go dtí mí Mheán Fómhair 2024), léiríonn bearta a dhíríonn ar chomhionannas inscne dul chun cinn suntasach sa chur chun feidhme. As na 253 gharsprioc agus sprioc a bhaineann leis na bearta sin, thuairiscigh na Ballstáit gur chríochnaigh nó gur mheas an Coimisiún gur comhlíonadh 102, nó 40 % díobh; Rinneadh measúnú dearfach ar 22 % freisin in iarrataí ar íocaíocht. Mar shampla, d'fhorbair an Eastóin fréamhshamhail d'uirlis dhigiteach bearna pá idir na hinscní d'fhostóirí (féach Caibidil 2 freisin). Sa Spáinn, foráiltear i bplean sóisialta don spórt go ndéanfar an bonneagar poiblí spóirt a athchóiriú agus gníomhaíochtaí lena gcuirtear rannpháirtíocht na mban sa spórt chun cinn á maoiniú ag an am céanna.

Oibríonn an Coimisiún i gcomhar leis na Ballstáit chun a chinntiú go bhfuil bearta RRPanna fabhrach don chomhionannas inscne agus do chomhdheiseanna do chách. Mar shampla, tríd an sainghrúpa neamhfhoirmiúil maidir leis an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta a chur chun feidhme (fóram don Choimisiún agus do na rialtais náisiúnta chun gnéithe trasearnálacha de chur chun feidhme na Saoráide Téarnaimh agus Athléimneachta a phlé), chuidigh malartuithe dea-chleachtas leis na Ballstáit breithnithe comhionannais (inscne-) a chur san áireamh agus a phríomhshruthú i gcaibidil REPowerEU, agus sna pleananna téarnaimh agus athléimneachta athbhreithnithe agus sa chaoi a gcuirtear chun feidhme iad (mar shampla trí bhuiséadú agus soláthar atá íogair ó thaobh inscne de).

Ó 2024 ar aghaidh, leithdháil na Ballstáit os cionn 30 % (EUR 110 mbilliún) d'infheistíochtaí uile an Bheartais Chomhtháthaithe (lena n-áirítear an Ciste um Aistriú Cóir) ar bhearta lena dtacaítear le comhionannas inscne sa tréimhse 2021-2027. Is é Ciste Sóisialta na hEorpa Plus (CSE+) fós an ciste beartais chomhtháthaithe a bhfuil na leithdháiltí is mó aige le haghaidh bearta chun comhionannas inscne (EUR 4.3 billiún) agus príomhshruthú inscne (EUR 80.8 billiún) a chur chun cinn. Is ionann bearta maidir le príomhshruthú inscne agus bearta maidir le díriú ar inscne faoi CFRE agus CUAC agus thart ar EUR 20 billiún agus EUR 6 bhilliún faoi seach²⁵⁰. Áirítear comhionannas inscne mar phrionsabal cothrománach trasearnála i ngné inscne CSE+ freisin. Ceanglaítear ar na Ballstáit agus ar na réigiúin uile sásraí éifeachtacha a bheith i bhfeidhm acu chun comhlíonadh Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh a áirithiú, lena n-áirítear maidir le comhionannas inscne agus creataí straitéiseacha náisiúnta don chomhionannas inscne, chun taca a chur faoi thacaíocht ábhartha ón mbeartas Comhtháthaithe.

Thairis sin, ní mór do na Ballstáit agus don Choimisiún a áirithiú go gcuirfear comhionannas idir fir agus mná, príomhshruthú inscne agus comhtháthú ghné na hinscne san áireamh agus go gcuirfear chun cinn iad i rith ullmhú, chur chun feidhme, fhaireachán, thuairisciú agus mheastóireacht na gclár.

In 2024, bhí an comhionannas inscne agus an cuimsiú inscne fós ina saincheist thrasearnálach maidir le gníomhaíochtaí Chlár Eoraip na Cruthaitheachta. Bhí ar na tairbhíthe uile an comhionannas a chur san áireamh agus a dtionscadal á dhearadh agus á chur chun feidhme acu agus díriodh ar an ngné sin agus meastóireacht á déanamh ar iarratais ar thionscadail²⁵¹. In 2024, sheol an Clár babhta nua le haghaidh gníomhaíochtaí ilbhliantúla do Líonraí Eorpacha na n-eagraíochtaí cultúrtha agus cruthaitheacha agus d'ardáin Eorpacha na n-ealaíontóirí atá ag teacht chun cinn. Scaipeann an bheirt acu dea-chleachtas i measc a gcomhaltaí agus na n-ealaíontóirí a ndéanann siad oiliúint orthu, go háirithe maidir le comhionannas inscne.

250 Léirítear leis an bpríomhshruthú inscne ceann de na córais chatagóirithe sa bheartas comhtháthaithe:

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/Cohesion-policy-supporting-gender-equality/gkxm-7hxd>.

251 <https://culture.ec.europa.eu/news/creative-europe-in-2025-focus-on-green-and-digital-transitions-on-strengthening-social-and-economic-resilience>

Leagtar béim i gclár Erasmus+ agus i gclár an Chóir Dlíthpháirtíochta Eorpaigh araon ar an gcuimsiú agus ar an éagsúlacht i measc a bpríomhthosaíochtaí, chun comhdheiseanna agus rochtain, cuimsiú, éagsúlacht agus cothroime a chur chun cinn ar fud a ngníomhaíochtaí uile. Feabhsaíodh cur chun feidhme na tosaíochta tar éis fhorbairt an Chreata maidir le bearta cuimsithe ²⁵² agus na Straitéise um Chuimsiú agus Éagsúlacht ²⁵³ in 2021 chun tacú le heagraíochtaí aghaidh níos fearr a thabhairt ar na bacainní a d'fhéadfadh a bheith roimh spriocghrúpaí éagsúla, lena n-áirítear bacainní a bhaineann le hidirdhealú inscne freisin. Mar shampla, leagtar béim i dtuarascáil an Chóir Dlíthpháirtíochta Eorpaigh don tréimhse 2021-2023 ar an tacaíocht a thugtar leis an gClár do chomhionannas inscne agus do spreagadh do gach inscne chun páirt a ghlacadh ina ghníomhaíochtaí. Tá meán seasta 63 % de na deiseanna arna soláthar ag mná ag an gClár, lena n-áirítear i dtréimhse tuairiscithe na tuarascála seo.

I mí na Samhna 2024 ghlac Bord Stiúrtha InvestEU Príomhtháscaire Feidhmíochta nua lena dtomhaistear tionchar na n-infheistíochtaí a thacaíonn le comhionannas inscne, rud atá curtha anois le modheolaíocht KPI/KMI. Cuireann sé sin ar a gcumas do Chomhpháirtithe Cur Chun Feidhme InvestEU tuairisciú, ar bhonn na hiarrachta is fearr, ar thionchar a n-oibríochtaí, ar fud na n-ionuithe beartais uile ar chomhionannas inscne. Ina theannta sin, a bhuí le maoiniú trí Mhol Comhairleach InvestEU, sheol Grúpa an Bhainc Eorpaigh Infheistíochta dhá shannadh: staidéar a rinneadh le déanaí ar tháirgí airgeadais agus ar bheartais inscne na mbanc; agus clár oiliúna do bhainc ar mian leo tacaíocht (airgeadais nó eile) a chur ar fáil d'fhiontraithe ban. Beidh an clár oiliúna ar fáil do gach institiúid airgeadais leasmhar ó mhí an Mhárta 2025 ar aghaidh.

Cuidíonn an Coimisiún leis na Ballstáit freisin chun tacú le hoifigigh phoiblí inscne a phríomhshruthú i mbeartais phoiblí agus i bpróisis bhuiséid ar go leor leibhéal riaracháin. Ba cheart go gcuideodh sé sin lena áirithiú go n-úsáidfeair airgead poiblí chun comhionannas inscne a chothú²⁵⁴. Cuidíonn príomhshruthú inscne an tionscadail shuaitheanta i bpróisis bheartais phoiblí agus bhuiséid leis na riaracháin is tairbhíthe anailís a dhéanamh ar bheartais agus ar phróisis bhuiséadaithe ó thaobh príomhshruthú inscne de. Cuirtear tacaíocht, arna maoiniú tríd an Ionstraim um Thacaíocht Theicniúil, ar fáil le haghaidh oiliúna agus chun dea-chleachtas, modheolaíochtaí agus uirlisí a chur chun feidhme chun inscne (comhionannas) a phríomhshruthú ar fud an phróisis ceaptha beartas. Éascaíonn an tionscadal freisin deiseanna piarfhoghlama idir údarais na mBallstát rannpháirteach. Tháinig ceithre riarachán eile isteach in 2024, agus 13 riarachán san iomlán i 9 dtír²⁵⁵.

Ag féachaint chun cinn ar an gcreat airgeadais ilbhliantúil tar éis 2027, áirítear ²⁵⁶ anois i rialachán airgeadais nua an Aontais (athmhúnlú) a foilsíodh an 29 Meán Fómhair 2024 foráil ²⁵⁷ lena gceanglaítear go gcuirfeair chun feidhme cláir agus gníomhaíochtaí buiséid uile an Aontais, i gcás inarb indéanta agus inarb iomchuí i gcomhréir leis na rialacha ábhartha earnáilsonracha, agus

252 Cinneadh Cur Chun Feidhme ón gCoimisiún — creat i ndáil le bearta maidir leis an gcuimsiú de chuid Erasmus+ agus an Chóir Dlíthpháirtíochta Eorpaigh 2021-27: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/commission-decision-framework-inclusion-2021-27>

253 Treoirlínte cur chun feidhme — Straitéis Erasmus+ agus an Chóir Dlíthpháirtíochta Eorpaigh um Chuimsiú agus Éagsúlacht: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/implementation-guidelines-erasmus-and-european-solidarity-corps-inclusion-and-diversity-strategy>

254 https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/revenue-administration-and-public-financial-management/gender-mainstreaming-public-policy-and-budget-processes_en

255 Tá cúnaimh teicniúil á fháil faoi láthair ag an gCipir, an Fhrainc, an Ghearmáin, an Ghréig, Éire, an Iodáil, an Phortaingéil, an Rómáin agus an Spáinn chun inscne a phríomhshruthú i mbeartais phoiblí tríd an Ionstraim um Thacaíocht Theicniúil.

256 Rialachán (AE, Euratom) 2024/2509 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Meán Fómhair 2024 maidir leis na rialacha airgeadais is infheidhme maidir le buiséad ginearálta an Aontais (athmhúnlú). [Ar fáil ar líne.](#)

257 Airteagal 33.2 (f) de Rialachán (AE, Euratom) 2024/2509.

prionsabal an chomhionannais inscne á chur san áireamh agus i gcomhréir leis an modheolaíocht iomchuí maidir le príomhshruthú inscne. Ina theannta sin, ba cheart na sonraí go léir arna mbailiú i ndáil le táscairí feidhmíochta na gclár caiteachais a bheith imdhealaithe ó thaobh inscne de, i gcás inarb iomchuí²⁵⁸.

Trasnachas i gcur chun feidhme an bheartais comhionannais inscne

Is grúpa éagsúil iad mná, atá neamhchosanta ar chineálacha éagsúla idirdhealaithe thrasnaigh a eascraíonn as iliomad cásanna. Chun aghaidh a thabhairt go héifeachtach ar na héagothromaíochtaí sin, tá sé tábhachtach trasnachas inscne le príomhthosca eile idirdhealaithe a mheas amhail an staid shocheacnamaíoch, bunadh eitneach, reiligiún nó creideamh, míchumas, aois nó gnéaschlaonadh.

Faoi láthair, tá níos mó ná 100 milliún duine faoi mhíchumas san Aontas Eorpach. Agus líon níos airde ban faoi mhíchumas, d'fhéadfaí bearna inscne maidir le míchumas a thabhairt faoi deara i gcás gach aoisghrúpa idir 1.4-2.0 pointe do dhaoine idir 16 agus 44 agus 6.3 pointe níos airde do dhaoine atá 85 bliana d'aois nó níos sine. Mar sin féin, bhí an bearna idir na hinscní sách cúng dá ndéanfaí tagairt do mhíchumais thromchúiseacha amháin, ag 1.4 pointe ar fud na n-aoisghrúpaí uile. Bíonn ráta níos airde foréigin agus idirdhealaithe ag daoine faoi mhíchumas agus tá baol níos airde ann go mbeidh siad faoi réir cleachtais dhíobhálacha (amhail steiriliú éigeantach) ná mar atá ag daoine nach bhfuil faoi mhíchumas. Mar a fógraíodh sa Straitéis maidir le Comhionannas Inscne 2020-2025, tá an Coimisiún ag obair chun Moladh a chur síos maidir le cleachtais dhíobhálacha a chosc, lena n-áirítear an gá atá le bearta réamhghabhálacha éifeachtacha agus lena n-aithnítear tábhacht an oideachais. Tá sé beartaithe go sainathneofar sa Mholadh a bheidh ann amach anseo gníomhaíochtaí nithiúla a mholfaí do na Ballstáit a dhéanamh chun cleachtais den sórt sin a chosc agus a chomhrac ar an mbealach is éifeachtaí ar an láthair; dá bhrí sin, beidh an Moladh comhlántach go páirteach leis an treoir maidir le foréigean in aghaidh na mban agus foréigean teaghlaigh a chomhrac.

Is mó an baol bochtaineachta agus eisiaimh shóisialta do mhná faoi mhíchumas ná d'fhir faoi mhíchumas (29.8 % i gcomparáid le 27.6 %). 23 phointe céatadáin atá sa bearna fostaíochta idir daoine faoi mhíchumas agus daoine nach bhfuil faoi mhíchumas. Níl ach thart ar 20 % de mhná faoi mhíchumas san Aontas ag obair go lánaimseartha i gcomparáid le 29 % d'fhir faoi mhíchumas agus 48 % de mhná nach bhfuil faoi mhíchumas. De réir Innéacs Comhionannais Inscne EIGE, ní thuilleann mná faoi mhíchumas ach 16,822 de chaighdeán cumhachta ceannaigh (CCC), agus tuilleann mná nach bhfuil faoi mhíchumas 20,100 CCC ar an meán. Is é is aidhm don Phacáiste Fostaíochta do Dhaoine faoi Mhíchumas ráta fostaíochta daoine faoi mhíchumas a fheabhsú.

Tá dearcadh na mban agus na gcailíní faoi mhíchumas ábhartha freisin i mbeartais chun dlús a chur leis an aistriú ó chúram institiúideach go seirbhísí pobalbhunaithe agus maireachtáil neamhspleách do dhaoine faoi mhíchumas. Leagtar béim air sin sa Treoir ón gCoimisiún maidir le maireachtáil neamhspleách agus cuimsiú sa phobal daoine faoi mhíchumas i gcomhthéacs chistiú an Aontais lena gcuirtear san áireamh éagsúlacht na míchumas chomh maith le trasnachas an idirdhealaithe a d'fhéadfadh a bheith os comhair daoine aonair.²⁵⁹

258 Airteagal 33.3 de Rialachán (AE, Euratom) 2024/2509.

259 Fógra ón gCoimisiún, treoir maidir le maireachtáil neamhspleách agus cuimsiú sa phobal daoine faoi mhíchumas i gcomhthéacs chistiú an Aontais, IO L (C/2024/7188), 29.11.2024.

An 25 Meán Fómhair 2024, ghlac an Coimisiún tuarascáil maidir le cur chun feidhme an chreata straitéisigh náisiúnta maidir leis na Romaigh.²⁶⁰ Leagtar béim sa tuarascáil ar thionscnaimh a bhfuil gealladh fúthu atá dírithe ar mhná Romacha, amhail ‘Deiseanna Fáis’ na hUngáire, lena gcuirtear oiliúint i gcúram sóisialta agus i gcúram sláinte ar fáil go príomha do mhná Romacha agus clár Calí na Spáinne, lena gcuirtear chun cinn comhdheiseanna agus cuimsiú sóisialta agus saothair do mhná Romacha agus lena ndéantar cineálacha iomadúla idirdhealaithe a chomhrac. Leagtar béim i gCreat Straitéiseach an Aontais maidir leis na Romaigh ar a thábhachtaí atá sé mná Romacha a chumhachtú. Leagtar síos ann roinnt spriocanna ar leibhéal an Aontais nach mór don Aontas agus do na Ballstáit a bhaint amach faoi 2030, lena n-áirítear an sprioc maidir leis an mbearna fostaíochta idir fir Romacha agus mná Romacha a laghdú faoina leath ar a laghad.

An 7 agus an 14 Bealtaine 2024, glacadh dhá Threoir maidir le caighdeáin le haghaidh comhlachtaí comhionannais.²⁶¹ Cumhdaítear leo go comhpháirteach na sé fhoras idirdhealaithe a chosnaítear faoin gConradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh agus tá tagairtí iontu don trasnachas²⁶². Tá feidhm ag na caighdeáin nua maidir le sainordú, neamhspleáchas, acmhainní, cúraimí agus cumhachtaí comhlachtaí comhionannais, chun a áirithiú gur féidir leo a ról a chomhlíonadh maidir le comhionannas a chur chun cinn agus cúnaimh a thabhairt d’íospartaigh an idirdhealaithe ar fud na hEorpa ar na forais agus na réimsí uile a chosnaítear faoi reachtaíocht chomhionannais an Aontais, ar fud an Aontais. Ceanglaítear ar na Ballstáit na treoracha a thrasú faoin 19 Meitheamh 2026. Faoin dáta céanna, glacfaidh an Coimisiún gníomh cur chun feidhme lena leagfar síos liosta táscairí coiteanna maidir le feidhmiú comhlachtaí comhionannais.

260 Tuarascáil ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún maidir le cur chun feidhme an chreata straitéisigh náisiúnta maidir leis na Romaigh i bhfianaise Chreat straitéiseach an Aontais maidir le comhionannas, cuimsiú agus rannpháirtíocht na Romach agus an Mholta ón gComhairle maidir le Comhionannas, cuimsiú agus rannpháirtíocht na Romach, COM(2024)422 final.

261 Treoir (AE) 2024/1499 ón gComhairle an 7 Bealtaine 2024, maidir le caighdeáin le haghaidh comhlachtaí comhionannais i réimse na córa comhionainne idir daoine gan beann ar a dtionscnamh ciníoch nó eitneach, na córa comhionainne i gcúrsaí fostaíochta agus slí beatha idir daoine gan beann ar a reiligiún nó creideamh, míchumas, aois nó claonadh gnéasach, na córa comhionainne idir mná agus fir i gcúrsaí slándála sóisialta agus maidir le rochtain ar earraí agus ar sheirbhísí agus maidir le soláthar earraí agus seirbhísí, agus lena leasaítear Treoracha 2000/43/CE agus 2004/113/CE, IO L 2024/1499, 29.5.2024 agus Treoir (AE) 2024/1500 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 14 Bealtaine 2024 maidir le caighdeáin do chomhlachtaí comhionannais i réimse na córa comhionainne agus an chomhionannais deiseanna idir mná agus fir i gcúrsaí fostaíochta agus slí beatha, agus lena leasaítear Treoracha 2006/54/CE agus 2010/41/AE, IO L 2024/1500, 29.5.2024.

262 Féach brollach 15 agus Airteagal 5(2) de Threoir (AE) 2024/1500.

Comhionannas inscne agus cumhachtú na mban a chosaint ar fud an domhain

In 2024, lean coinbhleachtaí ar fud an domhain ar aghaidh, ag cur beatha na mban agus na gcailíní i mbaol in áiteanna ón tSúdáin go Gaza, agus á nochtadh go díreireach d'fhoréigean inscnebhunaithe. Tharla céimeanna siar géara polaitiúla freisin, rud a chuir cearta na mban i mbaol. I mí an Mheithimh, dúnadh Institiúid Náisiúnta na hAirgintíne i gcoinne an Idirdhealaithe, na Seineafóibe agus an Chiníochais chomh maith leis an bhFo-rúnaíocht um Chosaint i gcoinne Foréigean Inscne, a tháinig in ionad na hAireachta Díscailte um Mná, Inscne agus Éagsúlacht. Bhain cindeheighilt inscne na hAfganastáine airdí nua tragóideacha amach, agus riarachán de facto an Talaban ag rith beart a chuaigh chomh fada le cosc a chur ar ghuthanna na mban go poiblí — rud a chuir deireadh go héifeachtach le mná ón saol poiblí. Mhol reachtóirí san Iaráic leasuithe ar Dhlí na tíre maidir le Stádas Pearsanta lena bhféadfaí aois an toilithe a ísliú agus pósadh a cheadú do chailíní atá chomh hóg le naoi mbliana d'aois. Seachnaíodh céimeanna ar gcúl eile a d'fhéadfadh a bheith ann, rud a fhágann gur féidir dóchas cúramach a bheith ann: i mí Iúil, dhiúltaigh Parlaimint na Gaimbia bille a dhéanadh aisghairm ar an toirmeasc ar chiorrú ball giniúna ban (FGM) atá i bhfeidhm sa tír ó 2015. Sa chomhthéacs corrach sin, tá tábhacht níos mó ná riamh ag baint le ceannaireacht idirnáisiúnta leanúnach an Aontais maidir le comhionannas inscne agus tacaíocht do chearta na mban agus d'eagraíochtaí na sochaí sibhialta atá faoi stiúir na mban.

Cogadhfoghadh na Rúise i gcoinne na hÚcráine

1 000 lá a bhí sa 19 Samhain 2024 ó cuireadh tús le cogadh iomlán na Rúise ar an Úcráin.²⁶³ In 2024, mheas na Náisiúin Aontaithe go mbeidh cúnaimh daonnúil de dhíth ar 14.6 milliún Úcránach, beagnach 40 % de dhaonra na tíre. Ós rud é gur theith breis agus 6 mhilliún Úcránach ón tír atá san Aontas faoi láthair,²⁶⁴ is tosaíocht de chuid an Aontais i gcónaí í tacaíocht leanúnach a thabhairt don Úcráin.

I mí Iúil 2024, d'fhorchuir an tAontas bearta sriantacha i gcoinne ceathrar daoine agus dhá eintiteas faoi Chóras Domhanda Smachtbhannaí an Aontais Eorpaigh i ndáil le Cearta an Duine as sárúithe tromchúiseacha ar chearta an duine ar fud an domhain, lena n-áirítear céasadh agus foréigean córasach forleathan gnéis agus inscnebhunaithe. Áiríodh leis na²⁶⁵ hainmniúcháin ceann na 'seirbhíse pionósáí', mar a ghairtear di, arna shuiteáil ag Moscó i réigiún Kherson atá faoi fhorghabháil shealadach san Úcráin. Faoina cheannas, rinneadh patrún forleathan córasach sárúithe ar chearta an duine a dhoiciméadú i saoráidí coinneála i limistéir atá faoi rialú údaráis forghabhála na Rúise, ó chéastóireacht go híde eile atá cruálach, mídhaonna nó táireach, chomh maith le pionós agus foréigean gnéasach agus inscnebhunaithe.

Rinneadh sainordú Mhísean Comhairleach an Aontais Eorpaigh san Úcráin (EUAM Ukraine), mísean sibhialtach faoi Chomhbheartas Slándála agus Cosanta (CBSC) an Aontais, a athnuachan i mí na Bealtaine 2024 agus áirítear leis saineolaí inscne agus saineolaí ar fhoréigean gnéasach a

263 https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/stories/1000-days-russias-full-scale-war-ukraine-5-facts-you-need-know_en. I gcás mhuintir na hÚcráine, thosaigh an choibhneacht níos luaithe fós — in 2014 i réigiún Donbas na hÚcráine, agus in 2022, measadh gur 'géarchéim atá ligthe i ndearmad' í an staid dhaonnúil san Úcráin cheana féin.

264 <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

265 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/07/22/sexual-and-gender-based-violence-council-lists-four-individuals-and-two-entities-under-the-eu-s-global-human-rights-sanctions-regime/>

bhaineann le coinbhleacht.²⁶⁶ Tá sé beartaithe leis an sainordú feabhas a chur ar chumas ghníomhaireachtaí agus institiúidí na hÚcráine coireanna idirnáisiúnta a imscrúdú agus a ionchúiseamh, amhail coireanna cogaidh, lena n-áirítear foréigean gnéasach a bhaineann le coinbhleacht. Oibríonn EUAM le húdaráis rialtais agus leis an tsochaí shibhialta araon chun aghaidh a thabhairt ar choireanna idirnáisiúnta,²⁶⁷ agus cur chuige atá dírithe ar íospartaigh á chur i bhfeidhm aige ina chuid iarrachtaí chun cuntasacht as foréigean gnéasach agus inscnebhunaithe a bhaineann le coinbhleacht a neartú. Leanann EUAM de bheith ag obair go dlúth leis an Úcráin chun tacú le cur chun feidhme phlean gníomhaíochta náisiúnta na hÚcráine maidir le mná, an tsíocháin agus an tslándáil agus maidir le príomhshruthú inscne, faoi chuimsiú straitéis uileghabhálach na hÚcráine chun earnáil fhorfheidhmiú an dlí ina hiomláine a athchóiriú.²⁶⁸ Pléadh dul chun cinn maidir le combhionannas inscne leis an Úcráin freisin le linn an Idirphlé maidir le Cearta an Duine an 25 Aibreán 2024.

Déantar combhionannas inscne a phríomhshruthú go hiomlán ar fud thacaíocht an Aontais don Úcráin. Tá an tAontas tiomanta cuntasacht iomlán a áirithiú as foréigean gnéasach a bhaineann le coinbhleacht a rinneadh le linn ionradh iomlán na Rúise agus déanann sé a dhícheall cur chuige atá freagrúil ó thaobh inscne de, dírithe ar mharthanóirí agus íogair ó thaobh tráma de a thabhairt isteach i ngach iarracht chun freagairt do chogadh foghach na Rúise i gcoinne na hÚcráine agus dá thionchar ar mhná agus ar chailíní. Tríd an gclár EU4Recovery, arna chur chun feidhme ag Mná na Náisiún Aontaithe, tacaíonn an tAontas le gníomhaíochtaí chun foréigean inscnebhunaithe a chosc agus chun tacaíocht a chur ar fáil d'íospartaigh agus do mharthanóirí²⁶⁹. Féachann an clár freisin le rochtain ar cheartas a neartú trí íospartaigh agus marthanóirí a chumhachtú go dlíthiúil, agus trí acmhainneachtaí na ndaoine sin a bhfuil baint acu le hearnáil an cheartais a neartú.

I bhfianaise líon ard na ndaoine leochaileacha, mná agus leanaí den chuid is mó, atá ag teacht isteach san Aontas mar gheall ar chogadh foghach na Rúise i gcoinne na hÚcráine, tá dlús curtha ag an Aontas lena iarrachtaí aghaidh a thabhairt ar na rioscaí a bhaineann le gáinneáil ar dhaoine trí phlean gníomhaíochta oibríochtúil EMPACT maidir le gáinneáil ar dhaoine a neartú. Is tionscnamh slándála é EMPACT (an tArdán Eorpach Ildisciplíneach i gCoinne Bagairtí Coiriúla) atá á stiúradh ag Ballstáit an Aontais chun bagairtí a bhaineann leis an gcoireacht idirnáisiúnta eagraithe thromchúiseach a shainaithe, a chur in ord tosaíochta agus aghaidh a thabhairt orthu.²⁷⁰ Forbraíodh Gníomhaíocht Oibríochtúil shonrach laistigh de EMPACT THB faoi chomhordú Europol chun aghaidh a thabhairt ar gháinneáil a bhaineann le tíortha Chomhpháirtíocht an Oirthir, go háirithe an Úcráin agus an Mholdóiv, agus béim ar leith á leagan ar an mbaol go ndéanfaí dúshaothrú ar dhaoine atá easáitithe go sealadach ón Úcráin. Sa Mholdóiv, tacaíonn tionscadal freagartha ar ghéarchéimeanna a fhreagraíonn do chúrsaí inscne le pobail leochaileacha trí rochtain ar sheirbhísí bunúsacha a fheabhsú.

Tugtar aird chuí freisin ar chomhionannas inscne i dtacaíocht mheabhairshláinte an Aontais do dhaoine easáitithe ón Úcráin, ar mná agus leanaí iad a bhformhór. Tá os cionn EUR 3 mhilliún leithdháilte ag an gclár EU4Health chun tionscadail faoi stiúir eagraíochtaí neamhrialtasacha a mhaoiniú chun meabhairshláinte agus folláine shíceolaíoch daoine easáitithe ón Úcráin a fheabhsú, laistigh den tír féin agus san Aontas araon. Tá maoiniú á chur ar fáil faoin gclár freisin chun

266 <https://www.euam-ukraine.eu/>

267 <https://www.euam-ukraine.eu/news/war-crimes-documentation-in-ukraine-building-a-network-for-justice/>

268 <https://www.euam-ukraine.eu/news/ukraine-endorses-strategic-law-enforcement-reform-plan-to-align-with-eu-standards/>

269 <https://www.undp.org/ukraine/projects/eu4recovery-empowering-communities-ukraine-eu4recovery#:~:text=EU4Recovery%20is%20employing%20an%20area.of%20individuals%20at%20community%20level>

270 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/law-enforcement-cooperation/empact-fighting-crime-together_en

garchabhair shíceolaíoch agus tacaíocht tráma a chur ar fáil do dhaoine atá easáitithe go héigeantach in 28 dtír ²⁷¹ i gcomhpháirtíocht le Cónaidhm Idirnáisiúnta Chumainn na Croise Deirge agus an Chorráin Dheirg. Tá buiséad EUR 31.2 milliún ag an tionscadal agus féachann sé le tacaíocht a chur ar fáil d'íospartaigh chomh maith le feabhas a chur ar chumais na gcéad fhreagróirí, i gcomhthéacs ina bhfuil méadú tagtha ar fhoréigean inscnebhunaithe mar thoradh ar easáitiú éigeantach a bhfuil tionchar diúltach tromchúiseach aige ar mheabhairshláinte ar íospartaigh. Ós rud é gur mná iad 62 % de na daoine easáitithe ón Úcráin i dtíortha an tionscadail, leagtar béim láidir sa tionscadal ar inscne. Tá ról lárnach ag mná freisin mar fhreagróirí túsline, ós rud é gurb ionann iad agus 73.5 % de na freagróirí céadline a fuair oiliúint i ngarchabhair shíceolaíoch agus i dtacaíocht shíceasóisialta. Faoi mhí Dheireadh Fómhair 2024, cuireadh oiliúint ar 23 680 gairmí sláinte, saorálaí, freagróir garchabhrach agus gairmí eile san iomlán chun garchabhair shíceolaíoch agus tacaíocht mheabhairshláinte agus shíceasóisialta a chur ar fáil, agus bhí tacaíocht faighte ag thart ar 500,000 duine easáitithe.

Príomhshruthú inscne i ngníomhaíocht sheachtrach an Aontais

Cuireann an tAontas comhionannas inscne agus cumhachtú na mban chun cinn ina chomhpháirtíochtaí idirnáisiúnta, ina idirphlé polaitiúil agus idirphlé maidir le cearta an duine le tíortha nach bhfuil san Aontas, i mbeartas trádála an Aontais agus i mbeartais chomharsanachta agus mhéadaithe an Aontais. I bplean gníomhaíochta an Aontais maidir le comhionannas inscne agus cumhachtú na mban sa chaidreamh seachtrach (Plean Gníomhaíochta Inscne GAP III), a glacadh in 2021 agus ar cuireadh síneadh leis go dtí 2027, leantar d'iarrachtaí a threorú chun an comhionannas inscne a chur ar thús cadhnaíochta i ngníomhaíocht sheachtrach an Aontais. ²⁷²Déantar foráil ann maidir le príomhshruthú inscne ar fud na mbeartas agus na n-earnálacha seachtracha uile, ó chabhair dhaonnúil arna maoiniú ag an Aontas go misin shibhialtacha CBSC, ach freisin in infheistíochtaí arna ndéanamh ag an gCiste Eorpach um Fhorbairt Inbhuanaithe Plus nó i rannpháirtíocht an Aontais lena réigiún comharsanachta, lena n-áirítear tíortha is iarrthóirí agus tíortha is iarrthóirí ionchasacha. Leagtar síos an sprioc uailmhianach in GAP III nach mór, faoi 2025, do 85 % ar a laghad de ghníomhaíochtaí seachtracha nua an Aontais rannchuidiú le comhionannas inscne agus le cumhachtú na mban agus na gcailíní. Léiríonn sonraí carnacha le haghaidh 2021-2023 go bhfuil 78.4 % de na gníomhaíochtaí seachtracha uile freagrúil ó thaobh inscne de nó spriocdhírthe ²⁷³ – méadú suntasach ó 64.7 % in 2019.

Tá cur chuige 'Foireann na hEorpa', lena dtugtar le chéile an tAontas, a Bhallstáit lena líonra taidhleoireachta, institiúidí airgeadais agus eagraíochtaí cur chun feidhme, chomh maith le BEI agus BEAF, chun comhordú a fheabhsú agus tionchar na hEorpa ar an leibhéal idirnáisiúnta a mhéadú, i gcroílár chur chuige an Aontais maidir le gníomhaíocht sheachtrach. A bhúis leis sin, bhíothas in ann iarrachtaí comhionannais inscne a chomhtháthú go hiomlán sa straitéis Global Gateway dar luach EUR 300 billiún — san oideachas, sa tsláinte, sa réimse digiteach, san fhuinneamh agus san athrú

271 23 Bhallstát de chuid an Aontais, mar aon leis an Iorua, an Íoslainn, an Mholdóiv, Montainéagró agus an Úcráin.

272 Teachtaireacht Chomhpháirteach chuig Parlaimint na hEorpa agus chuig an gComhairle, EU Gender Action Plan (GAP) III — An ambitious agenda for gender equality and women's empowerment in EU external action [Plean Gníomhaíochta AE maidir le hInscne (GAP) III — Clár oibre uailmhianach don chomhionannas inscne agus do chumhachtú na mban i ngníomhaíocht sheachtrach an Aontais], JOIN(2020) 17 final.

273 85 % de ghníomhaíochtaí faoin Ionstraim um Chomharsanacht, Forbairt agus Comhar Idirnáisiúnta — An Eoraip Dhomhanda, 75 % faoin Ionstraim um Chúnamh Réamhaontachais 2021-2027, agus 28 % faoin gcomhbheartas eachtrach slándála, 88 % d'oibríochtaí cabhrach daonnúla in 2022 agus 87 % in 2023.

aeráide — rud a chuir le haistrithe níos cuimsithí atá cothrom, glas agus digiteach. Le gníomhaíochtaí spriocdhírthe a seoladh le déanaí, cuirtear chun cinn, i measc nithe eile, obair chuibhiúil agus an comhrac i gcoinne an fhoréigin inscnebhunaithe sa Bhanglaidéis, cosaint shóisialta inscne-fhreagrúil sa Mhaláiv, comhionannas inscne, síocháin agus comhtháthú sóisialta i réigiúin atá buailte ag coinbhleacht i gCamarún, an t-aistriú glas faoi stiúir na mban i Vítneam, agus cuimsiú agus comhtháthú sóisialta i Meiriceá Laidineach agus i Muir Chairib.

Agus é ag obair go dlúth le hinstiúidí maoiniúcháin idirnáisiúnta agus forbartha, tá sé d'aidhm ag an Aontas tionchar an mhaoinithe nuálaigh a mhéadú agus gné na hinscne a chomhtháthú a thuilleadh in infheistíochtaí arna ndéanamh ag CEFI+, chun rochtain na mban ar mhaoiniú, ar fhiontraíocht agus ar rannpháirtíocht sa mhargadh saothair a chur chun cinn, i measc nithe eile. Déantar 72 % de na hoibríochtaí CEFI+ uile a tuairiscíodh in 2023 a phríomhshruthú ó thaobh inscne de.

Leanann an tAontas dá dhícheall a dhéanamh an chabhair dhaonnúil a chistíonn sé a dhéanamh níos íogaire do riachtanais agus d'acmhainneachtaí difreáilte na mban, na gcailíní, na bhfear agus na mbuachaillí, lena n-áirítear trí cheangal a chur ar chomhpháirtithe anailísí riosca atá íogair ó thaobh inscne de a dhéanamh,²⁷⁴ agus trí mharcóir inscne-aoise a úsáid chun a mhéid a chomhtháthaítear breithnithe inscne agus aoise le gníomhaíochtaí daonnúla arna gcistiú ag an Aontas a rianú agus a thomas.²⁷⁵ Tá an uirlis sin in úsáid go leanúnach ó 2014 i leith, agus is é is aidhm di cáilíocht na cabhrach daonnúla a fheabhsú trína chinntiú go bhfuil gach gníomhaíocht íogair ó thaobh inscne agus aoise de. Ina theannta sin, mhaoinigh an tAontas go comhsheasmhach an comhrac i gcoinne an fhoréigin inscnebhunaithe agus thug sé tacaíocht do riachtanais sláinte gnéis agus atáirgthe agus do riachtanais chearta na mban agus na gcailíní i gcásanna daonnúla. Dhírigh dhá sheisiún d'Fhóram 2024 um Chosaint Shibhialta ar chuimsiú inscne — i bhfoirne cosanta sibhialta agus i ndéan éigeandála cuimsitheach faoi seach. Cruthaíodh leathanach freisin atá tiomnaithe don chuimsiú mar chuid de Líonra Eolais an Aontais um Chosaint Shibhialta.²⁷⁶

Is príomhghné de rannpháirtíocht an Aontais le tíortha is iarrthóirí agus le tíortha is iarrthóirí ionchasacha é an comhionannas inscne freisin. Ina Phacáiste bliantúil um Méadú, tugann an Coimisiún Eorpach measúnú mionsonraithe ar staid na himeartha i ngach tír is iarrthóir agus i ngach tír is iarrthóir ionchasach agus leagann sé amach treoirlínte maidir le tosaíochtaí athchóiriúcháin. Áirítear sa Phacáiste i gcónaí measúnú ar chomhionannas inscne agus ar chearta na mban. I gcomhthéacs na caibidlíochta aontachais, déanann an Coimisiún Eorpach faireachán leanúnach freisin ar fhorbairtí comhionannais inscne agus ar iarrachtaí tíortha foréigean inscnebhunaithe a chomhrac. I mí an Mheithimh 2024, chuir an tAontas Eorpach tús le caibidlíocht aontachais leis an Úcráin agus leis an Moldóiv, rud a chiallaíonn go bhfuil sé beartaithe ag an gCoimisiún Eorpach measúnú a dhéanamh ar staid an chomhionannais inscne agus chearta na mban sa dá thír.

Tar éis sheoladh Mheitheal Chomhpháirtíocht an Oirthir um Chomhionannas Inscne i mí Dheireadh Fómhair 2023 — ardán chun feabhas a chur ar chur chun feidhme an chomhionannais inscne i ngach ceann de chúig thosaíocht bheartais fhadtéarmacha Chomhpháirtíocht an Oirthir — reáchtáladh trí imeacht rathúla i mí Feabhra, mí na Bealtaine agus mí na Nollag 2024, rud a chuir ar chumas na rannpháirtithe dúshláin, dea-chleachtais agus ceachtanna a foghlaimíodh ó thaobh beartas agus cláir comhionannais inscne de a phlé.

274 Cuidíonn anailísí riosca atá íogair ó thaobh inscne de le léargas níos fearr a fháil ar na ról, ar an rochtain ar acmhainní, ar na neamhionannais atá ann cheana agus ar struchtúir áitiúla tacaíochta, ar riachtanais shonracha, ar leochaileachtaí, ar rioscaí, ar straitéisí chun déileáil le mná, cailíní, buachaillí agus fir agus ar a n-acmhainneachtaí.

275 Foireann Uirlisí maidir le Marcóir Inscne-Aoise, https://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/gender_age_marker_toolkit.pdf.

276 <https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/about-knowledge-network>

Comhpháirtíochtaí domhanda agus iarrachtaí iltaobhacha anAontais maidir le comhionannas inscne

Lean an tAontas de gach deis a thapú chun teachtadh iomlán chearta uile an duine ag mná agus cailíní a chur chun cinn agus tacú leis sin trína rannpháirtíocht dhomhanda agus iltaobhach. D'oibrigh sé i ndlúthchomhar le córas na Náisiún Aontaithe, lena n-áirítear Mná na Náisiún Aontaithe, Ciste Daonra na Náisiún Aontaithe, UNICEF, an Chomhairle um Chearta an Duine agus Tríú Coiste Chomhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe. Lean an tAontas de thacaíocht a thabhairt do chur chun feidhme iomlán an Choinbhinsiúin maidir le Gach Cineál Idirhealaithe in aghaidh na mBan a Dhíothú (CEDAW), agus d'obair chosantóirí chearta an duine, eagraíochtaí (cearta) na mban agus eagraíochtaí faoi stiúir na hóige ar mná iad a chur chun cinn i bhfóram iltaobhacha éagsúla. Tá faireachán á dhéanamh ag an Aontas freisin ar oibríochtú Sprioc Forbartha Inbhuanaithe 5 maidir le comhionannas inscne ar gach leibhéal rialachais, agus tá sé ag tacú leis an oibríochtú sin, trí thaighde arb é is aidhm dó rialtais áitiúla a chumhachtú chun spriocanna domhanda a chur in oiriúint dá gcomhthéacsanna sonracha mar chuid den tionscadal SDGanna áitiúla.²⁷⁷

Ghlac an tAontas páirt sa 68ú seisiún den Choimisiún um Stádas na mBan (CSW68), a bhí ar siúl i gCeanncheathrú na Náisiún Aontaithe i Nua-Eabhrac i mí an Mhárta 2024. Thug an tAontas cuireadh d'ionadaithe ón tsochaí shibhialta mar chuid dá thoscaireacht faoi cheannas an iar-Choimisinéara um Chomhionannas, Helena Dalli. D'eagraigh an tAontas ceithre imeacht ar an imeall freisin mar chuid dá fhor-rochtain, lena n-áirítear idirphlé idirghlúine arna óstáil agus arna stiúradh ag Toscairí Óige an Aontais, dar teideal 'HerPower: Power of Education for Gender Equality', i gcomhpháirtíocht le UNICEF. Chomhdhlúthaigh an tAontas a ról mar bhloc réigiúnach forásach dea-chomhordaithe ag CSW68. Is doiciméad uathúil é an doiciméad deiridh maidir le lionsa inscne a chur i bhfeidhm ar dhíothú na bochtaineachta, ar bheartais shóisialta agus ar mhór-shaincheistean airgeadais idirnáisiúnta amhail fiachas, cánachas, trádáil idirnáisiúnta, agus athchóiriú an ollstruchtúir airgeadais idirnáisiúnta. Déantar gealltanais láidre sa téacs maidir le hinniúlacht dhlíthiúil, neamhspleáchas eacnamaíoch agus neamhspleáchas na mban, a bhfuil a gceart chun oibre mar bhonn taca leo agus atá bunaithe ar chomhroinnt chomhionann na bhfreagrachtaí cúraim agus tí idir mná agus fir i dteaghlach. Tugann sé gealltanais freisin infheistíocht a dhéanamh sa gheilleagar cúraim.

Mar chomhcheannaire ar an gComhghuaillíocht Gníomhaíochta maidir le Foréigean Inscnebhunaithe, lean an Coimisiún Eorpach de bheith ag tacú le Fóram Comhionannais na Glúine agus de bheith ina chomhpháirtí ann, tionscnamh domhanda ilpháirtithe leasmhara a seoladh in 2021 chun cearta na mban agus comhionannas inscne a chur chun cinn ar fud an domhain.²⁷⁸ Dá réir sin, thacaigh an Coimisiún le comhordú níos fearr le páirtithe leasmhara éagsúla, lena n-áirítear an tsochaí shibhialta, chun comhionannas inscne a chur chun cinn sa Chomhshocrú Digiteach

²⁷⁷ Is léiriú é tionscadal JRC maidir le SDGanna áitiúla ar thiomantas an Aontais an comhionannas inscne a phríomhshruthú ar fud na SDGanna uile agus ar gach leibhéal rialachais. Leis an Leabhrán Not Another SDG 5, déantar dúshlán, dea-chleachtais agus moltaí maidir le comhionannas inscne san Aontas a shintéisiú, agus béim á leagan ar rialtais áitiúla a chumhachtú chun spriocanna domhanda a chur in oiriúint dá gcomhthéacsanna uathúla. Is é is aidhm do thuilleadh taighde atá faoi athbhreithniú faoi láthair feabhas a chur ar na creatáil faireacháin do SDG5 trí shonraí atá imdhealaithe ó thaobh inscne de, cuir chuige rannpháirtíochta agus anailís thrasnach a chur chun cinn, agus ar an gcaoi sin beartais chlaochlaitheacha a chothú lena ndúntar an bhearna idir uailmhianta domhanda agus réaltachtaí áitiúla.

²⁷⁸ <https://commitments.generationequality.org/>

Domhanda, sa Chomhshocrú don Todhchaí agus sa 79ú Comhthionól Ginearálta de chuid na Náisiún Aontaithe.²⁷⁹ Leagtar béim i dTuarascáil Cuntasachta 2024 ar an dul chun cinn nithiúil i dtreo spriocanna comhionannais inscne atá bainte amach go rathúil ag Fóram Comhionannais na Glúine agus ag a lucht déanta tiomantais.²⁸⁰

Ar imeall an 29ú Comhdháil de chuid na Náisiún Aontaithe maidir leis an Athrú Aeráide, a tionóladh in Baku i mí na Samhna 2024, d'eagraigh an tAontas plé painéil maidir le 'Infheistíocht a dhéanamh sa Chomhionannas Inscne le haghaidh Aistriú Cothrom Glas' go comhpháirteach le Gníomhaireacht na Sualainne um Chomhar Idirnáisiúnta um Fhorbairt, agus le comhar Mhná na Náisiún Aontaithe. Leagadh béim sa phlé ar thionchar inscneach na géarchéime aeráide: bíonn an tionchar is mó ag an athrú aeráide ar mhná agus ar chailíní agus méadaítear neamhionannais inscne mar iarmhairtí an athraithe aeráide. Mar sin féin, is féidir ról lárnach a bheith ag eagraíochtaí um chearta na mban i bpróisis chinnteoireachta a bhaineann le maoiniú don aeráid.

Lean an tAontas de bheith ag tacú le comhionannas inscne agus é a chur chun cinn faoi chuimsiú príomhfhóiraim iltaobhacha, amhail G7 agus G20. Bhí ról lárnach ag AE i Meitheal G7 um Chomhionannas Inscne agus um Chumhachtú na mBan. Rannchuidigh sé leis an bplé maidir leis an gcomhrac i gcoinne an fhoréigin inscnebhunaithe agus cumhachtú eacnamaíoch na mban i sochaithe G7 agus ar fud an domhain, lena n-áirítear le linn Cruinniú Aireachta G7 maidir le Comhionannas Inscne agus Cumhachtú na mBan a bhí ar siúl in Matera i mí Dheireadh Fómhair 2024. An tríú heagrán den Deais maidir le Bearnaí Inscne,²⁸¹ sprioc insoláthartha bhliantúil chun faireachán a dhéanamh ar an dul chun cinn i dtreo an chomhionannais inscne i dtíortha G7 agus san Aontas ó 2022 i leith, foilsíodh é i mí an Mheithimh 2024, roimh Chruinniú Mullaigh Cheannairí G7.

Ba é 2024 an chéad bhliain freisin inar bunaíodh meitheal thiomnaithe um Chumhachtú na mBan faoi chuimsiú G20, mar a fógraíodh i nDearbhú Cheannairí Deilí 2023. Faoi choimirce Uachtaránacht na Brasaíle, díriodh sa phlé ar chomhionannas, lena n-áirítear neamhspleáchas agus gilleagar an chúraim, ar aghaidh a thabhairt ar fhuath ban agus ar fhoréigean, agus ar an athrú aeráide. Tionóladh cruinniú aireachta G20 maidir le cumhachtú na mban in Brasíla i mí Dheireadh Fómhair 2024. Thug sé sin deis do thíortha G20 agus don Aontas a dtiomantas a athdhearbhú maidir le comhionannas inscne agus cumhachtú na mban a bhaint amach agus dlús a chur leis an dul chun cinn i dtreo na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe, mar a thuiriscítear i ráiteas tiomnaithe ón gCathaoirleach.²⁸²

Tá an comhionannas inscne fós i gcroílár chomhpháirtíochtaí an Aontais le heagraíochtaí agus réigiúin éagsúla ar fud an domhain. Leanann an tAontas de thacaíocht a thabhairt don Aontas don Réigiún Meánmhuirí chun an 5ú Dearbhú Aireachta ón Aontas don Réigiún Meánmhuirí maidir le Ról na mBan sa tSochaí a Neartú, a glacadh i Maidrid i mí Dheireadh Fómhair 2022, a chur chun feidhme, agus béim á leagan ar chreataí dlíthiúla a fheabhsú, rochtain na mban ar cheannaireacht a fheabhsú, rannpháirtíocht na mban sa saol eacnamaíoch a ardú agus foréigean in aghaidh na mban agus na gailíní a chomhrac. Tacaíonn an tAontas freisin le gníomhaíochtaí faoi stiúir an aosa óig atá á spreagadh ag an Aontas don Réigiún Meánmhuirí agus ag Fondúireacht Anna Lindh.²⁸³

279 https://www.un.org/tehnvoy/dlúthdhiosca_domhanda; <https://www.un.org/en/summit-of-the-future/pact-for-the-future>

280 <https://commitments.generationequality.org/accountability-report-2024>

281 <https://www.pariopportunita.gov.it/it/news-e-media/news/2024/g7-dashboard-on-gender-gaps-2024-eng/#:~:text=The%20Dashboard%20on%20Gender%20Gaps,opportunities%20between%20men%20and%20women>

282 <https://www.g20.utoronto.ca/2024/241011-women-chair-statement.html>

283 Mar shampla, Fóram Óige an Aontais don Réigiún Meánmhuirí, Saotharlann Óige Med an Aontais don Réigiún Meánmhuirí 2024, ceardlanna agus cruinnithe an Aontais don Réigiún Meánmhuirí maidir le Cumhachtú na mBan, Clár Ceannaireachta na Sochaí Sibhialta Óige Fhondúireacht Anna Lindh, nó clár 'An tAos Óig i mBan

Deireadh a chur leis an bhforéigean inscnebhunaithe

Le blianta beaga anuas, rinneadh bearta praiticiúla agus cistiú praiticiúil de thiomantas an Aontais deireadh a chur leis an bhforéigean inscnebhunaithe. In 2023 agus 2024, leithdháil an tAontas thart ar EUR 50 milliún óna bhuiséad um chabhair dhaonnúil le haghaidh gníomhaíochtaí spriocdhírthe chun foréigean inscnebhunaithe i gcásanna éigeandála a chosc, a mhaolú agus chun freagairt dó — suas ó EUR 41.3 milliún in 2022 agus EUR 33.1 milliún in 2021.

Leanann an tAontas de thacaíocht a thabhairt don Tionscnamh Spotsolais, an tionscnamh domhanda is mó arb é is aidhm dó deireadh a chur le gach cineál foréigin in aghaidh na mban agus na gcailíní faoi 2030, a sheol an tAontas in 2017 leis na Náisiúin Aontaithe. Sé bliana tar éis a sheolta, cuireadh an Tionscnamh Spotsolais chun feidhme go hiomlán i gcúig réigiún trí 26 chlár tíre, 5 chlár réigiúnacha agus dhá chlár le Cistí Iontaobhais na Náisiúin Aontaithe. A bhuí leis an rath a bhí air, roghnaíodh é mar cheann de na 12 thionscnamh ardtionchair faoi chuimsiú na SDGanna. Agus Spotsolas ag dul isteach i gcéim 2.0, tá an tAontas agus na Náisiúin Aontaithe ag obair chun an méid atá bainte amach agus an t-eolas a tógadh leis an tionscnamh a choinneáil ar bun trí Chlár Ardtionchair an Tionscnamh Spotsolais maidir le Foréigean a Dhíothú faoi 2030, ar fiú EUR 16.5 milliún é, agus trí leanúint d'infheistíocht a dhéanamh i gclár nua tíre agus réigiúnacha. Ar leibhéal na tíre, tá EUR 36 mhilliún curtha ar fáil ag an gCoimisiún Eorpach go dtí seo do Spotsolas 2.0 in Uganda, i Siarra Leon agus in Eacuadór, agus tá EUR 20 milliún ar na bacáin don dara céim de Chlár Réigiúnach na hAfraice.

Tá feachtas suaitheanta rannpháirtíochta digití Spotlight #WithHer i gcroílár iarrachtaí an Aontais steiréitíopaí inscne agus noirm shóisialta dhíobhálacha a chomhrac, ceann de bhunchúiseanna an fhoréigin inscnebhunaithe. Díríonn #WithHer ar chomhráite ar líne a choimeád i measc tionchairí cultúrtha agus ardán a sholáthar do scéalta gníomhaithe agus marthanóirí. Tá níos mó ná 224 mhilliún úsáideoir bainte amach ag an bhfeachtas ar X (ar a dtugtaí Twitter roimhe seo), Facebook agus Instagram ó 2021 i leith, agus cuireann sé go mór le dúshlán na norm agus na steiréitíopaí díobhálacha inscne trína theachtairachtaí atá deartha go cúramach. Mar thoradh ar an rath a bhí ar an bhfeachtas #WithHer seoladh an Ciste WithHer chun acmhainní a chur ar fáil go díreach do chohórt de shé eagraíocht phobail ban atá ag obair chun deireadh a chur leis an bhforéigean in aghaidh na mban agus na gcailíní. Chuaigh thart ar 70 % de chistí (USD 500.000) go díreach chuig eagraíochtaí deontaithe mar dheontais sholúbtha neamhshrianta, rud a chuireann ar chumas deontaithe príomhchostais eagraíochtúla a chumhdach, ar costais iad is annamh a chumhdaítear le cistiú tionscadalbhunaithe.

Le plean gníomhaíochta GAP III AE maidir le comhionannas inscne, gheall an tAontas go méadófaí an tacaíocht airgeadais agus pholaitiúil do chearta na mban agus d'eagraíochtaí feimineacha i dtíortha comhpháirtíochta, agus go gcuirfí i gcoinne an laghdaithe atá ag teacht ar an spás don tsochaí shibhialta, rud a chuireann leis an bhfrithfhreagairt i gcoinne chearta daonna na mban, rud a chuireann teorainn le cumas daoine a rialtais a thabhairt chun cuntais. Tá ról ríthábhachtach ag eagraíochtaí um chearta na mban agus ag gluaiseachtaí feimineacha maidir le dul chun cinn fadtéarmach a chur chun cinn, lena dtugtar aghaidh ar spreagthaí struchtúracha an neamhionannais inscne, amhail córais phatarcacha, noirm shochoaíochta dhíobhálacha, agus cleachtais chultúrtha a bhunaíonn foréigean inscnebhunaithe agus idirdhealú. An clár Abhcóideachta, Tógála Comhghuaillíochta agus Gníomhaíochta Claohlaitheacha Feimineacha dar luach EUR 22 mhilliún chun deireadh a chur le Foréigean in aghaidh na mBan, a seoladh ar imeall Chruinniú Mullaigh na

Gníomhaíochta' na Meánmhara.

Náisiún Aontaithe don Todhchaí in 2024, is sprioc insoláthartha phraiticiúil eile é de thiomantas an Aontais deireadh a chur leis an bhforéigean in aghaidh na mban agus na gcailíní.

Ag an am céanna, bhain an tAontas úsáid as gach uirlis atá ar fáil dó chun dul i ngleic le cruachás an fhoréigin inscnebhunaithe i gcásanna éigeandála agus le foréigean gnéasach a bhaineann le coinbhleacht. Ranníoc an tAontas EUR 2 mhilliún leis an gCiste Domhanda Marthanóirí, agus mhaoinigh sé cúiteamh agus sásamh d'íospartaigh an fhoréigin ghnéasaigh a bhaineann le coinbhleacht. I roinnt tíortha ar fud an domhain, thug obair an Chiste Domhanda Marthanóirí ar rialtais na chéad chéimeanna a ghlacadh chun reachtaíocht ghaolmhar a fhorbairt agus chun cláir chúitimh a choincheapú. Go dtí seo, tá bearta cuimsitheacha eatramhacha cúitimh faighte nó tosaithe ag níos mó ná 3,000 marthanóir trí thionscadail sa Ghuine, i bPoblacht Dhaonlathach an Chongó, san Iaráic agus sa Tuirc (lena n-áirítear marthanóirí ón tSiria). I mí Mheán Fómhair 2024, thionóil an tAontas an chéad idirphlé ardleibhéil freisin idir Ard-Stiúrthóireacht na Cosanta Sibhialta Eorpaí agus na hOibríochta um Chabhair Dhaonnúil de chuid an Choimisiúin Eorpaigh agus Ciste na Náisiún Aontaithe ar mhaithe leis an bPobal. D'oibrigh an tAontas go dlúth le hIonadaí Speisialta Ardrúnaí na Náisiún Aontaithe maidir le Foréigean Gnéasach i gCoinbhleacht agus d'éascaigh sé malartú leis an gCoiste Polaitiúil agus Slándála. Chun an Lá Idirnáisiúnta um Dhíothú an Fhoréigin Ghnéasaigh le linn Coinbhleachta a chomóradh, an 19 Meitheamh, d'eisigh Ardionadaí an Aontais do Ghnóthaí Eachtracha agus don Bheartas Slándála, Josep Borrell, agus Ionadaí Speisialta na Náisiún Aontaithe maidir le Foréigean Gnéasach le linn Coinbhleachta, Pramila Patten, ráiteas comhpháirteach.

Is príomhuirlis eile iad bearta sriantacha (smachtbhannaí) don Aontas chun cuntasacht a neartú as foréigean gnéasach inscnebhunaithe a bhaineann le coinbhleacht. I mí Aibreáin 2024, d'fhorchuir an tAontas bearta sriantacha ar thrí eintiteas faoina Smachtbhannaí Domhanda i ndáil le Cearta an Duine (EUGHRSR) mar gheall ar fhoréigean forleathan gnéis agus inscnebhunaithe i bhfianaise a bhfreagrachtaí sna hionsaithe sceimhlitheoireachta brúidiúla neamh-idirdhealaitheacha a tharla ar fud Iosrael an 7 Deireadh Fómhair 2023.²⁸⁴ Ag an am céanna, d'iarr an tAontas go leanúnach go mbeadh sos cogaidh láithreach ann, go gcuirfí deireadh le hionsaithe ar shibhialtaigh agus go scriosfaí príomhbhonneagar sibhialta, agus go gcosnófaí daoine easáitithe. Thacaigh an tAontas go gníomhach le comhpháirtithe idirnáisiúnta agus chuaigh sé i dteagmháil leo maidir le céimeanna nithiúla do-aisiompaithe i dtreo an réitigh dhá stát, lena n-áirítear tríd an gComhaontas Domhanda a sheoladh i mí Mheán Fómhair 2024 chun an Réiteach Dhá Stát a chur chun feidhme. Leis an tionscnamh, atá faoi chomhstíúir an Aontais, tá 100 stát rannpháirteach agus eagraíocht idirnáisiúnta, cuirtear ardán ar fáil le haghaidh comhar le comhpháirtithe réigiúnacha agus idirnáisiúnta chun réiteach polaitiúil ar an gcoinbhleacht idir Iosrael agus an Phalaistín a chosaint agus a chur chun cinn. Mhéadaigh an tAontas a chabhair dhaonnúil go suntasach freisin in 2024, agus leithdháileadh EUR 237 milliún ar an bPalaistín,²⁸⁵ agus d'fhéach sé le tacú le mná agus cailíní sa Phalaistín trí thionscnaimh lena dtugtar aghaidh ar fhoréigean inscnebhunaithe agus ar ghníomhaíochtaí cosanta. An 18 Eanáir 2025, d'eisigh an tArdionadaí ráiteas thar ceann an Aontais inar chuir sé in iúl gur díol mór sásaimh dó comhaontú an tsosa comhraic in Gaza, lena bhforáiltear do scaoileadh saor céimnithe na ngiall, lena gcuirtear deireadh leis an gcogaíocht agus lena n-éascaítear an fhulaingt dhaonnúil in Gaza.²⁸⁶ Ar dhul in éag chéim a haon de chomhaontú an tsosa

284 Cinneadh (CBES) 2024/1074 ón gComhairle. Is iad na heintitis liostaithe na Briogáidí Al-Quds, sciathán armtha Jíohád Ioslamach na Palaistíne atá ainmnithe ag an Aontas mar eagraíocht sceimhlitheoireachta; Fórsa Nukhba, aonad fórsaí speisialta den eagraíocht sceimhlitheoireachta Hamas atá ainmnithe ag an Aontas; agus Briogáidí Qassam, sciathán míleata Hamas.

285 Ní dhéanfar an t-ainmniú seo a fhorléiriú mar aitheantas ar Stát na Palaistíne agus tá sé gan dochar do sheasaimh éagsúla na mBallstát ar an gceist sin.

comhraic i mí an Mhárta 2025, d'iarr an tAontas go gcuirfí tús an athuir go pras leis an gcaibidlíocht maidir leis an dara céim.

Tacaíonn an tAontas freisin le tionscadail thiomnaithe lena dtéitear i ngleic le foréigean inscnebhunaithe. Áirítear orthu sin tacaíocht a chur ar fáil do mharthanóirí foréigin inscnebhunaithe agus cuidiú le sárúithe ar chearta an duine in aghaidh na mban agus na gcailíní san Aetóip a dhoiciméadú agus a thuairisciú,²⁸⁷ dúshlán a thabhairt do steiréitíopaí inscne i gComhpháirtíocht an Oirthir,²⁸⁸ córais atreoraithe a neartú d'íospartaigh agus do mharthanóirí agus tacú le dearadh reachtaíochta atá íogair ó thaobh inscne de maidir leis an gcibearfhoréigean sna Balcáin Thiar.²⁸⁹

Mná, an tsíocháin agus an tslándáil

Lean an tAontas de bheith ag obair ar chur chun feidhme Chur Chuige Straitéiseach an Aontais maidir le Mná, an tSíocháin agus an tSlándáil (WPS) agus a phlean gníomhaíochta, agus é ag obair chun gné an chomhionannais inscne a neartú a thuilleadh i dtaidhleoireacht, idirphlé polaitiúil agus cinní beartais an Aontais. Cuireadh síneadh le tréimhse ama phlean gníomhaíochta an Aontais maidir le mná, an tsíocháin agus an tslándáil (WPS) go dtí 2027, chun é a ailíniú leis an gcreat airgeadais ilbhliantúil agus le GAP III. Ag Díospóireacht Oscailte Chomhairle Slándála na Náisiún Aontaithe maidir le Mná, an tSíocháin agus an tSlándáil an 25 Deireadh Fómhair 2024, thug Ambasadóir an Aontais um Inscne agus Éagsúlacht Ronner-Grubacic ráiteas maidir le 'Rannpháirtíocht na mban sa tsíocháin agus sa tslándáil idirnáisiúnta ón teoiric go dtí an cleachtas'.

Rannchuidigh an tAontas leis an gclár oibre maidir le Mná, an tSíocháin agus an tSlándáil tríd an méid seo a leanas a dhéanamh:

- tacú le tionscadail maidir le comhionannas inscne agus slándáil agus síochánaíocht sa Mholdóiv agus sa Mhongóil, san Indinéis agus i dtíortha eile san Áise trí thacaíocht a thabhairt do Chomhlachas Náisiúin na hÁise Thoir Theas (ASEAN);
- tacú le hiarrachtaí dímhianaithe ionas gur féidir le daoine easáitithe san Asarbaiseáin filleadh go sábháilte;
- tacú le ceannaireacht na mban i sásraí luathrabhaidh agus cosanta sibhialta i Maenmar;
- plean gníomhaíochta náisiúnta maidir le MSS i Vítneam a ghlacadh;
- tacú le bunú córas foirmiúil luathrabhaidh agus luathfhreagartha pobail sa tSomáil; agus
- tacú le hinstiúidiú agus logánú chlár oibre MSS sna hOileáin Philipíneacha.

286 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/01/18/israel-palestine-statement-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-eu-welcoming-the-ceasefire-and-hostage-deal-in-gaza/>

287 'Freagairtí Marthanóra-Lárnaithe a Neartú: Foréigean Inscne Iomlánaíoch, Cuimsitheach, Marthanach-Lárnaithe (GBV) i gclársceidealú Éigeandálaí in Tigray' (EUR 5 mhiliúin, 12/2021-08/2024), agus 'Rochtain ar Cheartas a fheabhsú do Mharthanóirí GBV trí Rannpháirtíocht Áitiúil i réigiúin Afaracha agus Amhara na hAetóipe' (EUR 1 mhiliúin, 12/2023-06/2025).

288 'AE 4 Comhionannas Inscne: An clár Together Against Gender Stereotypes and Gender-Based Violence II [Le Chéile i gCoinne Steiréitíopaí Inscne agus Foréigean Inscne-Bhunaithe II], arna chur chun feidhme ag UNFPA agus Mná na Náisiún Aontaithe.

289 'EU4 Gender Equality — Women's Economic Empowerment and Ending Violence Against Women' [Comhionannas Inscne AE4 — Cumhachtú Eacnamaíoch na mBan agus Deireadh a chur le Foréigean in aghaidh na mBan] arna chur chun feidhme i dtíortha na mBalcáin Thiar (an Albáin, an Bhoisnia agus an Heirseagaivéin, an Chosaiv*, Montainéagró, an Mhacadóin Thuaidh, an tSeirbia). *Ní dochar an t-ainmniú seo do sheasaimh maidir le stádas, agus tá sé ag teacht le UNSCR 1244/1999 agus le tuairim CBI maidir le dearbhú neamhspleáchais na Cosaive.

D'úsáid an tAontas a chumhacht taidhleoireachta freisin chun an méid seo a leanas a dhéanamh:

- seisiúin faisnéise taidhleoireachta a eagrú maidir le MSS san Indinéis agus do ASEAN;
- grúpa óstach deontóirí a eagrú maidir le comhionannas inscne sa Tuircméanastáin;
- cearta na mban a chur ar chlár oibre an idirphlé maidir le cearta an duine idir AE agus an Indinéis, an Tuircméanastáin, an Úisbéiceastáin, Laos, an Chasacstáin agus an Úisbéiceastáin; agus
- cruinnithe éagsúla a óstáil le banchosantóirí chearta an duine agus tacaíocht dhíreach a thabhairt dóibh, mar shampla sa Phacastáin.

Maidir le misin agus oibríochtaí an Chomhbheartais Slándála agus Cosanta (CBSC) faoi chlár téamach na hIonstraime um Chomharsanacht, Forbairt agus Comhar Idirnáisiúnta, an tsíocháin, an chobhsaíocht agus cosc coinbhleachtaí, lean siad de ról lárnach a bheith acu maidir le clár oibre MSS a bhaint amach. I gcomhréir le Treoirlínte Oibríochtúla Cheannasaí na nOibríochtaí Sibhialtacha maidir le príomhshruthú inscne, cuireann na misin réimse leathan beart príomhshruthaithe inscne chun feidhme ina ngníomhaíochtaí faireacháin, meantóireachta, comhairle agus oiliúna. Is gnéithe bunriachtanacha de shainorduithe na misean iad cosc agus cosaint, lena dtreoraítear a gcuid oibre chun mná agus cailíní a chosc agus a chosaint ar fhoréigean gnéasach agus inscnebhunaithe a bhaineann le coinbhleacht. Tá sé d'aidhm acu freisin feabhas a chur ar rannpháirtíocht na mban in athchóiriú earnáil na slándála sibhialtaí trí thacú le comhlachas ábhartha na mban, trí na deiseanna a mhéadú do mhná dul chun cinn a dhéanamh ina ngairmeacha beatha agus trí bheartais acmhainní daonna a athchóiriú ar bhealach atá íogair ó thaobh inscne de.

Lean an tAontas freisin de bheith ag bualadh le hionadaithe ó chomhlachtaí neamhrialtasacha ban ó áiteanna éagsúla ar domhan, agus de bheith ag tacú le rannpháirtíocht agus ceannaireacht iomlán, chomhionann agus fhóinteach na mban agus na gailíní maidir le coinbhleachtaí a chosc agus a réiteach. Bhí béim ar leith fós ar ról na n-idirghabhálaithe ban a neartú i ngach rian idirghabhála, le cabhair ó chomhairleoir inscne a thacaíonn le saoráid idirghabhála an Aontais chun cur chuige inscne-fhreagrúil a áirithiú i ngach tasc idirghabhála. Chuir an tAontas tacaíocht ar fáil do mhná mar 'idirghabhálaithe ar an taobh istigh'²⁹⁰ i gcomhthéacsanna coinbhleachta éagsúla trí chomhpháirtithe cur chun feidhme, agus choimisiúnaigh sé staidéar ar líonraí réigiúnacha d'idirghabhálaithe ban. D'eagraigh an tAontas malartuithe rialta freisin maidir le ról líonraí réigiúnacha idirghabhálaithe ban agus d'éascaigh sé Comhphobal Cleachtas an Aontais maidir le hIdirghabháil Síochána agus ceardlann maidir le hidirghabháil agus ceartas idirthréimhseach (i mí Dheireadh Fómhair 2024 araon).

Chuir an tAontas tacaíocht spriocdhírthe ar fáil chun rannpháirtíocht na mban i bPróiseas Síochána an Mheánoirthir a mhéadú. Tacaíonn tionscadal Bhord Comhairleach na mBan, ar fiú EUR 1 mhilliún é, atá ina dhara céim faoi láthair, le rannpháirtíocht na mban i bpróiseas síochána na Siria. Is é Bord Comhairleach na mBan an chéad sásra um chuimsiú inscne a cruthaíodh le haghaidh Misean Polaitiúil Speisialta de chuid na Náisiún Aontaithe. Bunaíodh an Bord in 2016 agus tá sé de chúram air comhairle a chur ar Thoscaire Speisialta na Náisiún Aontaithe maidir le gach gné den phróiseas polaitiúil. Tá sé mar aidhm aige ionadaíocht shuntasach na mban sna cainteanna síochána a chinntiú agus iad i dteagmháil le páirtithe leasmhara polaitiúla áitiúla, náisiúnta, réigiúnacha agus idirnáisiúnta. D'éirigh leis an ngrúpa guthanna a thabhairt le chéile ó gach toghcheantar, lena n-áirítear maidir le saincheisteanna níos conspóidí amhail dréacht-Bhunreacht a ullmhú.

²⁹⁰ Is cur chuige claochlaitheach ar leibhéal an phobail i leith chothú na síochána í an Idirghabháil Chos Istigh ina réitíonn baill iontaoifa den phobal, ar a dtugtar Idirghabhálaithe Cos istigh, coinbhleachtaí áitiúla trí idirphlé.

Sa tSúdáin, chuir an tAontas tacaíocht ar fáil do phróiseas polaitiúil cuimsitheach agus béim á leagan ar ról mhná (óga) na Súdáine trí thrí bhabhta de chomhairliúcháin le geallsealbhóirí sibhialta agus Idirphlé Óige tiomnaithe, chomh maith le tacaíocht d'íospartaigh an fhoréigin ghnéasaigh a bhaineann le coinbhleacht. San Aetóip, tá tuilleadh tacaíochta meabhairshláinte agus síceasóisialta agus tacaíochta d'íospartaigh an fhoréigin ghnéasaigh a bhaineann le coinbhleacht beartaithe, chun an t-idirphlé polaitiúil atá ann cheana a chomhlánú. I bPoblacht na hAfraice Láir agus i Mósaimbíc, mhaoinigh an tAontas tionscadal arb é is aidhm dó rannpháirtíocht éifeachtach na mban sna fórsaí armtha agus in idirghníomhaíochtaí idir na pobail mhíleata agus sibhialtacha a mhéadú. In Bangsaramo, réigiún féinrialaitheach de chuid na nOileán Filipíneach, déantar gné na hinscne a phríomhshruthú sa Chlár um Chúnamh do Chlaochlú Campaí trí Chuimsiú, trí Fhoréigean a Chosc agus trí Chumhachtú Eacnamaíoch ina chuid iarrachtaí chun pobail shíochánta tháirgiúla a dhéanamh de na sé mhórchampa fógartha de Fhrona Saoirse Ioslamach na Moro.

Sainíodh modheolaíocht nua de chuid an Aontais maidir le hanailís inscne-fhreagrúil ar choinbhleachtaí go luath in 2024, dá bhforáiltear i gCompás Straitéiseach an Aontais, bunaithe ar chleachtadh comhpháirteach anailíse coinbhleachta inscne-fhreagrúil idir an tAontas agus na Náisiúin Aontaithe a bhí ar siúl idir mí na Bealtaine agus mí Mheán Fómhair 2024. Leis an gcleachtadh, rinneadh an mhodheolaíocht chomhpháirteach (Clár Forbartha na Náisiúin Aontaithe agus modheolaíochtaí an Aontais a chomhtháthú) agus an cur chuige comhpháirtíochta comhpháirteach idir an tAontas agus na Náisiúin Aontaithe a thriail ar bhonn píolótach.

Tá staid chearta an duine na mban agus na gcailíní san Afganastáin ag dul in olcas i gcónaí in 2024. Le códú 'dlí moráltachta' i mí Lúnasa 2024, tá córas foirmiúil idirdhealaithe institiúidithe ag an Talaban, rud a chuireann teorainn le cumas na mban páirt a ghlacadh ní hambáin sa pholaitíocht, ach i ngníomhaíochtaí sóisialta, eacnamaíocha agus oideachais freisin. Tá an toirmeasc ar mheánoideachas fós ann, agus leanann an Talaban de shrian córasach a chur ar rochtain ar an gcóras oideachais fhoirmiúil, rud a chuireann teorainn leis an rogha roghanna oideachais, agus a chuireann srian leis an oideachas thar lear fiú. Rinneadh eisceachtaí i roinnt earnálacha amháil earnálacha a ndearnadh spáráil orthu ar dtús, amháil an tsláinte, a rolladh siar ó shin (cuireadh cosc ar mhná freastal ar oiliúint leighis i mí na Nollag 2024). Níor cuireadh deireadh leis na toirmisc ar fhostaithe ban in eagraíochtaí neamhrialtasacha (Nollaig 2022) ná i ngníomhaireachtaí na Náisiúin Aontaithe (Aibreán 2023). Tá cumhachtaí forfheidhmiúcháin breise faighte ag an Aireacht Virtue (PVPV) de facto a Chosc agus leanann sí de shrianta eacnamaíocha, sóisialta, príobháideacha agus polaitiúla a fhorfheidhmiú i gcoinne na mban. Is minic a ghearrann cúirteanna sharia pionós corpartha ar mhná (go poiblí freisin).

Tá an tAontas tiomanta i gcónaí do thacaíocht a thabhairt do mhná na hAfganastáine agus coinníonn sé idirphlé rialta ar bun le mná agus le gníomhaithe chearta na mban atá fós san Afganastáin, agus ag an am céanna éascaíonn sé gluaiseacht shábháilte chosantóirí chearta an duine amach as an Afganastáin. Ó mhí Iúil 2024 i leith, gníomhaíonn Toscaireacht an Aontais san Afganastáin freisin mar chomhchathaoirleach ar an meitheal theicniúil in earnáil na hinscne agus chearta an duine faoi chuimsiú Ghrúpa Comhordúcháin na hAfganastáine. Trí thionscadal Thionscnamh Idirphlé Chuimsithigh na hAfganastáine, ar fiú EUR 6 mhiliún é, tacaíonn an tAontas le guthanna na mban a chomhtháthú i bhformáidí idirphlé trí oiliúint agus forbairt do ghairmithe ban san Afganastáin (sna meáin, in earnálacha na sláinte agus an ghnó ina gceadaítear do mhná fós oibriú le reachtaíocht an Talaban). Ina theannta sin, trí chomhpháirtíocht EUR 15 mhiliún le Clár Forbartha na Náisiúin Aontaithe, tá an tAontas ag tacú go gníomhach le cumhachtú eacnamaíoch na mban san earnáil príobháideach.

Tá seachadadh prionsabal na cabhrach á chur chun feidhme ag an Aontas agus tá dlúthfhaireachán á dhéanamh aige air freisin, i gcomhréir leis an bprionsabal 'do mhná' a comhaontaíodh le

mórdheontóirí idirnáisiúnta eile. Mar chuid de na hiarrachtaí sin, trí chomhpháirtíocht EUR 15 mhilliún le Mná na Náisiún Aontaithe, tá cistiú déanta ag an Aontas ar phróifíl inscne don Afganastáin le haghaidh 2024 chun cuidiú lena mhéid atá na dlíthe nua arna bhforchur ag an Talaban ag srianadh agus ag déanamh dochar sóisialta do mhná a chainníochtú agus a cháiliú, chomh maith le moltaí maidir leis an gcaoi ar féidir aghaidh a thabhairt ar na srianta sin.

Rannpháirtíocht chomhionann agus cumhachtú eacnamaíoch

Tá an tAontas tiomanta do rannpháirtíocht chomhionann, iomlán agus fhóinteach na mban sa tsochaí, lena n-áirítear sa réimse polaitiúil agus eacnamaíoch. Tá sé mar aidhm ag an Aontas ceannaireacht pholaitiúil na mban a chothú, chomh maith lena rannpháirtíocht i bpríomhearnálacha idirnáisiúnta ina bhfuil siad faoi ghannionadaíocht, amhail an fhrithsceimhlitheoireacht. Ó thaobh cumhachtú eacnamaíoch de, tacaíonn an tAontas le rannpháirtíocht na mban san aistriú digiteach agus san aistriú glas, trí infheistíochtaí a fhreagraíonn do chúrsaí inscne, agus cuireann sé comhionannas inscne chun cinn trí bheartas trádála.

I mí an Mhárta 2024, sheol an tAontas gné nua dá Thionscnamh Rannpháirtíochta Daonlathaí do Mhná agus don Óige,²⁹¹ iarracht chomhoibríoch arb é is aidhm di rannpháirtíocht iomlán agus éifeachtach na mban sa pholaitíocht agus sa chinnteoireacht a chur chun cinn ar fud an domhain. Maoinithe le EUR 11.5 milliún ar feadh tréimhse trí bliana, tugann an clár seo aghaidh ar na bacainní leanúnacha a chuireann bac ar ionadaíocht na mban sa saol poiblí, lena n-áirítear steiréitíopaí inscne daingnithe agus cleachtais idirdhealaitheacha.

Tacaíonn an tAontas freisin le staidéar ar rannpháirtíocht pholaitiúil agus ceannaireacht na mban in ASEAN, ag obair i gcomhar le Coiste ASEAN um Mná. Is é is aidhm don Staidéar moltaí a chur ar fáil faoi 2025 chun sásra a institiúidí chun dul chun cinn réigiúnach maidir le rannpháirtíocht pholaitiúil agus ceannaireacht na mban a rianú.

Cheana féin in 2022, d'aithin Comhairle an Aontais Eorpaigh gur cheart gné láidir inscne-fhreagrúil a bheith ag baint leis an iarracht dhomhanda chun an sceimhlitheoireacht agus an t-antaisceachas foréigineach a chosc agus a chomhrac. Áirítear ar iarrachtaí an Aontais an fhís sin a chur chun feidhme tacaíocht do príomhshruthú inscne in obair an Fhóiraim Dhomhanda Frithsceimhlitheoireachta, chomh maith le tionscadal nua maidir le 'Mná sa fhrithsceimhlitheoireacht' (EUR 3.5 milliún) atá le seoladh in 2025, lena bhféachfar le rannpháirtíocht agus ionadaíocht ghníomhach fhóinteach na mban sa tslándáil agus sa fhrithsceimhlitheoireacht a mhéadú ar fud an domhain. Mar chuid de chlár CT JUST, tá sé mar aidhm ag an gCoimisiún Eorpach láithreach na mban i ngníomhaireachtaí forfheidhmithe dlí a mhéadú chun feabhas a chur ar chumais na n-údarás feadh an tslabhra choiriúil frithsceimhlitheoireachta ina iomláine. Sa Mheánmhuir theas, neartaíonn tionscadal réigiúnach 'Momentum' atá maoinithe ag an Aontas agus atá i gcomhpháirtíocht le Interpol príomhshruthú inscne in institiúidí forfheidhmithe dlí. Leis an tsaoráid um Athchóiriú Aeráide Infheistíochta arna cómhaoiniú ag an Aontas, neartaíodh a chuid oibre ar athchóirithe ar an timpeallacht ghnó lena n-éascaítear rannpháirtíocht na mban sa gheilleagar. Lean an tAontas d'fhiontraíocht na mban agus den rochtain ar obair a chur chun cinn trí shaoráid inscne na hAfraice, Mhuir Chairib agus an Aigéin Chiúin (ACC), ina dtacaíonn an Coimisiún Eorpach leis an mBanc Eorpach Infheistíochta iasachtaí a thabhairt do bhainc áitiúla agus réigiúnacha na hAfraice chun feabhas a chur ar rochtain na mban

291 https://international-partnerships.ec.europa.eu/news-and-events/news/eu-and-partners-launch-wyde-womens-leadership-initiative-2024-03-14_en

ar mhaoiniú agus ar fhiontraíocht, agus tríd an tionscnamh de chuid Fhoireann na hEorpa ‘Infheistíocht a dhéanamh i nGnólachtaí Óga san Afraic’ (IYBA). In 2024, formheasadh Ardán nua um Chruthú Margaidh de chuid chlár IYBA chun tacú le gnólachtaí óga atá ag fás, go háirithe gnólachtaí atá faoi stiúir ban.

Ina theannta sin, chuir an tAontas cumhachtú eacnamaíoch na mban chun cinn agus thacaigh sé leis ina réigiún comharsanachta, mar shampla trí Thionscnamh réigiúnach Fhoireann na hEorpa maidir le Poist trí Thrádáil agus Infheistíocht i gComharsanacht an Deiscirt, an chéad ghníomhaíocht réigiúnach atá tiomnaithe go hiomlán d’fheabhas a chur ar rochtain ar mhaoiniú agus ar chuimsiú airgeadais d’fhiontraíthe ban sa Mheánmhuir theas, agus tríd an gclár réigiúnach ‘EU 4 Gender Equality — Women’s Economic Empowerment and Ending Violence Against Women’ [Comhionannas Inscne — Cumhachtú Eacnamaíoch na mBan agus Deireadh a chur le Foréigean in aghaidh na mBan], lena bhféachtar le rannpháirtíocht na mban agus na gcailíní sa tsochaí a chur chun cinn agus le hacmhainneacht eacnamaíoch na mban a threisiú.

Lean an tAontas de bheith ina chomhalta gníomhach den mheitheal neamhfhoirmiúil um thrádáil agus inscne san Eagraíocht Dhomhanda Trádála. Ag an 13ú Comhdháil Aireachta in 2024, sheol an mheitheal neamhfhoirmiúil, in éineacht leis an meitheal um mhicrifhiontair, fiontair bheaga agus mheánmhéide, coimre de thionscnaimh um chuimsiú airgeadais d’fhiontraíthe ban. D’oibrigh an tAontas freisin leis an Eagraíocht Idirnáisiúnta Saothair (EIS) ar an tionscadal ‘Trádáil le haghaidh Obair Chuibhiúil’, arb é is aidhm dó feabhas a chur ar chur i bhfeidhm choinbhinsiúin bhunúsacha EIS i dtíortha roghnaithe a bhíonn ag trádáil leis an Aontas, lena n-áirítear trí dhálaí oibre do mhná a fheabhsú agus trí chomhlíonadh choinbhinsiúin bhunúsacha 100 agus 111 maidir le luach saothair comhionann agus neamh-idirdhealú a áirithiú. Chuir an tAontas níos mó ná EUR 9 milliún de chistiú ar fáil don tionscadal idir 2019 agus 2024.

Tá cuspóirí trádála agus comhionannais inscne ina ndlúthchuid de chomhaontuithe trádála agus infheistíochta an Aontais. In 2024 agus go luath in 2025, tháinig comhaontuithe le hAngóla, leis an tSile, leis an gCéinia agus leis an Nua-Shéalainn i bhfeidhm ina bhfuil gealltanais atá ceangailteach ó thaobh dlí agus in-fhorfheidhmithe maidir le comhionannas inscne. I mí na Nollag 2024, tháinig an tAontas agus Mercosur ar chomhaontú polaitiúil maidir le comhaontú trádála ina bhfuil forálacha comhchosúla. Mar chuid den obair faoi Mholtaí Trádála agus Inscne an Chomhaontaithe Chuimsithigh Eacnamaíoch agus Trádála (CETA) idir an tAontas agus Ceanada, d’eagraigh an tAontas agus Ceanada dhá cheardlann maidir le trádáil agus comhionannas inscne in 2024. Faoi Scéim na bhFabhar Ginearálaithe Taraife de chuid an Aontais, déanann an tAontas faireachán ar chomhlíontacht na dtíortha tairbhíocha le prionsabail chroíchoinbhinsiúin idirnáisiúnta maidir le cearta na mban agus comhionannas inscne a chur chun cinn.

Chun tuiscint níos fearr a fháil ar thionchar na trádála ar mhná, tá anailís inscne thiomnaithe i meastóireachtaí ex ante agus ex post uile an Choimisiúin ar chomhaontuithe trádála. In 2024, tugadh an mheastóireacht ex post ar an gComhaontú Comhpháirtíochta Eacnamaíche idir an tAontas agus tíortha Chomhphobal Forbraíochta Dheisceart na hAfraice i gcrích. Ina theannta sin, sheol an Coimisiún meastóireachtaí ex post in 2024 ar na comhaontuithe trádála idir an tAontas agus Ceanada agus idir an tAontas agus an tSeapáin, lena n-áirítear anailísí tiomnaithe inscne freisin, agus tá coinne leis na torthaí in 2025.

Conclúid

Agus muid ag druidim le deireadh straitéis 2020-2025 maidir le comhionannas inscne, feicimid gur aistear fada dian é an t-aistear i dtreo comhionannas inscne iomlán a bhaint amach. Tar éis thoghcháin Pharlaimint na hEorpa in 2024, chonaiceamar den chéad uair riamh i stair Pharlaimint na hEorpa laghdú ar sciar na bhFeisirí ar mná iad. Meabhraíonn na ceannlínte le bliain anuas ó thoirmeasc na hAfganastáine ar rannpháirtíocht na mban sa saol poiblí go cás uafásach Gisèle Pelicot sa Fhrainc, go bhfuil dul chun cinn maidir le comhionannas inscne leochaileach agus go dtógann sé athléimneacht urghnách fós chun troid ar son chearta na mban.

Thairis sin, tá mná fós faoi ghannionadaíocht i bpoist chinnteoireachta agus is iad is mó a bhíonn thíos le cúraimí cúraim agus tí. Mar sin féin, ní mór na dúshlán leanúnacha sin a chur i gcomparáid leis an dul chun cinn a rinneadh le blianta beaga anuas, rud nach bhféadfaí a shamhlú ach cúpla scór bliain ó shin. D'eascair an chéad sainordú a bhí ag an Uachtarán von der Leyen (2019-2024) as reachtaíocht an Aontais maidir le comhionannas inscne, rud a chruthaigh forbairtí tábhachtacha maidir le pá comhionann, boird cuideachtaí atá cothrom ó thaobh inscne de, cothromaíocht oibre is saoil agus foréigean in aghaidh na mban a chomhrac. Tá gá anois le comhiarrachtaí comhordaithe chun a áirithiú go gcuirfear na píosaí reachtaíochta sin chun feidhme i gceart, ionas go ndéanfar cearta agus dínit na mban agus na gcailíní a fhorfheidhmiú, a chosaint agus a chur chun cinn ar deireadh thiar.

Is léir gur gá dúinn i bhfad níos mó a dhéanamh. Léiríonn Innéacs Comhionannais Inscne EIGE go bhfuil an Eoraip ag dul sa treo ceart, ach go bhfuil éagsúlacht mhór sa dul chun cinn i measc na mBallstát ina bhfuil bearna mhór idir an Ballstát is airde scór agus an Ballstát is ísle scórála. Ina theannta sin, leis an streachailt leanúnach atá os comhair na mban i mBallstáit áirithe agus lasmuigh den Aontas i gcoinne srianta agus cúlú ar chearta na mban, mar shampla san Iaráin, áit a gcuireann mná i gcoinne teorú éigeantach, leagtar béim ar an ngá atá le gníomhaíocht agus forairdeall leanúnach. Nuair nach dtagann athrú go nádúrtha, is é ár bhfreagracht chomhchoiteann é beart a dhéanamh.

I bhfianaise na ndúshlán sin, leanfaidh iarrachtaí ar son an chomhionannais do chách agus an chomhionannais de bheith lárnach in obair an Choimisiúin sna cúig bliana amach romhainn. Leis an treo chlár atá ar na bacáin maidir le cearta na mban, athdhearbhaeofar an ceart bunúsach chun comhionannais idir mná agus fir i ngach réimse den saol. Tabharfaidh sé deis rithábhachtach machnamh agus straitéisíú a dhéanamh ar spriocanna fadtéarmacha Aontas an chomhionannais ar mian linn a thógáil le chéile sa deireadh.

Barúlacha

(Pierre Dieumegard)

Cóipeáladh na naisc idirlín focal ar fhocal, gan fíorú. Tá cuid acu mícheart toisc gur cóipeáladh an téacs ó dhoiciméad oibre inar seoladh an nasc chuig freastalaí inmheánach de chuid an Choimisiúin Eorpaigh. Mar shampla, marcáiltear roinnt tagairtí mar “Ar fáil ar líne,” ach tá an doiciméad le fáil ag seoladh <https://europeau.sharepoint.com/>, nach bhfuil rochtain ag gnáthléitheoir air.

Chun go dtuigfidh muintir na hEorpa a chéile, meabhraímid tábhacht na dteangacha. Léirítear go soiléir i Nóta 57 go bhfuil sé deacair aistriúcháin a dhéanamh: ‘I gcás na Liotuáine, is é 55 % an céatadán, ach eisiadh é ó ríomh an mheáin mar asluiteach. D’fhéadfadh an toradh a bheith mar thoradh ar shaincheist aistriúcháin leis an bhfocal ‘slapping’ nach bhfuil aistriúchán beacht aige go Liotuáinis agus a d’fhéadfaí a léirmhíniú mar ionsaí fisiciúil nach bhfuil chomh dian sin.’